T.C

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

5, 6, 7 VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ DİL BİLGİSİ KAZANIMLARININ VE SORULARININ YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Selime Dilan ÖZKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Şerife ÖZER

Çankırı – 2020

T.C

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

5-6-7 VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ DİL BİLGİSİ KAZANIMLARININ VE SORULARININ YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Selime Dilan ÖZKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Şerife ÖZER

Çankırı - 2020

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ ..... **iv**
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ ..... **v**
ÖNSÖZ ..... **vi**
ÖZET ..... **vii**
SUMMARY ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **ix**
TABLO LİSTESİ ..... **x**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xi**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Problem Cümlesi 3
1.2 Alt Problemler 4
1.3 Araştırmanın Önemi 5
2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ **6**
2.1 Ders Kitabı Organizasyon Şeması 6
2.2 Dil Kavramı 7
2.3 Dil Bilgisi Kavramı ve Öğretimi 8
2.4 Çağdaş Dil Bilgisi Öğretimi 9
2.5 2018 Türkçe Öğretim Programında Bulunan Dil Bilgisinin Amaçları 12
3. KAZANIMLARIN VE SORULARIN ANALİZİ **14**
3.1 Bloom Taksonomisi ve Yenilenmiş Bloom Taksonomisi 14
3.2 Orijinal Taksonominin Yapısı 18
3.3 Türkçe Öğretiminde YBT' ye Göre Hedef ve Kazanımlar (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) 22
3.3.1 Bilgi Basamağı 22
3.3.2 Kavrama Basamağı 23
3.3.3 Uygulama 24
3.3.4 Analiz 25

3.3.5 Sentez Basamağı 25
3.3.6 Değerlendirme Basamağı 26
3.3.7 Yaratma 27
3.4 İlgili Araştırmalar 27
3.4.1 Diğer Alanlarda Yapılan Çalışmalar 27
3.4.1.1 Genel Çalışmalar 27
3.4.1.2 Matematik Alanındaki Çalışmaları 28
3.4.1.3 Fen Bilimleri Alanındaki Çalışmalar 29
3.4.1.4 Coğrafya Alanındaki Çalışmalar 29
3.4.1.5 Tarih Alanındaki Çalışmalar 30
3.4.1.6 Beden Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalar 30
3.4.2 Türkçe Dersi İle İlgili Yapılan Çalışmalar 30
4. 2018 ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTABI DİL BİGİSİ SORULARI VE 2018 TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARI YBT ANALİZİ ... 35
4.1 Yöntem 35
4.1.1 Araştırmanın Modeli 35
4.1.2 Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları 36
4.1.3 Verilerin Analizi 36
4.1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları 36
4.1.5 Evren ve Örneklem 36
4.1.6 Bulgular 37
4.2 Dil Bilgisi Kazanım Analizi 39
4.3 Dil Bilgisi Soru Analizi 41
4.3.1. 5. Sınıf YBT Soru Analizi 42
4.3.2. 6. Sınıf YBT Soru Analizi 48
4.3.3. 7. Sınıf YBT Soru Analizi 60
4.3.4. 8. Sınıf YBT Soru Analizi 64
5. SONUÇ VE ÖNERİLER 76
5.1 SONUÇ 77
5.2 ÖNERİLER 83

EKLER..... 92

ÖZGEÇMİŞ..... 96

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım "5, 6, 7 VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ DİLBİLGİSİ KAZANIMLARININ VE SORULARININ YENİLENMİŞBLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ" adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

14/02/2020

SELİME DİLAN ÖZKAYA

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Selime Dilan ÖZKAYA tarafından hazırlanan *"5-6-7 VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ DİLBİLGİSİ KAZANIMLARININ VE SORULARININ YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ"* başlıklı bu çalışma, *14.02.2020* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *oybirliği ile* başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yeni Türk Dili Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman : Dr.Öğrt.Üyesi Şerife Özer İmza: ……..

Üye : .Dr. Öğrt. Üyesi Süheyla Bozkurt İmza: ……..

Üye : Dr. Öğrt. Üyesi Şahin Şimşek İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../..../ 2020 tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Unvanı Adı Soyadı

Enstitü Müdürü

Dr. Öğr. Üyesi Erol Karcı

ÖNSÖZ

Günümüzde, mevcut bilginin salt öğrenciye aktarılmasına dayalı, geleneksel ezberci eğitim sisteminin yerini öğrencinin bilgiye ulaşma ve bilgiyi kavrama becerilerini artırmaya yönelik yeni bir eğitim sistemi almaktadır. Bu sistem, bilgiyi kullanan, karşısına çıkan yeni problemleri çözebilen, var olan seçenekleri göz önüne alıp karar veren ve yaratıcı olan etkin bireyler yetiştirmeye dayanmaktadır. *"5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Kazanımlarının ve Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi"* adlı bu çalışmada Türkçe ders kitaplarındaki dilbilgisi sorularının YBT' in bilişsel düzey alt basamaklarına göre değerlendirilerek sınıflandırılması amaçlanmıştır. Bu şekilde mevcut sorulardaki eksiklikler anlaşılarak eksikliklerin giderilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen süreç boyunca yol gösterici olan öncelikle danışman hocam *Dr. Öğr. Üyesi Şerife Özer'e* tezin yazım aşamasında ve tashihinde katkılarını esirgemeyen ve eğitim hayatım boyunca yetişmemde katkısı olan tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Çalışmamı tamamlamam konusunda moral ve motivasyonumu üst seviyede tutan ayrıca eğitim hayatım boyunca hiçbir desteğini esirgemeyen başta ağabeylerim olmak üzere tüm aileme ve arkadaşlarıma şükranlarımı sunarım.

14/02/2020

Selime Dilan ÖZKAYA

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez

Tezin Başlığı:5-6-7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Kazanımlarının ve Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi
Tezin Yazarı: Selime Dilan ÖZKAYA
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Şerife ÖZER
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı:
Kabul Tarihi:14.02.2020
Sayfa Sayısı: x (ön kısım) + x (tez) + 4 (ekler)
Günümüzde öğretim programları hazırlanırken göz önünde bulundurulması gereken önemli bir husus da taksonomilerdir. Alan yazında üzerinde en çok durulan ve öğretim programlarının hazırlanmasında dikkate alınan taksonomi Yenilenmiş Bloom Taksonomisidir. Bu çalışmanın amacı 2018 Türkçe Öğretim programı kapsamındaki dil bilgisi kazanımları ile Çankırı'da okutulan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan dilbilgisi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi, bilgi boyutu ve bilişsel alan basamakları açısından sınıflandırılması yapılarak dağılımlarının belirlenmesi ve YBT'ye uygunluğunun değerlendirilmesidir. Yapılan bu çalışmada amaca ulaşmak için nitel araştırma deseni kullanılarak elde edilen veriler doküman analizi yoluyla çözümlenmiştir. Dil bilgisi soruları ve kazanımları Bloom Taksonomisinin Bilişsel Alan Basamaklarını oluşturan; bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarında bulunan özelliklerin kapsamına göre incelenip sonuçlandırılmıştır. Doküman analizi sonucunda, Türkçe dersi öğretim Programında yer alan kazanımla doğrultusunda hazırlanan dil bilgisi soruları bilişsel süreç boyutu bakımından incelendiğinde, önemli bir bölümünün (%71,90); hatırlama (% 29,75) anlama (%19,01) ve uygulama (% 23,14) gibi alt bilişsel basamaklarında olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık, üst bilişsel beceriler yani üst düzeyde düşünme becerisi gerektiren analiz, değerlendirme ve yaratma basamağındaki kazanımların oranı toplamda (%28,10) olarak belirlenmiştir. Türkçe öğretiminin önemli amaçlarından biri olan bireylerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmek olduğu düşünüldüğünde Türkçe dersi öğretim programlarının bu amaca uygun olarak hazırlanması ve kazanımların bilişsel süreç boyutundaki dağılımlarında üst bilişsel (analiz, değerlendirme, yaratma) becerilerinin daha fazla dikkate alınması gerekmektedir.
Anahtar Kelimeler: Yenilenmiş Bloom Taksonomisi, Türkçe Öğretim Programı, Dil Bilgisi Eğitimi, Dil Bilgisi Soruları

Özeti

Çankırı Karatekin Üniversity Graduate School of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of theThesis: Evaluation of Grammar Gainsand Questions in 5, 6,7 and 8 Turkish Textboks According to the Revised Bloom Taxonomy
Author: Selime Dilan ÖZKAYA
Supervisor: Asist. Prof. Dr. Şerife ÖZER
Department: Turkish Language and Literature
Sub-field:
Date:14.02.2020
Today, taxonomies are an important issue that should be taken into consideration when preparing education programs. The most emphasized taxonomy in the literature and taken into consideration in the preparation of the curriculum is the Revised Bloom's Taxonomy. The aim of this study is to examine the gains and grammar questions in the Turkish text books of 5-6-7 and 8th grade in secondary school in 2018-2019 according to the revised Bloom Taxonomy and to determine their distributions by classifying them in terms of knowledge and cognitive process dimensions categories and so to assess compliance with RBT. In order to achieve this aim, the data obtained by using qualitative research method were analyzed through document analysis. The grammar questions were analyzed according to Bloom Taxonomy's dimensions as knowledge, comprehension, application, analysis, synthesis and evaluation dimensions that constitute the Cognitive Field Dimensions. As a result of document analysis, as the gains and questions in the Turkish Lesson Education Program were examined in terms of cognitive process dimension, a significant portion of total questions (71,90%);are in there call (29.75%) comprehension (19.01%) and application (23.14%) were found to be in the lower cognitive stages. On the other hand, the percentage of the gains in the analysis, evaluation and creation dimensions, which requires metacognitive skills, that is, high level thinking skills, was determined as total (28.10%). Considering that one of the important goals of Turkish education is to develop individuals' high-level thinking skills, Turkish curriculum should be prepared in accordance with this aim and higher cognitive (analysis, evaluation, creation) skills should be taken into consideration in the distributions of gains in the cognitive process dimension.
Keywords: Revised Bloom's Taxonomy, Grammar Education, Grammar Questions, Turkish Teaching Program

KISALTMALAR

bs	Basım
C.	Cilt
Ed.	Editör
H	Hedef
Haz.	Hazırlayan
K	Kazanım
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
RBT	Revised Bloom's Taxonomiy
S	Sayı
s.	Sayfa
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri
YBT	Yenilenmiş Bloom Taksonomi

TABLO LİSTESİ

Tablo No **Sayfa**

Tablo 2.1: Geleneksel ve Çağdaş Dil Bilgisi Öğretimi Karşılaştırılması ……....12

Tablo 3.1: Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Tablosu…….…...15

Tablo 3.2: Bloom' un Bilişsel Taksonomisi……..17

Tablo 3.3: Yapılandırılmış Bloom Taksonomisi……18

Tablo 3.4: Revize Edilmiş Taksonominin Bilişsel Süreç Boyutunun Yapısı.....21

Tablo 4.1: Soruların YBT' ye Göre Sayısı……37

Tablo 4.2: Soruların Sınıflara Göre YBT' ye Oranı……..…...…….38

Tablo 4.3: Soruların Üst/Alt Bilişsel Oranı……38

Tablo 4.4: Soruların YBT Basamaklarına Göre Dağılımı……..38

Tablo 4.5: Soruların YBT' ye Göre Üst/Alt Bilişsel Oranı……...…….....38

Tablo 4.6: Kazanımların YBT' ye Göre Sayısı……...38

Tablo 4.7: Kazanımların Sınıflara Göre YBT' ye Oranı…….39

Tablo 4.8: Kazanımların YBT' ye Göre Üst/Alt Bilişsel Oranı……..39

Tablo 4.9: 5.Sınıf YBT Kazanım Analizi……39

Tablo 4.10: 6.Sınıf YBT Kazanım Analizi……..40

Tablo 4.11: 7.Sınıf YBT Kazanım Analizi……..40

Tablo 4.12: 8.Sınıf YBT Kazanım Analizi……..41

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No **Sayfa**

Şekil 1:BT ve YBT' in Bilişsel Basamakları……..3

Şekil 2.1: Sezdirme Yöntemi Aşamaları……..……..11

1. GİRİŞ

Eğitim bireye yeni bilgi, tutum ve becerilerin kazandırılması bireyin davranışlarında, kendi isteği doğrultusunda amaçlı olarak değişiklikler oluşturma sürecidir. Eğitim faaliyetlerinden beklenen sonuçlara ulaşılabilmesi planlı ve sistemli bir şekilde hazırlanan ve yürütülen eğitim programlarıyla mümkündür. Eğitim programları hazırlanırken öncelikle kazandırılması istenen davranışlar doğrultusunda hedeflere uygun konular belirlenerek içerik oluşturulur. Bu süreçte kazandırılması amaçlanan davranışlara yönelik öğrenme-öğretme kuramları, stratejileri ile yöntem ve teknikler belirlenir. Daha sonra ölçme ve değerlendirme ile eğitim programının belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı kontrol edilir.

Günümüzde yaşadığımız çağ genellikle dijital çağ veya bilgi çağı olarak adlandırılmaktadır. Sanayi çağında elektriğin bulunmasıyla birlikte tek bir tuşa basarak aydınlanmanın sağlanması gibi bilgi çağında da artık tek bir tuşa basarak insanlar istedikleri bilgiye kolaylıkla ulaşabilmektedir. Bu yüzden günümüzde, mevcut bilginin öğrenciye aktarılmasına dayalı geleneksel ezberci eğitim sisteminin yerini öğrencinin bilgiye ulaşma ve bilgiyi kavrama becerilerini artırmaya yönelik yapılandırmacı eğitim sistemi almaktadır. Bu sistem, zaten kolaylıkla internet üzerinden elde edilebilen bilgileri ezberlemekten ziyade bilgiyi kullanabilen, karşısına çıkan yeni problemleri çözebilen, eldeki seçeneklere bakarak karar verebilen ve yeni bilgi üretebilen aktif bireyler yetiştirmeyi amaçlar.

Günümüz modern toplumlarının bireyden beklentisi oldukça fazladır. Bu yüzden toplumlar artık sadece bilgiyi öğrenmekle yetinen değil; bilgiyi üreten, bilimsel ve eleştirel düşünebilen bireyler yetiştirmeye çalışmaktadırlar. Eğitim ise hem bireyin hem de toplumun ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmeye çalışılan bir süreçtir. Toplumun ve bireyin eğitim sistemine karşı beklentilerinin yazılı hale getirildiği metinlerin en kapsamlı olanı eğitim programlarıdır.

Türkiye'de, Türk Dili Edebiyatı eğitim ve öğretim programlarını değişen dünya koşullarına uyum sağlamak programlardaki yeni anlayışların öğrenme ortamlarında kullanılabilmesi için 2018 eğitim yılı için yeni Türkçe ders kitapları hazırlanmıştır. Ders kitapları öğrencilerin en kolay ulaşabildiği eğitim araçlarından birisidir. Bu

nedenle hazırlanan kitapların içerikleri oldukça önem teşkil etmektedir. Özellikle ders kitaplarında bulunan soruların nitelikli ve amaçlara uygun olması öğrencilerin başarısını da beraberinde getirmektedir. Çünkü ders kitapları öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerini ortaya çıkarmak için en etkili materyallerdir.

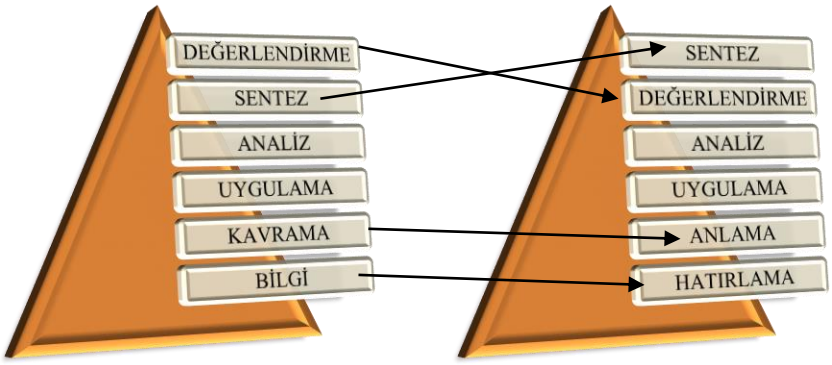
Türkçe ders programlarında dilbilgisi öğretimi, anlama ve anlatma becerileri kazandırmada oldukça önemli bir rol üstlenmektedir. Bu sayede öğrenciler anlamlı dil gelişimi sağlayarak günlük yaşamda dili kurallarına uygun kullanabilme becerisini elde ederler. Bu sebeple dilbilgisi öğretim programları, öğrencinin doğrudan kullanabileceği şekilde hazırlanmalı böylelikle öğrencinin etkin olması, buluş yöntemiyle bilgiye bizzat kendisinin ulaşabilmesi, yaparak ve yaşayarak öğrenmesi sağlanmalıdır.

Bloom Taksonomisi öğreticiler ve araştırmacılar tarafından bilişsel alandaki soru seviyelerini tespit etmede kullanılmaktadır. Bloom ve arkadaşlarının geliştirdiği sınıflamada alt düzey düşünme becerileri olarak bilgi, kavrama ve uygulama basamakları, üst düzey düşünme becerileri olarak ise analiz, sentez ve değerlendirme basamakları ele alınmıştır(Bloomvd, 1956).

Bloom ve arkadaşları tarafından başlatılan hedeflerin sıralanması ve sınıflandırılmasındaki temel amaç, öğrenme çıktılarının ölçmedeki etkinliğini artırmaktır. Eğitim alanında yeni gelişmelerle ortaya çıkan bilgi ve yönelimler doğrultusunda orijinal Bloom Taksonomisinde de değişiklikler yapılmıştır. Değişiklik gerekçesi olarak, Orijinal Bloom Taksonomisinin üst düzey bilişsel becerileri tam olarak ölçemediği ifade edilmiştir(Bloom vd., 1956). Yenilenmiş taksonomim yapıda hedefler isim ve fiil halleri olmak üzere iki ayrı boyutta ele alınmıştır: Bunlar, Bilgi ve Bilişsel Süreç boyutudur. Bilgi boyutunda; olgulara dayanan bilgi, kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve biliş ötesi bilgi yer almaktadır. Yenilenmiş taksonomi de eski taksonomiye benzer altı basamaktan oluşmaktadır. Yeni taksonomide üç basamağın ismi değiştirilmiş, iki basamağın ise yeri değiştirilmiştir. Orijinal taksonomide yer alan basamaklardan bilgi basamağı “hatırlamak”, kavrama basamağı “anlamak” ve sentez basamağının ismi ise “analiz” olarak değiştirilmiştir. Bunların yanı sıra; değerlendirmek ve yaratmak basamaklarının yeri değiştirilmiş ve böylece yaratmak basamağı bilişsel süreç

yeniden düzenlenen Bloom taksonomisinin; program geliştirmeye yönelik hedeflerin oluşturulması, öğrenme-öğretme süreçlerinin düzenlenmesi, ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile öğretmen yetiştirme alanlarına dönük güncel eğilimleri içeren bir yenilik olduğu söylenebilir.

Şekil 1:BT ve YBT' in Bilişsel Basamakları

> *"Yenilenmiş taksonomiye ihtiyacın ortaya çıkmasında önemli bir nedende yapılandırmacı yaklaşımın önem kazanmasıdır. Bununla birlikte bu yaklaşımın uygulamasında geçerli, güvenilir ve nesnel bir ölçme ve değerlendirme yapmanın ayrıca üst düzey becerilerin sınavlar yoluyla ölçülmesinin oldukça zor olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle üst düzey davranışları ölçen sorularla değerlendirilecek şekilde eğitim programlarında revizyona ihtiyaç duyulmuştur"* (Ayvacı & Türkdoğan, 2010).

1.1 Problem Cümlesi

Bilgiye ulaşmanın artık son derece kolay olduğu ve rekabetin çok yoğun şekilde yaşandığı bu dijital çağda, öncelikli hedefler doğru tespit edilmelidir. Tespit edilen hedeflerin hem bireyin hem de toplumun ihtiyaçlarını ne derece karşıladığına bakılarak bu hedeflere yönelik uygun yöntem ve teknikler geliştirip doğru çalışmalar yapılmalıdır. Bu nedenle eğitim ve öğretim uluslararası düzeyde yapılmalıdır. Öğretim programında yer alacak kazanımlar ise bu kıstasa göre belirlenmelidir. Eğitimde yapılan son gelişme ve ilerlemelere bakıldığında gelecek neslin bireylerinin üst düzey düşünme becerileri ile donanımlı, akılcı düşünme ve karar verme yetisine sahip olması amaçlanmaktadır. Bu durumda öğretmen ve öğrencilerden beklenen üst düzey akıl yürütme yöntemlerini öğrenmeleri ve kullanmalarıdır. T.C MEB 'e bağlı Talim ve

düzey akıl yürütme yöntemlerini öğrenmeleri ve kullanmalarıdır. T.C MEB ‘e bağlı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca düzenlenen Türkçe öğretim programları, 2005’ten sonra tercih edilen yapılandırmacı çağdaş eğitim sisteminin gereklilikleri göz önüne alınarak hazırlanmaktadır. Bu nedenle Türkçe öğretim programları; bilme, anlama, yorumlama, gruplama, eleştirel düşünme, tahminde bulunma, parçalara ayırma, yeni özgün ürün ortaya koyma gibi beceri alanlarını geliştiren konular üzerinde yoğunluk kurmalıdır. Fakat Aköz ve Bulut(2010), Eroğlu(2013), Tosunoğlu ve Demir(2014)gibi Türkçe ders kitaplarındaki soruların ve etkinliklerin bilişsel alan ile değerlendirmesi üzerine çalışmalar yapan araştırmacıların çalışmalarına bakıldığında, hazırlanan ders kitaplarının ve öğretim programlarının içeriklerinin henüz amacına uygun düzenlenmediği tespit edilmiştir. Görülmüştür ki son yıllarda düzenlenen ders kitaplarının ve öğretim programlarının, üst düzey bilişsel alandan ziyade alt düzey bilişsel alana yönelik yoğunluğu devam etmektedir. Bu da 2005’ten sonra geçilen yapılandırmacı çağdaş eğitim sistemi anlayışına ters düşmektedir. Varılan bu yargılara bakıldığında 2018 yılına kadar alt düzey bilişsel basamaklara yönelik soru ve kazanımlar benimsenmiştir. Bu çalışmadaki amaç ise 2018 Türkçe öğretim programlarında yer alan dilbilgisi kazanımları ile ders kitaplarındaki dil bilgisi sorularını YBT’ ye göre sınıflandırıp analiz etmektir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen veriler ile Türkçe öğretim programında bulunan kazanımlara göre hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi sorularının daha çok hangi bilişsel alanda yoğunlaştığını ve hangi bilişsel alanın ihmal edildiğini belirtmektir.

1.2 **Alt Problemler**

Araştırmada yer alan alt problemler aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir.

1. 2018 Türkçe dersi öğretim programında bulunan kazanımlar YBT’ye göre belirlenmiş alt ve üst bilişsel basamaklara uygun verilmiş midir?
2. 2018 Türkçe öğretim programlarından elde edilen kazanımların YBT’in basamaklara göre dağılımı ve dağılım yüzdesi nedir?
3. 2018 Türkçe ders kitaplarında bulunan dil bilgisi soruları YBT’ ye göre belirlenmiş alt ve üst bilişsel basamaklara uygun verilmiş midir?
4. 2018 Türkçe ders kitaplarında bulunan dil bilgisi soruları YBT’ in basamaklara göre dağılımı ve dağılım yüzdesi nedir?

1.3 **Araştırmanın Önemi**

2018 yılında hazırlanan Türkçe dersi öğretim programı dikkate alındığında öğrenciler üst düzey bilişsel basamaktaki kazanımlara uygun etkinlikler düzenleyip soru-cevap tekniğini etkili bir şekilde kullanmalıdırlar. Bu çalışmada özellikle Türkçe dersi öğretim programında bulunan hem kazanımlar hem de bu kazanımlar çerçevesinde hazırlanan ders kitaplarında bulunan dil bilgisi soruları çıkartılıp YBT' ye göre basamaklandırılmıştır. Ders kitaplarındaki dilbilgisi soruları ilgili dilbilgisi konularına göre belirlenerek her bir soru YBT' in bilişsel düzey alt ve üst basamaklarına göre değerlendirilmiş ve kısa açıklaması yapılmıştır. Elde edilen veriler tablo halinde sunularak programlardaki eksik yönler ortaya çıkarılmıştır. Varılan sonuçlar kapsamında daha sonraki eğitim yılları için hazırlanacak olan öğretim programlarına ilişkin bir kaç öneri getirilmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1 **Ders Kitabı Organizasyon Şeması**

HAZIRLIK

Metnin alt temasıyla ilgili ve öğrenciyi metne hazırlayıcı nitelikte çalışmaların yer aldığı bölümdür. Öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi belirlenir. Daha çok bilme ve hatırlama basamaklarına uygun sorular seçilmektedir.

DİNLEME

Bir dinleme/izleme metnini hangi yöntem ya da teknikle dinlemeleri/izlemeleri gerektiğinin açıklandığı ve dinlememe becerisi ile ilgili yapılacak çalışmaların yer aldığı bölümdür. Görsel ve işitsel zekâ ile öğrenmeyi kalıcı duruma getirmek amaçlanmaktadır.

OKUMA

Bir okuma metninin hangi yöntem ya da teknikle okunması gerektiğinin açıklandığı ve okuma becerisi ile ilgili yapılacak çalışmaların yer aldığı bölümdür.

KONUŞMA

Her metin işlenişinde bulunan ve konuşma becerisi ile ilgili yapılacak çalışmaların yer aldığı bölümdür. Analiz basamağını kapsayan bu bölüm aynı zamanda değerlendirme basamağı seviyesine örnek verilebilir. Öğrenenden metin ile ilgili görüşler alınmakta ve kendi fikirleriyle metni harmanlaması beklenmektedir.

YAZMA

Her metin işlenişinde bulunan ve yazma becerisi ile ilgili yapılacak çalışmaların yer aldığı bölümdür. Sentez basamağı ile bağdaşan bu kısımda öğrenenden yeni ve özgün bir ürün ortaya çıkarması istenmektedir. Aynı zamanda bireysel farklılıklar göz önüne alınır.

ÖĞRENELİM

Önemli kavram ve terimlerle ilgili bilginin verildiği ya da açıklamanın yer aldığı bölümdür.

SONRAKİ METNİN İŞLENİŞİNE HAZIRLIK

Metin işlenişlerinin sonunda yer alan ve sonraki metin işlenişine hazırlanmak amacıyla neler yapılması gerektiğinin açıklandığı bölümdür.

ETKİNLİK

Bir bilgiyi bir beceriyi kazandırmaya ya da geliştirmeye yönelik öğrenciden yapılması istenen çalışma yaprağı bölümüdür. Uygulama,sentez ve analiz basamaklarını kapsamaktadır.

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

Tema hakkında öğrencinin gerekli çıkarsamaları kazanıp kazanmadığının belirlenmesini sağlayan ölçme bölümüdür.

2.2 **Dil Kavramı**

Herhangi bir dilin ortaya çıkması için birden fazla kişinin olması ve birbirlerine istek, duygu ve düşüncelerini ifade etme isteğinin olması gerekmektedir. Bir bireyin başka bir birey tarafından hisleri olan, düşünebilen ve kendisine benzettiği bir varlık olarak tanınmasıyla birlikte o bireyde hissettiğini ve düşündüğünü iletme isteği veya zorunluluğu olmakta ve bunun yöntemlerini aramaktadır(Rousseau, 2015: 1).Dolayısıyla dil bir arada yaşamaktan doğan toplumsal bir iletişim aracı olarak tanımlanabilir.

Aksan (2003)ın daha kapsamlı tanımına göre dil; "*bir toplumda düşünce duygu ve isteklerin ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedi*r"(akt. Sallabaş, 2008: 141).

İnsan dili iki tarafın da aynı dili biliyor olması durumunda neredeyse bütün dilsel ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde geliştirilmiştir. Bunun için dilde en önemli ünlü ve ünsüz olarak sınıflandırılan seslerdir. Harfler ise seslerin yazılı karşılıklarıdır ancak aynı fark farklı sözcüklerde farklı seslendirilebilir. Sesleri bir düzen çerçevesinde buluşarak sözcükler ve ekler; bunların belli bir kurayla bir araya

gelmesiyle de cümleler meydana gelmektedir. "*Dil göstergesi bir kavramla, bu kavramı temsil eden bir ses dizisinin veya gösterme iminin birleşerek zihinde oluşturduğu izdir*."(Demir ve Yılmaz, 2009: 4-5).

Rousseau'ya göre diller zamanla evrim geçirerek ortaya çıkmıştır yani önceleri sadece basitçe nesneler adlandırılmış daha sonra fiiller, sıfatlar, adlar genel biçimlerinden çekimli hallerine doğru evrilmişlerdir. Daha sonra dünyanın adlandırılması gelir; insan önce karşılaştığı her varlığa ayrı bir ad verir daha sonra çevredeki şeyler gözlemlendikçe onların niteliklerinin farkına varılarak benzer ve aynı noktaları ortaya çıkar ve soyutlama yoluyla genel adlar, oradan da soyut kavramlar ortaya çıkar (Rousseau, 2015:vii).

2.3 **Dil Bilgisi Kavramı ve Öğretimi**

TDK (2005), dil bilgisini; bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kuralları tespit eden bir bilim, gramer olarak nitelendirmiştir.

Dili oluşturan bazı sesler ağız çok açıkken bazıları gırtlaktan çıkar ama sesleri eklemlemeyi sağlayan dilin ve damağın değişik hareketleridir. Ses bilgisi dilbilgisinin bölümlerinden biridir. Bir dile ait sesler oluşma ve boğumlanma özellikleri açısından ele alınmakta, sınıflandırılmakta, sözcük içindeki sıralanışları, gösterdikleri değişmeler incelenmektedir. Bunun yanında hece yapısı ve vurgu üzerinde de durulmaktadır. Kök gövde ve ekleri, ek kök birleşmelerini, dilin türetme ve çekim özelliklerini, sözcük türlerini ve sözcük üretme yollarını "biçim bilgisi" bölümü incelemektedir. Bir dildeki sözcüklerin ve sözcük gruplarının cümle içindeki görevleri, birbirleriyle olan ilişkileri, sıralanışları, cümlenin öğeleri ve cümle türleri sözdiziminin konusunu oluşturmaktadır. Bunların yanında sözcüklerin temel ve yan anlamlarını, anlam değişmelerini, eş, karşıt ve çok anlamlı sözcükler gibi dilin sözcük hazinesiyle ilgili konuları ise anlambilim incelemektedir (Demir ve Yılmaz, 2009: 11-12).

Dil bilgisi, bir dilin ses, sözcük ve sözcüklerin cümle içindeki görevlerini ayrıntılı olarak inceleyen ve dikkat edilmesi gereken kuralları ortaya koyan bir bilimdir. Dil bilgisi öğretiminin amacı, dille ilgili birtakım kurallar ve ilkeler öğretmek yerine öğrenilen konuları birer beceriye dönüştürebilmektir (Aköz ve Bulut, 2010: 1898).

Dil bilgisinde farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Kuralcı dil bilgisi anlayışı yazı dilini esas alarak neyin doğru, neyin yanlış olduğunu ortaya koymakta; betimleyici dil yaklaşımı dili yargılamadan olduğu gibi tanımlamaktadır. Tarihi dil bilgisi dilin bilinen en eski döneminden itibaren günümüze kadar geçirdiği aşamaları incelemekte ve göstermektedir. Karşılaştırmalı dil bilgisi yaklaşımı ise farklı dilleri veya bir dilin farklı varyantlarını karşılaştırmalı olarak incelemektedir(Demir ve Yılmaz, 2009: 12).

Türkçe kendine özgü kuralları bulunan köklü ve sağlam bir dildir. Ses, şekil, cümle yapıları ve anlam ilişkilerinin yanı sıra, geçmişten günümüze gelen ve toplumun sürekliliğini sağlayan önemli bir milli unsurdur. Kendine özgü özel kavramlara karşılık olarak belirli terimlere de ihtiyaç duymuştur bu yüzden kullanılan terimlerin açık, net ve anlaşılır olması Türk dilinin öğretimi ve öğrenimi için son derece önemlidir(Demirkol, 2007: 1).

Türkçe dil bilgisinde sesle ilgili olarak; büyük ünlü uyumu, küçük ünlü uyumu, ünlü düşmesi, ünlü türemesi, ünlü daralması, ünsüz yumuşaması, kaynaşma, ünsüz benzeşmesi, ünsüz türemesi, bağlama, durak, vurgu ve tonlama başlıca öğretilen terimler ve kurallardır. Şekil bilgisi açısından ise öğretilen başlıca kelime ve kelime türleri; adlar, sıfatlar, zarflar, zamirler, fiiller, edatlar, bağlaçlar, ekler başlıca terimler ve kurallardır(Demirkol, 2007: v-x).

Söz dizimi ile ilgili olarak; cümleler (cümlenin öğeleri, yüklem, özne, nesne, tümleçler), ad (isim) tamlamaları, sıfat (ön ad) tamlamaları belli başlı konular ve terimlerdir. Anlam bilgisi ile ilgili terimler ise çok anlamlılık, temel anlam, yan anlam, mecaz anlam, terim anlamı, karşıt anlam, eş anlam, yakın anlam, eş sesli kelime, yansılama, deyim, atasözü, argo, özdeyiş, ara cümle, anlam kayması, anlam daralması, anlam genişlemesi, anlam değişmesi, dolaylı ve dolaylı anlatım şeklinde sayılabilir(Demirkol, 2007: xı-xıı).

2.4 **Çağdaş Dil Bilgisi Öğretimi**

Dil bilgisi öğretilirken kullanılan dilin -Türkçenin-özelliklerinin farkındalığı ile öğrencinin dili etkili ve akıcı kullanabilmesi amaçlanır(Derman, 2008: 7). Burada amaç, kuralları sıralı bir biçimde ezberden vermekten öte öğrencinin o kuralları keşfetmesini sağlayacak kazanımlar ile dil bilgisi kuralları sezdirilerek verilmesidir.

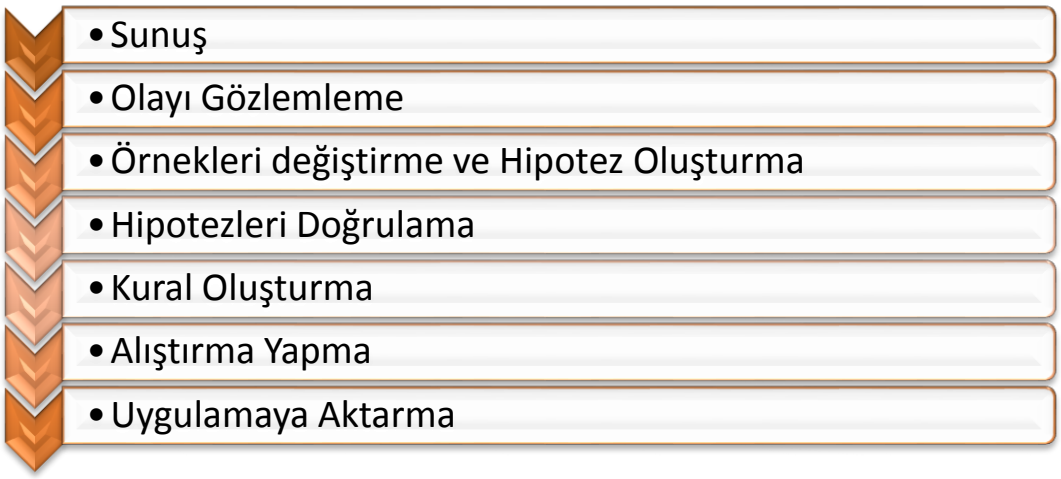
Dil bilgisi öğretiminde; öğrencileri ezbere yöneltecek yöntem ve ödevlendirilmelerden uzak durulması, Türkçenin kurallarını ve inceliklerini sezebilecek ve dili yetkinlikle kullanmalarını sağlayacak çalışmalar sunulmasıdır. Bunun için çok sayıda örnekler verilmeli ve değişik türde hazırlanmış sorularla öğrencilerin uygulama yapması sağlanmalıdır(Derman, 2008: 11). Ezbercilikten sıyrılıp yeni görüşler ve farklı bakış açıları oluşturan teknikleri ile donatılmış eğitim sistemine geçilmesi ile birlikte öğrencilerin dil bilgisi kurallarını kavrayıp daha etkili kullanabilmesi amaçlanmaktadır.

Yapılandırmacı yaklaşımı benimseyen çağdaş Türkçe öğretiminde öğrenme, öğrenenin edindiği bilgileri kendinde bulunan bilgilerle harmanlayıp yeni bir şema oluşturması üzerine odaklanılmıştır. Öğrenme, öğrencinin kendi gayretiyle gerçekleşen bir süreç olduğundan bu süreçte öğrencinin aktif bir rol üstlenmesi yani, sorgulama, tartışma ve bilgilerini aktararak aktif olması sağlanmalıdır. O halde Türkçe öğretim etkinlikleri; bu amaç doğrultusunda öğrenci özerkliğini gözetmeli, dil kullanımı ile beraber bilişsel süreçlerin de işletileceği yeterlikte görev odaklı bir yöntemle uygulanmalıdır. Bu amaç doğrultusunda ders programlarındaki çalışma kitaplarında yer alan dilbilgisi etkinlikleri de üst düzey becerileri harekete geçirecek tarzda hazırlanmalıdır(Eroğlu ve Kuzu, 2014: 73).Aynı zamanda öğreticinin/liderin de yapılandırmacı eğitim sistemine uygun öğretmeler gerçekleştirmesi için güncel eğitim seminerleri vb. etkinliklere katılım göstermesi sağlanmalıdır. Böylece öğretici/lider, çağdaş sistemde aktif rol oynayan bireylerin sorularına anında dönüt sağlayabilecektir.

Öğrencinin derse aktif katılımını sağlayacak en etkili yollardan biri soru-cevap tekniğini kullanmaktadır. Bu anlayışa göre öğretim çalışmalarında en önemli unsur soru değil, sorulara verilen cevaplardır. Bu tekniğin amacı öğrencide yapıcı ve üretici düşünceyi sağlayacak teşvik edici bir ortam oluşturmak, derse karşı ilgi uyandırmak, kavramları uygulamaya teşvik ederek, analitik düşünme ve nesnel değerlendirme yeteneğini geliştirmektir. Bunun yanında öğrenciye, düşüncelerini bir düzen içinde toparlayıp anlatabilmesini sağlamak, grup halinde düşünebilme ve işbirliği halinde çalışmayı öğreterek, faydalı sosyal ilgi ve alışkanlıkları geliştirmek de bu tekniğin işlevleri arasındadır(Eroğlu ve Kuzu, 2014: 74).

Yapılandırmacı yaklaşımla çağdaş dil bilgisini öğretmek için sezdirme yöntemi kullanılmaktadır. Amaç dilin soyut kurallarını ezberleme değil öğrencinin dil becerilerini geliştirmektir. Bu yöntem keşfetme temellidir. "*Öğrencinin kuralları iyi öğrenmesi için; bilgiyi genişletme, benzer ve farklılıkları bulma, sınıflama, gruplama, karşılaştırma yapma gibi zihinsel işlemlere yer verilmektedir."* Sezdirme yöntemi altı aşamadan oluşmaktadır(ÖABT Türkçe Pegem Akademi, 2020: 200).

Şekil 2.4.1: Sezdirme Yöntemi Aşamaları

Kaynak: Pegem Akademi ÖABT Türkçe(2020: 200)

Tablo 2.1: Geleneksel ve Çağdaş Dil Bilgisi Öğretimi Karşılaştırılması

"Geleneksel Dil Bilgisi Öğretimi"	***"Çağdaş Dil Bilgisi Öğretimi"***
"Her konu alınır ve derinlemesine incelenir."	*"Öğrencinin ihtiyacına uygun, dil becerilerini geliştirecek nitelikteki kurallar ele alınır."*
"Dil kuralları genellikle ezberletilir."	*"Dilin mantığını keşfetmeye öncelik verilir."*
"Dil bilgisi, zorunlu ve temel amaç olarak alınır."	*"Dil bilgisi, dil eğitimi için araçtır."*
"Dil bilgisinin bütün içeriği üzerinde durulur."	*"Günlük dildeki dil bilgisi olayları üzerinde durulur."*
"Dil bilgisi öğretiminde, kural/tanımlama, gözlem ve uygulama sırası izlenir."	*"Dil bilgisi öğretiminde, gözlem, keşfetme, kural/genelleştirme, alıştırma ve uygulama sırası izlenir."*
"Temel içerik; dil bilgisi ve kelimedir"	*"Temel içerik; cümle ve metindir."*

Kaynak: Pegem Akademi, ÖABT Türkçe(2020: 190)

2.5 **2018 Türkçe Öğretim Programında Bulunan Dil Bilgisinin Amaçları**

2018 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı, 2015 programında yapılan değişiklikler çerçevesinde oluşturulmuştur. Tematik yaklaşımla ve yapılandırmacı eğitim anlayışı ile hazırlanan 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar her sınıf düzeyi için dört temel dil becerisi altında gruplandırılmıştır(MEB, 2018: 20). Ayrıca hedeflerin davranışa dönüşmesini beklemek yerine doğrudan davranış gelişimini sağlayacak kazanım ibaresi kullanılmaktadır.

Örneğin; "Güzel yazı yazabilme" ifadesi yerini "Güzel yazı yazar" ifadesine bırakmıştır. Programda öğrenme alanları ifadesi beceriler şeklinde kullanılmıştır. Bir önceki programda dil becerileri; sözlü iletişim, okuma ve yazma şeklinde ifade edilirken yenilenen programda sözlü iletişim becerisi; dinleme/izleme ve konuşma şeklinde ikiye ayrılmış ve okuma-yazma ile dörde çıkarılmıştır. Okuma öğrenme

alanı ise kendi içerisinde akıcı okuma, söz varlığı ve anlama olmak üzere üç grupta ele alınmıştır. Hazırlanan yeni öğretim programında öğrenciye kazandırılmak istenen dil bilgisi kuralları okuma becerisi içerisindeki söz varlığım kısmına ait olan kazanımlarla sağlanmaya çalışılmaktadır.

Öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak dil bilgisi ve yazım kuralları ile ilgili kazanımlar artan bir yoğunluk içinde aşamalı olarak yapılandırılmıştır(MEB, 2018: 8). 2018Türkçe dersi öğretim programında, *Dil Bilgisi Özel Amaçları* ayrıca bir başlık altında aktarılmamıştır. Bunun yerine yapılandırmacı sistemle beraber gelen sezdirme yolu ile öğrencilerin dil bilgisi kurallarını keşfederek çıkarımlarda bulunmasına olanak sağlanmıştır. Programın genel amaçları içerisinde dil bilgisi kurallarını hedef alan kazanımların yer aldığı beceri alanının detaylandırmadan genel hatlarıyla verildiği görülmektedir. Örnek;

- *"Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,*
- *Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının, duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması"(MEB, 2018).*

Temalar çevresinde oluşturulan bu öğretim programında, her sınıf seviyesinde yıl boyunca sekiz tema kullanılması öngörülmüştür. Ayrıca tüm sınıflarda işlenmesi zorunlu kılınan temalar belirlenmiştir. Bunlar; *Erdemler, Millî Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk* olmak üzere üç temadır. Seçmeli temalar: *Birey ve Toplum, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Sanat, Vatandaşlık, Çocuk Dünyası*(MEB, 2017). 2018 Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımlar; ders kodu, sınıf düzeyi, bulunduğu öğrenme alanına ait beceri alanı ile gösterilmektedir.

3. KAZANIMLARIN VE SORULARIN ANALİZİ

3.1 Bloom Taksonomisi ve Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

Taksonomi eğitim alanında kullanılmak amacıyla geliştirilen sınıflandırmalara denilmektedir. Öğrenme ve öğretme sürecinde öğrencilerin ulaşacağı hedef davranışları aşamalı bir şekilde sıralanır. Bu çalışmada Bloom Taksonomisi ele alınacaktır. Orijinal Bloom Taksonomisi 1956'da Bloom ve arkadaşları tarafından tanımlanmıştır. Öğrencilerin öğrenmeleri beklenen şeyleri sınıflandırma amacıyla kullanılan ve hiyerarşik yapıdaki bu taksonomi altı seviyeden oluşmaktadır. Basamaklar birbirinin devamı niteliğindedir(Krathwohl, 2002; Bloom vd., 1956).

İlk seviye bilgi basamağı olarak adlandırılmaktadır. Seviyeler öğrenmelerin gerçekleşme aşamasına göre farklılık göstermektedir. Bu taksonomi bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme şeklinde alt ve üst düzey bilişsel alan basamaklarını kapsamaktadır. İlk üç basamak içerisindeki bilgi, kavrama ve uygulama alt düzey bilişsel faaliyetleri içerirken sonraki üç basamağı oluşturan analiz, sentez ve değerlendirme ise üst düzey bilişsel alan faaliyetlerini belirtmektedir.

Taksonominin ilk basamağı –bilgi- dört başlık altında dallara ayrılmıştır. Bunlar; olgusal bilgi, kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve üst bilişsel bilgidir. Olgusal bilgi, öğrencilerin bir disiplin veya problem çözümü için bilmeleri gereken en temel unsurları içerir. Örneğin terminoloji bilgisi, kavramlar, semboller, tanımlar ve birimlerle ilgili bilgiler bu kapsamdır. Kavramsal bilgi, öğrenilen temel bilgi ve unsurların sınıflandırılmaların ve genelleştirilmelerin yapıldığı, ilkeler, teori, model ve yapıların bilgisini ifade etmektedir. Bu teori, şema ve modeller üzerinden bir konu üzerinde farklı durumların ve kavramların birbiri ile ilişkilerinin anlaşılması sağlanır. Prosedür bilgisi, yöntemlerin, kıstasların, algoritma ve tekniklerin bilgisidir. Üst bilişsel bilgi farkındalık bilgisidir. Stratejik bilgi, bağlamsal ve durumsal bilgi bu kapsamdadır (Krathwohl, 2002: 214).

.

Tablo 3.1:Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bilgi Boyutu

Olgusal Bilgi	Bir disiplin alanı ile ilgili olarak bilinmesi gereken ve problem çözmede gerekli olan temel ögelerdir.
	a. Terimler Bilgisi b. Özel Ayrıntı ve Ögelerin Bilgisi
Kavramsal Bilgi	Bu boyutta kavramlar ve kavramlar arasındaki ilişkiler irdelenmektedir.
	a. Sınıflama ve Kategorilerin Bilgisi b. İlkeler ve Genellemeler Bilgisi, Kuram c. Model ve Yapıların Bilgisi
İşlemsel Bilgi	Bir işin nasıl yapılacağı ile ilgili bilgi türüdür.
	a. Alana Özel Beceri ve Algoritmaların Bilgisi b. Alana Özel Teknik ve Yöntemlerin Bilgisi c. Uygun Yöntemlerin Hangi durumlarda Kullanılacağı Bilgisi
Üst Bilişsel Bilgi	Kişinin kendi bilişinin farkında olması, onunla ilgili bilgi sahibi olmasıdır.
	a. Stratejik Bilgi b. Uygun Bağlam ve Koşulları İçeren Bilişsel Görevler Bilgisi c. Biliş ve Öğrenme ile İlgili Güçlü ve Zayıf Yönlerini Tanıma

Kaynak: Anderson vd.(2014) akt. Arı(2018)

Bloom'un geliştirdiği taksonomide öğrenmeler, bilgi basamağında hem Bilişsel hem Duyuşsal hem de Psikomotor Beceriler olarak üç alanda gerçekleşir.

> *"BT' in birinci parçası olan bilişsel alan; bilgiyi geri getirme, bilgiyi fark etme, beceri ve entelektüel yeterlilikleri geliştirme olarak belirlenmiştir. Taksonominin ikinci parçası olan duyuşsal alan; ilgilerin, tutumların ve değerlerin değişimi, yaşantı sürecine yeteri uyumun sağlanması ve bir şeyin değerini kabullenme durumunun geliştirilmesi gibi özelliklere sahiptir. Taksonominin üçüncü parçası olan psikomotor alan ise fizyolojik veya bedensel gelişimin özelliklerini kapsar"*(Bloom vd. 1956'dan akt. Sönmez, 2017: 53).

Özdemir vd.(2012), çalışmasında bilişsel sınıflamaların zihinsel etkinliklerin yoğun olduğu davranışları yani bilgiyi tanıma ve hatırlama, üzerinde işlem yapma, kavramlar, genellemeler, kuramlar geliştirmeyi içermekte olduğunu söylemektedir. Ayrıca duyuşsal sınıflamaların, bir nesne, olay ve konu ile ilgili tutum ve duygu gibi davranış üzerinde odaklandığını, psikomotor sınıflamalar için ise fiziksel becerilerin merkezde olduğu davranışları içerdiğini ifade etmiştir(Özdemir, Yalın & Sezgin, 2012).

Bu sınıflamalar ile birlikte amaçlar doğrultusunda hazırlanan kazanımları detaylı şekilde öğretip benimsetebilmek için BT' nin, iki farklı birimde ele alınarak incelenmesinin kalıcı fayda sağlayacağı öngörülmektedir. Bu iki birim BT tablosu üzerinde yatay ve dikey sütun olarak gösterilmektedir. Yatay sütun taksonominin daha bu önce çalışma üzerinde bahsi edilen bilişsel süreçleri oluşturan; bilme, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarından oluşmaktadır. Dikey sütunu ise bilgi basamağının alt dalları olan; olgusal bilgi, kavramsal bilgi, işlemsel bilgi ve üst bilişsel bilgi oluşturmaktadır(Krathwohl, 2002, s. 213-215).

BT üzerinde yapılan tüm bu ayrıştırmalar, hazırlanan öğretim programlarının daha işlevsel ve kalıcı olmasını sağlamaktadır. Taksonomide yapılan ayrıştırmalar, öğretim programına alınan hedeflere ne kadar ulaşılıp ulaşılmadığını ölçmek için öğrenme ortamlarına uygun değerlendirmeler elde etmeyi amaçlamaktadır.

Tablo 3.2: Bloom'un Bilişsel Taksonomisi

Basamakları	Öğrenme Çıktısı	Öğrenme Çıktı Özellikleri
Bilgi	Öğrenilenlerin Hatırlanması	Bilme, söyleme, listeleme, tanıma, hatırlama, söyleme
Kavrama	Öğrenilenlerin anlamının kavranması	Açıklama, zıttını söyleme, özümseme, tahmin etme, tartışma, başka örneklere uyarlama
Uygulama	Öğrenileni soyut ve somut durumda kullanma	Tamamlamak, çözmek, incelemek, hesap yapma, duruma uyarlama, göstermek
Analiz	Öğrenileni parçalara ayırma	Analiz etmek, açıklamak, araştırmak, soruşturmak, benzerlikleri sıralamak, farklılık ortaya koymak, ilişkileri çıkarma
Sentez	Öğrenilenleri birleştirebilme ve öğrenilenlerden bir bütün oluşturma	İcat etme, hayal etme, kıstaslara göre bir araya getirme, yeni bir bütün oluşturma, kişiye özgün ürün ortaya koyma
Değerlendirme	Öğrenileni değerlendirebilme	Değerlendirme, yargılama, doğrulama, özetleme, tavsiye etme

Kaynak: Krathwohl(2002: 215)

Bloom'un taksonomisi zaman içerisinde yetersiz kalmış ve bu durum da taksonominin yenilenmesi ihtiyacını doğurmuştur. Taksonominin yenilenme ihtiyacının nedenleri şunlardır:

- Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği ile ilgili aradan geçen zaman içinde ortaya çıkan bir takım bulgular, yeni felsefeler, kişiye özgü öğrenme metotlarının ve araştırmaların ortaya çıkması.

- Yapılandırmacı yaklaşımın getirdiği öğrenciyi merkeze alarak üst düzey düşünme becerilerini ölçmede Bloom'un taksonomisinin yetersiz kalması.
- Bloom'un Sentez aşamasının Değerlendirme aşamasından daha karmaşık olduğu ile ilgili yaygın görüş. 1956 sonrasında gelişen teknoloji ile birçok alanda meydana gelen değişimler.

Bloom'un öğrencilerinden Anderson'un liderliğinde oluşturulan yeni bir bilişsel psikolog grup, 21. yy becerilerine ilişkin özellikleri yansıtarak Bloom'un taksonomisini güncellemişlerdir. Bu güncelleme 2000 yılında tamamlanmıştır. Orijinal taksonomi bir nitelik taşırken yenilenmiş taksonomi bilgi ve bilişsel olarak iki nitelik taşımaktadır. İki boyutludur. Bilgi boyutu olgulara dayanan, kavramsal, işlemsel ve biliş ötesi bilgi olmak üzere 4 türden oluşmaktadır. Bilişsel süreç boyutu ise Bloom'un taksonomisindeki gibi yine 6 boyutludur.

Tablo 3.3: Yapılandırılmış Bloom Taksonomisi

	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU						
		1. HATIRLAMA	**2. ANLAMA**	**3. UYGULAMA**	**4. ÇÖZÜMLEME**	**5. DEĞERLENDİRME**	**5. YARATMA**
BİLGİ BOYUTU	**A- OLGULAR BİLGİSİ**						
	B- KAVRAMLAR BİLGİSİ						
	C- İŞLEMLER BİLGİSİ						
	D- ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ						

Kaynak: Krathwohl(2002: 216)

3.2 Orijinal Taksonominin Yapısı

*"**1. Bilgi***

1.2. Belirli bir alana özgü bilgiler

1.3. Terimler (kavramlar) bilgisi

1.4. Olgular bilgisi

1.5. Belirgin bir alanla ilgili bilgilerle uğraşma araçları ve yolları bilgisi

1.6. Alışlar Bilgisi

1.7.Yönelimler ve aşamalı diziler bilgisi

1.8.Sınıflamalar ve kategoriler bilgisi

1.9. Ölçütler bilgisi

1.10. Yöntem bilgisi

1.11. Bir Alandaki Evrenseller ve Soyutlamalar Bilgisi

1.12. İlke ve genellemeler bilgisi

1.13. Kuram ve yapılar bilgisi

2. Kavrama

2.1 Çevirme

2.2 Yorumlama

2.3 Yordama

3. Uygulama

4.Analiz

4.1 Öğelerin Analizi

4.2 İlişkilerin Analizi

4.3 Örgütleme İlkelerinin Analizi

5.Sentez

5.1 Özgün Bir İletişim Muhtevası Oluşturma

5.2 Bir Plan veya İşlemler Takımı Önerisi Oluşturma

5.3 Soyut ilişkiler Takımı Geliştirme

6. Değerlendirme

6.1 İç kanıtlar bakımından yargılama

6.2 Dış kanıtlar bakımından yargılama"(Krathwohl,2002:213).

Bilişsel süreç boyutunda basitten zora doğru bilişsel düşünme becerileri basamaklandırılmıştır. Buna göre en alt düzeydeki hatırlama becerisi, bir nesne veya olguyla ilgili bazı özellikler görüldüğünde tanıma, bilginin geri çağırılması veya ezberden aynen tekrar etmesi davranışlarını kapsamaktadır. *Anlama basamağı,* bilgi basamağında edinilmiş davranışların içselleşerek yorumlanması, özetlenmesi, örneklendirilmesi ve karşılaştırılmasını kapsamaktadır. *Uygulama basamağı* edinilen bilgilerin kullanılarak uygulama yapılması ve yeni bir problem durumunun çözülebilmesidir. Burada çözülecek olan yeni problem için ihtiyaç duyulan ilkelerin, genellemelerin, yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanmalıdır. *Analiz basamağı,* bilginin bütününü oluşturan elemanları ve öğeleri yine o bütünün yapısındaki gibi öğelerine ayırma ve ilişkileri görmeyi ifade etmektedir. *Değerlendirme basamağı,* ölçüt veya standartlar doğrultusunda bir yargıya varma becerisidir. *Yaratma*/yeniden oluşturma becerisi ise önceden var olan kısımları birleştirip anlamlı bir bütün haline getirip; orijinal ürün ortaya çıkarmadır(Krathwohl, 2002: 216).

Tablo 3.1: Revize Edilmiş Taksonominin Bilişsel Süreç Boyutunun Yapısı

1. Hatırlama: Uzun süreli bellekten gerekli bilgiyi alma.
1.1. Tanıma
1.2. Anımsama
2. Anlama: Sözlü, yazılı ve grafiksel iletişimi kapsayan öğretimsel mesajların anlamını saptama.
2.1. Yorumlama
2.2. Örnek Gösterme
2.3. Sınıflama
2.4. Özetleme
2.5. Çıkarım Yapma
2.6. Karşılaştırma
2.7. Açıklama
3.Uygulama: Verilen bir durumda uygun işlemi kullanma veya uygulama.
3.1. Yürütme
3.2. Kullanma
4. Analiz: Materyali bileşenlerine ayırma ve bileşenlerin birbiriyle ve genel yapıya da amaçla nasıl örtüştüğünü keşfetme.
4.1. Ayrıştırma
4.2. Örgütleme
4.3. Yükleme/atfetme
5. Değerlendirme: Ölçüt ve standartlara dayalı yargılarda bulunma
5.1. Kontrol Etme
5.2. Eleştirme
6. Yaratma: Bir romana, tutarlı bir bütüne şekil vermek ya da orijinal bir ürün ortaya çıkarmak için ögeleri bir araya getirme.
6.1. Oluşturma
6.2. Planlama
6.3. Üretme

Kaynak:(Krathwohl, 2002: 215)

3.3 Türkçe Öğretiminde YBT' ye Göre Hedef ve Kazanımlar (5, 6, 7 ve 8. sınıflar)

Yapılan çalışmada ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılan YBT, 2018 Türkçe dersi öğretim programına uygulandığında ortaokul sınıf düzeylerinin(5, 6, 7 ve 8. sınıf) öğrenme alanları (Dinleme/İzleme, Konuşma, Okuma ve Yazma); anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, önceki öğrenmelerle öğrenilenleri ilişkilendiren, öğrendiklerini günlük hayata aktaran bireylerin üst bilişsel becerilerini kullanımını sağlayacak hedefler doğrultusunda oluşturulan kazanımları kapsayacak nitelikte oluşturulmuştur.

Arı(2018), eğitim hedeflerini doğru belirleyebilmek, sınama durumu standartlarını geliştirebilmek ve eğitimciler arasında ortak bir dil oluşturabilmek amacıyla taksonomi çalışmalarının yapıldığını belirtmektedir(Arı, 2018).

3.3.1 Bilgi Basamağı

Bloom (1956)'a göre bilgi basamağı fikirlerin, materyallerin veya olguların hatırlanmasını kapsamaktadır. Öğrenme durumunda öğrenenden bazı bilgileri unutmaması ve gerektiğinde tekrar hatırlaması beklenir. Hatırlanan bu bilgide orijinalden ufak sapmalar beklenebilir. Bu süreçte öğrencilere orijinal durumdan farklı bir test durumuyla ortaya konulan soru ve problemlere cevap vermesi beklenmektedir(Bloom, Engelhart, Furst, Hill & Krathwol, 1956; s.63). Genel olarak ezbere dayanan, öğrencinin pasif kaldığı basamak olarak nitelendirilir.

Bu basamakta hazırlanan sorular öğrencinin hatırlamasını gerektiren sorulardan oluşur. Öğrencilerin problem çözme stratejilerini, terminolojiyi ve olgularla/gerçeklerle ilgili bilgileri tanıması ve hatırlaması istenmektedir. Bu seviyedeki sorular, "Ne? Nerede? Ne Zaman? Kim? Tanımlayın? Eşleyin? İsimlendirin? Listeleyin?" şeklindeki sorulara yanıt arar(Akçay, Akçay& Kahramanoğlu, 2017, s. 529).

Öğrencilere derslerde verilen metinle ilgili verilen sorular, metnin ne ölçüde anlaşıldığını görmek ve anlamayı geliştirmesi bakımından önemli bir araçtır. Sorular sayesinde derste kazandırılmak istenen hedef ve davranışların ve içeriğin geliştirilmesi de mümkün olmaktadır. Sorular, düşünceyi harekete geçirmede,

düşünenleri doğrulara ulaştırabilmede, metnin anlamına ulaşmada bunun yanında ölçme ve değerlendirme için de anahtar bir işlev görmesi nedeniyle Türkçe öğretiminde önemli bir yere sahiptir(Kuzu, 2013: 58).Okumanın amacı anlamaktır. Anlamayı geliştirebilmek ve ölçebilmek için kullanılan temel araçlardan biri sorulardır. Öğretmenler, öğrenciler, yazarlar anlamak ve anlatmak için soruları kullanırlar. Soruların eğitim ve öğretimde önemli bir yer tutması ve kullanılması onların önemi, niteliği, türü ve uygunluğu üzerine çalışmamızı gerektirmektedir (Akyol, 2014 ' ten akt Oktay, 2015: 32).

Öğretim ortamında sorular, aşağıda belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılabilir (Akyol,2014' ten akt Oktay,2015: 32).

- *"Konuya ilgi ve merakı böylelikle derse ilgiyi ve katılımı yükseltmek,*
- *Belirli bir konu veya kavrama dikkatin çekilmesi, öğrenciyi düşünmeye yönlendirmek,*
- *Öğrenciyi etkin duruma getirmek,*
- *Öğrenciyi kendisine veya diğerlerine soru sormaya yöneltmek,*
- *Öğrenme zorluklarını saptamak,*
- *Çocukların düşüncelerini ifade etmelerine olanak tanımak,*
- *Tartışma yoluyla öğrenmeyi sağlamak,*
- *Öğrencinin dersi takip etmesi için ders takibinin ödüllendirileceğini vurgulamak,*
- *Farklı zihinsel süreçleri kullandırmak,*
- *Öğretimin sonuçlarını ölçmek için kullanılır"*(Akyol, 2014' ten akt Oktay,2015:33).

3.3.2 **Kavrama Basamağı**

Bloom' a göre kavrama basamağı; okuyarak anlamanın daha ötesinde iletişimi de gerektiren bir terimdir. İletişim esnasında iletilmek istenilen sözlü ya da yazılı mesajı tam olarak anlamak demektir. Kavramanın üç aşaması vardır. Birinci aşamada iletilen orijinal mesaj başka bir dille, başka terimlere ya da başka bir iletişim biçimine dönüştürülerek yeniden ifade edilir. İkinci aşama olan yorumlama aşamasında kavranılması gereken fikirler ve düşünceler zihinde yeniden yapılandırılarak yorumlanır ve başka düşünce ve görüşlerle olan bağlantıları kurulur

yani genelleştirilir ve özetlenir. Üçüncü aşamada ise kendisine öğretilmek istenen bilgi ve düşüncelerle ilgili açık olarak belirtilmeyen olası tüm sonuçların çıkarımını yapar (Bloom, Engelhart, Furst, Hill, & Krathwol, 1956, s. 91-97).

Öğrenciden, önceden öğrendiklerini yeni bir biçimde, yeni bir düzenleme ile sunması istenir. Öğrencinin iletişim şekillerini değiştirmesini, okuduğunu yeniden ifade etmesini, farklı disiplinler arasındaki bağlantıları ve ilişkileri görmesini veya bilgiden elde edilen sonuçları çizmesini içerir. Bu seviyedeki sorular; "Açıkla? Karşılaştır? Benzerlik ve zıtlıkları bul, Göster? Özetle? Örnek ver? Genelle? Tahmin et? Sınıfla, Tartış?" şeklindedir(Çepni,2010 akt Akçay, Akçay, & Kahramanoğlu, 2017, s. 530).

Kavrama düzeyinde hazırlanan sorular, öğrencilerin öğrendikleri materyalleri mantıklı bir şekilde organize ederek düzenlemelerini sağlayacak kadar öğrenmiş olmalarını gerektirmektedir(Baysen, 2006: 22).

Yukarıdaki bilgileri özetlemek gerekirse kavrama basamağının ilk aşaması anlamadır; öğrenci sözlü, yazılı ve grafiksel iletişimi kapsayan eğitim iletilerden basit seviyede bir anlam çıkartmaktadır. Öğrenci daha sonra bu anladıklarını kendi yorumunu da katarak, kendi sözcükleriyle veya başka bir iletişim biçimiyle yeniden ifade edebilecek bir seviyeye gelmektedir. Bu aşamada öğrenci konuyla ilgili örnek bulma, kategorize etme, kısaca ifade etme, genelleme ve özetleme gibi davranışları yapabilir. En son aşamada ise artık öğrenci verilen bilgilerden mantıklı sonuçlar çıkarabilir, modeller oluşturabilir ve buna göre tahminler, çıkarımlar yapabilecek bir düzeye ulaşmıştır.

3.3.3 **Uygulama**

Uygulama sürecinde öncelikle öğrenci yapacağı işe aşina olmalıdır. Çünkü öğrenci yapacağı işe aşina ise kullanılması gereken işlemsel bilgiye daha hâkim olur. Dolayısıyla karşılaştığı alıştırmayı biraz düşünerek yapabilir. Eğer öğrenci yapacağı işe aşina değil ise bu süreçte sadece işlemsel bilgi yetersiz kalır ve öğrencinin kavramsal bilgiden yararlanması gerekir(Anderson vd., 2001'den akt Sönmez, 2017).

Öğrencinin önceden öğrendiği bilgiyi kullanmasını gerektirir. Uygulamanın kavramadan farkı, konuyla ilgili verilen problemlerin uygulama gerektirmesidir. Bu seviyedeki sorular, "Çözün? Sınıflayın? Seçin? Dramatize edin? Hazırlayın? Tablo

yapın? Yapılandırın? Geliştirin? Uygulayın?" şeklindedir(Güler, Özek ve Yaprak, 2004' ten akt Akçay, Akçay & Kahramanoğlu, 2017, s. 530).

Bilgi basamağındaki gerekliliklerin gerçekleşmiş olduğu ve kavrama düzeyindeki becerileri ile öğrendiği bilgileri öznel ifadelerle açıklayacak duruma gelmektedirler öğrenciler. Fakat tam öğrenmenin gerçekleşmesi için bilgiyi bilmesi ve yorumlaması yeterli değildir. Aynı zamanda bilgileri uygulayabilmeleri de gerekmektedir. Öğrenci uygulama basamağında bu birikimleri farklı alanlarda kullanıp transfer etme yetisine ulaşmalıdır. Daha önceden öğrenilen bilgilerin kullanılmasıyla farklı bir problemin çözülmesi istenmesi uygulama basamağında kazandığı becerileri kapsar.

3.3.4 **Analiz**

Bir bütünün anlaşılması, neden sonuç ilişkisi kurarak bütünü öğelerine veya unsurlarına ayırmayı gerektirmektedir. Bu bölümlerin açıklanması, bölümler arasındaki ilişkilerin analizini ve bütünsel ilkelerin tanımını içermektedir. "Bu seviyedeki sorular Analiz edin? Sıralayın? Nedenlerini belirtin? Karşılaştırın? Ayırt Edin? Çıkarım yapın?" şeklindedir(Demirel, 2011' den akt Akçay, Akçay & Kahramanoğlu, 2017, s. 530).

Analiz basamağı demek bütünü parçalara ayırma, ayrıştırma, neden-sonuç ilişkisi kurma, durumlar arasında kıyaslamalar yapma, bir etkenin zararlarını ve yararlarını ayırt etme düzeyine erişmek demektir. Öğrenci, bu evrede bilgileri zihninde kolaylıkla şekillendirip kendi öğrenme modelini oluşturacak seviyeye gelmektedir.

Öğrencilerin eleştirel ve derinlemesine düşünmelerini gerektiren üst düzey sorular olan analiz soruları ile öğrenciler yapısal nedeni, sebepleri ya da birtakım olguların nasıl gerçekleştiğini açıklarlar. Analiz basamağında yer alan sorular birden fazla cevaba sahip olma özelliği gösterebilirler. Fazla cevaplı sorular için; Baysen(2006), öğrenciler uygun bilgileri değerlendirip ve analiz ederek bu bilgilere bağlı olan sonuca ve genellemelere vardıklarını ifade etmiştir çalışmasında(Baysen, 2006).

3.3.5 **Sentez Basamağı**

Bilgi ve düşünce alanında verilen parçaları bir bütün ya da sistem haline getirecek biçimde birleştirmek veya düzene koymak; parçalar arasındaki ilişkiler görmek, onlara yapısal bir biçim kazandırmak için sıralamak veya düzenlemektir. Bu yetenek

genellikle açık uçlu sorular ile yoklanır. Test tipi sorularla ölçülmesi güçtür. Bu seviyedeki sorular; "Tasarlayın? Dizayn edin? Geliştirin? Planlayın? Sentez yapın? Üretin? Denence oluşturun? Rol oynayın? Önerin? Organize edin? … olsaydı ne olurdu?" şeklindedir (Akçay, Akçay, & Kahramanoğlu, 2017, s. 530).

Sentez soruları özgün ve yaratıcı düşünme gerektiren üst düzey sorulardır. Bu sorular ile öğrencilerden ürünler, desenler ve fikirler ortaya çıkarmaları beklenmektedir. Baysen(2006), sentez soruları öğrencilerin üç çeşit bilişsel işleme girmesine neden olduğunu söyleyerek açıklamıştır:

- *"Öğrenciler özgün iletişim şekilleri oluştururlar.*
- *Öğrencilerin, yordama yapmalarını sağlar.*
- *Öğrencilerin problemleri çözmelerini sağlar"*(Baysen, 2006: 23).

Bu üst düzey bilişsel alanda yer alan beceriler, alt düzey bilişsel alan basamakları içerisindeki uygulama becerilerinde olduğu gibi birçok farklı yaratıcı cevap oluşturulmasına fırsat verir. Bu özelliği ile sentez soruları uygulama sorularından ayrılmaktadır. Sentez soruları kullanarak öğrencilerin yaratıcı becerileri geliştirilebilir. Bunun için materyalin tam olarak öğrenilmesi gerekmektedir.(Baysen, 2006, s. 23).

3.3.6 **Değerlendirme Basamağı**

Verilen veya edinilen bilgilerin iş ve becerilerin, çözümlenir, yöntem, materyal ve biçimlerin belli bir yönden değerini yargılama yeteneğini gerektirir. Değerlendirme bilimsel alandaki öğrenme çıktılarının en yüksek seviyesidir. Bu seviyedeki sorular, "Değerlendirme yapın? Görüşünüzü söyleyin? İddia edin? Değer takdir edin? Tartışın? Eleştir? Karşılaştır? Fikrini savun? Sonuç çıkar?" şeklindedir(Akpınar, 2003; Anderson ve Krarhwohl, 2010; Çepni, 2010' dan akt Akçay, Akçay & Karamanoğlu, 2017, s. 530).

Bilişsel alan basamaklarının son evresi değerlendirme basamağı; yaratıcı, eleştirel, yansıtıcı, analitik ve metabilişsel gibi üst düzey düşünme becerileri ile aktifleşmektedir. Bu basamakta karşılaşılan soruların belirli bir cevabı yoktur. Bu basamak öğrencinin zihnindeki bilgileri harmanlayıp kendine özgü yorumlar

getirerek konuya/soruya ilişkin karar vermesini sağlamaktadır. Bu verdiği kararı ise savunması gerektirmektedir. Fakat bu noktada dikkat edilmesi gereken husus yanıtlar veya konuya ilişkin kararlar belirli bir çerçeveye göre düzenlenmelidir. Aksi durumda her öğrenci herhangi bir gerekçesi bulunmayan fikirlerle karar verebilirler.

3.3.7 **Yaratma**

Yaratma basamağı; yaratma, kişinin zihninde önceden bulunan parçaları işlevlerine uygun kullanarak düşünce ve hayal gücünden yararlanıp öğrencinin ilgi ve istekleri doğrultusunda bütün haline getirip öncesinde oluşturulmamış yeni bir ürün ortaya koymasıdır. Yaratma süreci özgün bir ürünü oluşturmayı gerektirdiği için diğer basamaklardan farklılaşmaktadır.

Yaratma süreci; genelleme, planlama ve üretme olmak üzere üç alt bilişsel süreçten oluşmaktadır. Genelleme, bir problemi çözmek için belli ölçütleri karşılayan yeni çözüm yollarına ulaşma sürecidir. Planlama, problemi çözmek için yeni çözüm planlarını geliştirme sürecidir. Üretme, bir problemi çözmek için özgünlük ve orijinallik kaygısı yaşamadan gerçekleştirme sürecidir (Sönmez, 2017, s. 73).

3.4 **İlgili Araştırmalar**

Türkiye'de Yenilenmiş Bloom Taksonomisini konu alan çalışmalar incelendiğinde farklı derslere yönelik olarak öğretim programlarında yer verilen hedeflerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisi(YBT)'ne göre incelendiği araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalar en çok Fen Bilimleri (fizik, kimya, coğrafya) ve Matematik alanında yoğunlaşmıştır. Bunun yanında Türkçe öğretim programı kazanımlarının incelenmesi ve Türkçe dersi sınav sorularının analizinin yapıldığı birçok çalışma yapıldığı da görülmektedir. Çalışma yapılan diğer alanlar ise ilgili başlıklar altında verilmiştir.

3.4.1 **Diğer Alanlarda Yapılan Çalışmalar**

3.4.1.1 **Genel Çalışmalar**

Filiz ve Turan (2018),"4. Sınıf Öğretmenlerinin Temel Derslerde Sordukları Yazılı Sınav Sorularının Bloom Taksonomisi Açısından İncelenmesi" adlı çalışmasında 4. sınıf temel derslerine ait yazılı sorularının, daha çok alt düzey bilişsel alan

becerilerinden bilgi ve uygulama basamağına yönelik olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca üst düzey bilişsel alan becerilerden yok denilecek kadar az sayıda soru sorulduğunu ve "değerlendirme" basamağından ise hiç soru sorulmadığını belirtmiştir.

Kızılkaya (2016), yaptığı çalışmada ise ortaokul 6. sınıf seviyesi için; *Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının, öğrencilerin Bloom Taksonomisinin Bilişsel alan üst düzey akademik başarılarına olumlu yönde bir etki yaptığı söylenebilir,* ifadesi ile BT' in, üzerinde durulan yaklaşım ile daha başarılı sonuçlar alındığını ortaya koymuştur.

Yılmaz ve Gazel (2018),yaptığı çalışmada, Sosyal Bilgiler dersini veren öğretmenlerin hazırladıkları soruların ağırlıklı olarak taksonominin alt düzey bilişsel alan becerilerinden bilgi ve kavrama düzeyinde yer aldığını saptamışlardır. Öte yandan hazırlanan sorularda, üst düzey bilişsel alan becerilerinin ihmal edildiğini belirleyerek üzerinde durulması gerek bir konu olduğunu vurgulamışlardır.

3.4.1.2 **Matematik Alanındaki Çalışmaları**

Keleş ve Karadeniz (2015), 2006' dan 2012' ye kadar yapılmış yükseköğretime geçiş sınavlarının içerisinde bulunan, sayısal derslerin -matematik ve geometri- sorularının yarısından fazlasının uygulama basamağında olduğunu belirlemişlerdir. Analiz basamağında yer alan sorular ikinci sırada gelirken, hatırlama basamağında hiçbir soru olmadığı görülmüştür.

Biber ve Tuna (2017), ortaokul seviyesi matematik ders kitapların ele aldıkları çalışmalarında da incelenen birçok çalışmayla benzer bir sonuca ulaşmıştır. Kitapta bulunan sorular, ağırlıklı olarak anlama ve uygulama seviyesine ait alt düzey bilişsel alan becerilerini karşıladığı tespit etmiştir.

Dursun ve Parim (2014), 2013 YGS ve 9. sınıf yazılı sorularının ağırlıklı olarak uygulama basamağında olduğunu; Çelik vd. (2018), 2017 yılında güncellenmiş ortaokul matematik dersi öğretim programındaki kazanımların ağırlıklı olarak anlama ve uygulama basamağında olduğunu tespit etmişlerdir.

Aktan (2019), 2018 yılında güncellenen ilkokul matematik öğretim programında yer alan kazanımların anlama, uygulama ve hatırlama gibi alt düzey basamaklarda

yoğunlaştığını; Ekinci ve Bal (2019), 2018 yılı LGS matematik sorularının yalnızca uygulama ve analiz basamaklarında olduğunu belirlemişlerdir.

Bekdemir ve Selim (2008), ilköğretim matematik programındaki cebir öğrenme alanındaki kazanımlarda anlama ve uygulamaya yönelik sorulara ağırlık verildiğini ortaya koymuşlardır.

3.4.1.3 **Fen Bilimleri Alanındaki Çalışmalar**

Akçay ve ark. (2017), 2004 ve 2013 döneminde 6, 7. ve 8. sınıf fen bilimleri ders kitaplarında bulunan soruların alt düzey düşünme becerilerini ölçmesi nedeniyle en zayıf program olduğu; 1926 ve 1948 programlarına göre hazırlanan soruların ise üst düzey düşünme becerilerini ölçmesinden dolayı daha iyi olduğunu saptamışlardır.

Eke (2018),2018-2019 okul döneminde ortaöğretimde –lise- okutulan Fizik dersi kazanımları, öğrencinin üst düzey bilişsel becerilerini kullanması gereken düzeyde olmadığını tespit etmiştir. Fizik dersi ise daha çok yaratıcı, ayrıştırıcı nitelikte üst düzey düşünme becerilerine yönelik bir ders olması sebebiyle hazırlanan program yetersiz görülmüştür.

3.4.1.4 **Coğrafya Alanındaki Çalışmalar**

Arseven ve ark. (2016), Coğrafya dersine ait sınav sorularının *%59,6'sı hatırlama, %34,5'i anlama, %4,8'i uygulama, %0,9'u çözümleme ve %0,1'i değerlendirme* düzeyinde yer aldığını saptamışlardır. Sentez düzeyine yönelik herhangi bir soruya rastlanılmamıştır. Yapılan Coğrafya sınavlarında; öğretmenler, ağırlıklı olarak taksonominin ilk üç basamağına ait -hatırlama, anlama, uygulama- alt düzey bilişsel becerilere yönelik soruları tercih ettiklerini belirtmişlerdir(Arseven, Şimşek & Güden, 2016).

İlhan ve Gülersoy (2008) ise 10. Sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programı kazanımlarının ağırlıklı olarak kavramsal bilgi seviyesinde olduğunu; işlemsel bilgi seviyesinde kazanımlara ise daha az yer verildiği, üstbilişsel bilgi basamağında yer alan kazanımlara ise hiç yer verilmediğini belirlemişlerdir. Bilişsel süreç boyutunda, en fazla anlama seviyesinde kazanımlara yer verilirken hatırlama, uygulama ve yaratma düzeyinde kazanımlara yer verilmediği görülmüştür.

3.4.1.5 **Tarih Alanındaki Çalışmalar**

Candeğer (2016), 2015 yılı T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabındaki ünite sonunda bulunan ölçme ve değerlendirme bölümlerindeki sorularının çoğunluğunun hatırlama ve anlama düzeyinde olduğunu belirlemiş; uygulama seviyesinde ise hiçbir soru tespit edememiştir.

Topçu (2017), 2013-2017 yılları arasında TEOG sınavında sorulan T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük sorularının; %89'unun anlama, %8,1'inin hatırlama ve sadece %2,5'inin çözümleme seviyesinde sorular olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar soruların neredeyse tamamının alt düzeyde kaldığını göstermektedir.

Çolak ve Demircioğlu (2010), ortaöğretim tarih öğretmenlerinin 2006-2007 ve 2007-2008eğitim öğretim yıllarında hazırlanan 1735 adet sınav sorusunun analizi sonucunda; tarih öğretmenlerinin Bloom Taksonomisi ve taksonomiye dayalı olarak soru hazırlama hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını saptamışlardır. Bunun yanında tarih dersi sınavlarında en fazla kavrama ve bilgi basamağı gibi daha çok alt düzey düşünmeye yönelik soruların sorulduğu görülmüştür. Sınavlardaki üst düzey soruların tüm sorular içindeki oranının çok sınırlı seviyede kaldığı görülmüştür.

3.4.1.6 **Beden Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalar**

Uğraş ve Aral (2018), 2013 yılında değişen ve 2017 yılında revize edilen 5, 6,7 ve 8. Sınıflarda beden eğitimi ve spor dersi programından elde edilen 122 kazanım ifadesinin; 48'inin bilişsel, 37'sinin psikomotor ve yine 37'sininduyuşsal kazanım olduğunu tespit etmişlerdir. Bilgi boyutu içerisinde olgular bilgisi frekansı 4, kavramlar bilgisi frekansı 15, işlemler bilgisi frekansı 24 ve biliş ötesi boyutunun frekansı ise 5 olarak ölçülmüştür. Bilişsel süreç boyutunda en fazla kazanım anlama 12, sonra sırasıyla uygulama 10, analiz, değerlendirme, oluşturma 7 ve hatırlama 5 olduğu sonucu tespit edilmiştir. Bilgi boyutunda en fazla işlemler boyutunda kazanım olduğu, bilişsel süreç boyutunda ise en fazla anlama basamağında kazanım olduğu sonucuna varılmıştır.

3.4.2 **Türkçe Dersi İle İlgili Yapılan Çalışmalar**

Aydın (1999)' ın öğretmenlerin ortaokullarda dil bilgisi üzerine görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırma sonucunda, öğretmenlerin genel olarak dil

bilgisi öğretim programının daha çağdaş yaklaşımlarla hazırlanması; uygulamaya ağırlık verilmesi ve kuramsal bilgilerden çok günlük yaşamla yazınsal metinlerle ilgili örneklerle desteklenmesi gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir.

Küçük (2008), 6. sınıflar için hazırlanan Türkçe çalışma kitaplarında yer alan soruların daha çok hatırlama ve kavramaya yönelik olan alt düzey sorular olduğunu buna karşılık üst düzey bilişsel düşünme becerilerine yönelik fazla sayıda soru olmadığını tespit etmiştir.

Aydemir ve Çiftçi (2008), Türk Dili ve Edebiyat öğretmen adaylarının hazırladıkları soruların bilişsel basamaklara göre dağılımını sırasıyla; bilgi (%33), kavrama (%26), uygulama (%11), analiz (%13), sentez (%6) ve değerlendirme (%11) şeklinde olduğunu belirlemişlerdir. Derman (2008), belirlenen dil bilgisi konularının işlenişinde daha fazla örnek içeren, alıştırmalarla desteklenmiş metinlerle öğrenim yapıldığında öğrencilerin son test puanlarında anlamlı derece artışlar saptamıştır.

Aköz ve Bulut (2010), ilköğretim 5.sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin çoğunun alıştırma yapma ve sorulara cevap vermeye dayalı pasif öğrenme şeklinde olduğunu buna karşılık; problem çözme, bilgiyi ortaya çıkarma ve kendi bilişsel yapısını fark edecek şekilde düzenlenmediğini belirlemişlerdir(Aköz ve Bulut, 2010).

Güven (2011), 2005 sonrası ilköğretim 2. kademe Türkçe ders öğretim programına ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin; yeni programın öğrencilerdeki eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisini geliştirdiğini, yaparak ve yaşayarak öğrenme noktasında da programın etki ve düzgün bir şekilde hazırlandığı yönünde olduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte katılımcı öğretmenler yeni programı yazma becerilerini geliştirmesi bakımından yetersiz bulmuşlardır.

Eyüp (2012), Türkçe öğretmeni adaylarının 4. sınıf öğrencilere yönelik olarak farklı edebi türlerdeki metinlerle ilgili hazırladıkları soruları YBT' ye göre değerlendirmiştir. Buna göre hazırlanan soruların; hatırlama (% 34,6), anlama (% 45,9), uygulama (% 3,2), çözümleme (%1,3), değerlendirme (%10,4) ve yaratma (%4,5) kategorisinde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmen adayları ağırlıklı olarak hatırlama ve anlama düzeyinde; olgusal ve kavramsal bilgiye yönelik

sorular hazırlamışlardır. Buna karşılık öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik sorular hazırlayamadıkları görülmüştür.

Eroğlu (2013), 6, 7, 8. sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabında yer alan dilbilgisi sorularının, %60,02'sinin bilişsel alanın alt düşünme basamaklarından "hatırlamak, anlamak" kategorisinde olduğunu; % 40,98'inin ise, üst düzey düşünme basamaklarından uygulama basamağında olduğunu belirlemiştir.

Kuzu (2013), Türkçe ders kitaplarındaki okuma ve dinleme metinleriyle ilgili, okuma/anlama ve dinleme/anlama başlıkları altında yer alan sorulardan; hatırlama düzeyi sorularının toplam sorulara oranının, % 36, anlama düzeyi sorularının % 39, diğer düzeylere ait soruların ise % 25 olduğunu bulmuştur.

Yılmaz ve Keray (2013), ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin soru sorma becerilerinin ağırlıklı olarak hatırlama ve anlama basamağında olduğunu ortaya koymuşlardır. Tosunoğlu ve Demir (2014), 5. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin %87.77 oranında bilgi ve kavrama düzeyinde olduğu belirlemişlerdir. Buna göre öğrenci çalışma kitabının dil ve beceri bakımından yeterli düzeyde etkinlik içermediği ortaya çıkmıştır.

Eroğlu ve Kuzu (2014), 2012 yılı 6,7 ve 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda yer alan dil bilgisi kazanımlarının %54,7'sinin bilişsel alanın hatırlama ve anlama, %45,3'ünün ise uygulama basamağında olduğunu belirlemişlerdir. Çalışma Kitabı'ndaki dil bilgisi sorularının ise %60,02'sinin hatırlama ve anlama; %40,98'inin ise uygulama basamağında olduğunu belirlemişlerdir.

Tüm (2016), 2015-2016 öğretim yılında ilköğretim okulları 5 ve 6. sınıflarda okutulmak üzere önerilen öğretmen kitaplarında yer alan metin önü ve sonu sorularının taksonomiye uygun olsa da, metinlerin uzun ve karmaşık yapılarından dolayı soruların anlaşılmasının güç olduğunu tespit etmiştir. Erdoğan (2017) İlkokul 4. sınıf Türkçe ders programlarında yer alan soruların alt bilişsel düzeyde olduğunu ve öğretmenlerin becerileri geliştirmeye yönelik alıştırmalar vermediğini ortaya koymuştur.

Çerçi (2018), *2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının(5,6, 7 ve 8. sınıf)YBT' ye Göre İncelenmesi* adlı çalışmasında, kazanımları taksonominin bilgi

boyutu bakımından ele aldığında %53,33'ü işlemsel bilgi türünde, %45,33'ü kavramsal bilgi türünde, %1.33'ü ise olgusal bilgi türünde olduğunu ortaya koymuştur. Üst bilişsel bilgi kategorisinde kazanım belirlenmemiştir. Kazanımlar bilişsel süreç boyutu bakımından incelendiğinde, önemli bir bölümünün anlama (%34.74) ve uygulama (%28,42) basamağında olduğu tespit edilmiştir. Üst bilişsel beceriler yani üst düzeyde düşünme becerisi gerektiren analiz, değerlendirme ve yaratma basamağındaki kazanımların oranı toplamda %36.84 olarak belirlenmiştir.

Kocaarslan ve Yamaç (2018), sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersi sınavlarında sordukları metne dayalı anlama sorularının basit anlamayı içerdiği; yeniden organize etme, tahmin yürütme ve kişisel tepki düzeylerinde çok az sorunun yer aldığı ve değerlendirme ile çıkarım yapma düzeylerinde ise hiçbir sorunun olmadığını saptamışlardır.

Mutlu ve Yurt (2019), Türkçe dersinin bilgiden ziyada beceri kazanma dersi olduğunu söylemişlerdir. Çalışmada belirttikleri, "Türkçe derslerinin asıl amacı öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmalarını sağlamaktır" ifadesi ile üst düzey düşünme becerilerinin gerekliliğine değinmişlerdir.

Mutlu, Süğümlü ve Çinpolat (2019), 2018 Ortaokul Türkçe ders kitaplarını öğretmenlerin görüşleri açısından incelemişlerdir. Genel olarak öğretmenler, ders kitaplarını ölçme ve değerlendirme bakımından olumsuz görüşlerde bulunurken aynı zamanda kitapların soru sayısındaki yetersizliği ve sınav sistemine uyumsuzluğu ifade etmişlerdir.

Ulum ve Taşkaya (2019), İlkokul 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin YBT'in bilişsel beceri boyutunu oluşturan tüm basamaklarına çeşitli oranlarda dağıldığını, bilgi boyutunu oluşturan tüm gruplardan sadece ilk üç gruba dağıldığını tespit etmişlerdir. Araştırmaya göre; 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin üst düzey zihinsel beceriler yerine, daha çok alt düzey zihinsel becerileri ölçmeye yönelik olduğunu saptamışlardır.

İrdelenen bu çalışmalara; çeşitli yıllara ve eğitim dönemlerine ait Türkçe öğretimi ile ilgili nice çalışmalar eklenebilir. İlkokul, ortaokul düzeylerine ait; Türkçe ders kitapları soruları, Türkçe dersi öğretim programları kazanımları, Türkçe ders öğretmenlerinin ve eğitim kurumlarının(ÖSYM, MEB vb) hazırladığı sınav soruları Bloom vd. (1956) tarafından geliştirilen taksonomiye göre bilişsel açıdan değerlendirmesi yapılan bilimsel araştırmalar en sık karşılaşılan konulardır.

Talim ve Terbiye Kurulu, 2005' ten itibaren MEB' in benimsediği ve kabul gördüğü uluslararası çağdaş eğitim sistemin alt yapısı ile oluşturulmuş yapılandırmacı yaklaşımı temel alarak Türkçe dersi ve birçok disiplinin öğretim programlarını oluşturmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencilerin YBT' in uygulama, analiz, sentez/yaratma, değerlendirme basamaklarını kapsayan üst düzey bilişsel becerileri geliştirmeyi hedeflemektedir. Öğrenciler, üst düzey bilişsel hedefler ile yaparak-yaşayarak öğrenerek, transfer etme, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerine sahip, metabilişsel düşünme ile kendi öğrenmelerini programlayan ve kendini denetleyen bireyler olabileceklerdir.

Birçok araştırmacının çalışmalarında elde edilen bilgilere bakıldığında, yapılandırmacı yaklaşım temel alınarak hazırlanan öğretim programlarında bulunan kazanımların henüz tam anlamıyla hedeflerini gerçekleştirmediği görülmektedir. Araştırmacılar, çalışmalarında öğretim programlarında düzenlemeye gidilmesi gerektiğini ve dersin öğretmenlerinin de üst düzey becerilerine yönelik nasıl soru ve etkinlikler hazırlanması gerektiğine dair çeşitli eğitimiçi hizmetler alması gerektiğini vurgulamışlardır.

4. 2018 ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTABI DİLBİGİSİ SORULARI VE 2018 TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARI YBT ANALİZİ

4.1 Yöntem

Bu başlık altında araştırmanın modeli ve veri toplama yöntemleri ile ilgili açıklama yapılacaktır.

4.1.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada 2018-2019 yılı (5,6, 7 ve 8. sınıf) Türkçe öğretim programında bulunan dil bilgisi kazanımları ile Çankırı ilinde okutulan Türkçe ders kitaplarında yer alan dilbilgisi soruları analiz edilerek YBT açısından sınıflandırılmıştır. Araştırma var olan durumu analiz etmeye yarayan tarama modeli ile yürütülmüştür. Ders kitabındaki dilbilgisi soruları ilgili dilbilgisi konularına göre belirlenerek her bir soru YBT'in bilişsel düzey alt basamaklarına göre değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler son olarak tablo halinde sunulmuştur.

> *"Anlamlı bir şekilde sayılarla ifade edilemeyen verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması için nitel araştırma yöntemleri kullanılmaktadır. Nitel araştırma verilerin, görüntü, metin, resim, diyalog, insan davranışı gibi değişik formlarda olduğu durumlarda kolaylıkla kullanılabilir"*(Kurtuluş, 2010, s. 35).

Yapılan bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanımının uygun bulunmasındaki önemli faktör bu desende genel olarak tümevarma yolunun esas alınmasıdır. Çünkü edinilen bilgiler genele mal edilebilirlik açısından uygunluk gösterir. Bu çalışmada doküman analizi ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi genel olarak içeriğin oluşumunda araştırmacının etkisi olmayan materyallerinin içeriğine ilişkin objektif bir değerlendirme şeklidir. Araştırmacının içerik ile ilgili herhangi bir değişiklik yapması söz konusu olmadığı için öznel yargılardan kesin çizgilerle ayrılmıştır. Bu incelemeler sırasında incelenecek özelliklerin, önceden belirlenmesi ve belirli bir sistematik çerçevesinde araştırmacının bunları gruplayarak çalışması gerekmektedir.

4.1.2 **Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları**

Bu çalışmanın verileri 2018 yılı Türkçe öğretim programındaki dil bilgisi kazanımları ve dilbilgisi konularına göre belirlenen ders kitaplarındaki dilbilgisi sorularıdır. Bu veriler sadece Çankırı ilinde okutulan 5, 6, 7 ve 8. Sınıfların Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi sorularının ve 2018 Türkçe Öğretim programı dil bilgisi kazanımlarının derlenmesiyle elde edilmiştir.

4.1.3 **Verilerin Analizi**

Bu veriler beceri alanlarına göre analiz edilerek YBT'in bilişsel düzey alt basamaklarına göre değerlendirilerek sınıflandırılmış ve tablolar halinde sunulmuştur. Tablolarda ayrıca soruların neden bu basamaklara girdiğine dair kısa bir açıklama yapılmıştır. Verilerin sınıflara göre genel dağılımı yapılmıştır. Doküman inceleme yönteminin uygulandığı bu çalışmada verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizinden faydalanılmıştır. Betimsel analiz sürecinde literatürdeki benzer çalışmalardan faydalanılmış ve Bloom Taksonomisi'nin bilişsel seviyelerin özellikleri belirlenmiştir. İçerik analizi yöntemi ile de ilgili ders kitaplarındaki dilbilgisi soruları tespit edilmiştir. Daha sonra belirlenen bu soruların her birinin bilişsel düzeyi belirlenmiş ve bir tablo ile gösterilmiştir. Her sınıf için ayrı yapılan bu işlem sınıflar arası mukayese yapılabilmesi ve daha sağlıklı bir değerlendirmede bulunulabilmesi için yüzdelik olarak da tablolarla gösterilmiştir.

4.1.4 **Araştırmanın Sınırlılıkları**

Bu çalışma 2018 yılında sadece Çankırı ilinde okutulan5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi soruları ve 2018 Türkçe Öğretim programındaki "Okuma Becerisi" içerisinde işlenen "Söz Varlığım" adlı bağlığı altındaki dil bilgisi kazanımları ile sınırlandırılmıştır.

4.1.5 **Evren ve Örneklem**

Araştırmanın evren ve örneklemini 2018 Türkçe öğretim programında yer alan dil bilgisi kazanımları ve 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Çankırı ilinde okutulan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi soruları oluşturmaktadır. Tespit edilen sorular Bloom'un Bilişsel Alan Taksonomisine göre değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada değerlendirmesi yapılan 5., 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının listesi şu şekildedir;

"Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe Ders Kitabı 5, Hülya Ağın Haykır, Hüseyin Kaplan, Ali Kıryar, Rasim Tarakcı ve Ercan Üstün, ***MEB Yayınları****, Ankara, 2018"*

"6. Sınıf Ortaokul Türkçe Ders Kitabı, Yasemin Şekerci, ***Eksen Yayıncılık****, İstanbul, 2018"*

"7. sınıf, *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 7 Ders Kitabı, Burçak Kaya,* ***Ders Destek****, Ankara, 2018"*

"Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8, Gülşah Mete, Mahmut Karaaslan, Yeşim Kaya, Şahin Ozan, Derya Özdemir, ***MEB Yayınları****, Ankara, 2018"*

4.1.6 **Bulgular**

Sorular ve kazanımlar ile ilgili genel bulgular, ayrıntılı sonuçlar aşağıdaki tablolarda görülebilir.

Tablo 4.1:Soruların YBT' ye Göre Sayısı

Sınıflar	**5.Sınıf**	**6. Sınıf**	**7. Sınıf**	**8. Sınıf**
Hatırlama	15	50	4	3
Anlama	6	32	3	15
Uygulama	17	12	14	13
Analiz	8	2	11	42
Değerlendirme	0	0	0	0
Sentez	0	0	0	5
Toplam	46	96	32	78

Tablo 4.2: Soruların Sınıflara Göre YBT' ye Oranı

Sınıflar	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Hatırlama	32,61%	52,08%	12,50%	3,85%
Anlama	13,04%	33,33%	9,38%	19,23%
Uygulama	36,96%	12,05%	43,75%	16,67%
Analiz	17,39%	2,08%	34,38%	53,85%
Değerlendirme	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Sentez	0,00%	0,00%	0,00%	6,41%

Tablo 4.3: Soruların Üst Bilişsel/Alt Bilişsel Oranı

Sınıflar	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Üst Bilişsel Oran	17,39%	2,09%	34,38%	60,26%
Alt Bilişsel Oran	82,61%	97,91%	65,63%	39,74%

Tablo 4.4:Soruların YBT Basamaklarına Göre Dağılımı

Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Sentez
29,75%	23,14%	23,14%	26,03%	0,00%	2,07%

Tablo 4.5: Soruların YBT' ye Üst Bilişsel/Alt Bilişsel Oranı

Üst Bilişsel	Alt Bilişsel
76,85%	23,15%

Tablo 4.6:Kazanımların YBT’ ye Göre Sayısı

Sınıflar	5.Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Hatırlama	0	0	0	0
Anlama	5	6	3	4
Uygulama	0	0	0	0
Analiz	2	2	5	2
Değerlendirme	0	1	1	1
Sentez	0	0	0	0
Toplam	7	9	9	7

Tablo 4.7:Kazanımların Sınıflara Göre YBT' ye Oranı

Sınıflar	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Hatırlama	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Anlama	71,42%	66,66%	33,33%	57.14%
Uygulama	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Analiz	28,57%	22,22%	55,55%	28,57%
Değerlendirme	0,00%	11,11%	11,11%	14,28%
Sentez	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Tablo 4.8:Kazanımların YBT' ye Üst Bilişsel/Alt Bilişsel Oranı

Üst Bilişsel	Alt Bilişsel
43,74%	56,25%

4.2 Dil Bilgisi Kazanım Analizi

2018 Türkçe öğretim programında bulunan "Okuma" becerisinin içerisinde yer alan "Söz Varlığım" bölümündeki dil bilgisi kazanımlarının YBT' ye göre basamak düzeyleri tablo halinde verilmiştir.

Tablo 4.9: 5. Sınıf YBT Kazanım Analizi

Kazanım Kodu	Kazanım	YTB Düzeyi
T.5.3.5.	"Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder."	Anlama
T.5.3.6.	"Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler."	Anlama
T.5.3.7.	"Kelimelerin eş anlamlılarını bulur."	Anlama
T.5.3.8.	"Kelimelerin zıt anlamlarını bulur."	Anlama
T.5.3.9.	"Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder."	Analiz
T.5.3.10.	"Kökleri ve ekleri ayırt eder."	Analiz
T.5.3.11.	"Yapım ekinin işlevlerini açıklar."	Anlama

Tablo 4.10: 6. Sınıf YBT Kazanım Analizi

Kazanım Kodu	Kazanım	YBT Düzeyi
T.6.3.5.	"Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder."	Anlama
T.6.3.6	"Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler."	Anlama
T.6.3.7.	"Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder."	Analiz
T.6.3.8.	"İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar."	Anlama
T.6.3.9.	"İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar."	Anlama
T.6.3.10.	"Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar."	Anlama
T.6.3.11.	"Basit, türemiş ve bileşik kelimeleri ayırt eder."	Analiz
T.6.3.12	"Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar."	Anlama
T.6.3.13.	"Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir."	Değerlendirme

Tablo 4.11:7. Sınıf YBT Kazanım Analizi

Kazanım Kodu	Kazanım	YBT Düzeyi
T.7.3.5.	"Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder."	Anlama
T.7.3.6.	"Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler."	Anlama
T.7.3.7.	"Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir."	Değerlendirme
T.7.3.8.	"Metindeki söz sanatlarını tespit eder."	Analiz
T.7.3.9.	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.	Analiz
T.7.3.10.	Basit, türemiş ve bileşik fiilleri ayırt eder.	Analiz
T.7.3.11.	"Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar."	Anlama
T.7.3.12.	"Fiillerin anlam özeliklerini fark eder."	Analiz
T.7.3.13.	"Anlatım bozukluklarını tespit eder."	Analiz

Tablo 4.12:8. Sınıf YBT Kazanım Analizi

Kazanım Kodu	Kazanım	YBT Düzeyi
T.8.3.5.	"Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder."	Anlama
T.8.3.6.	"Deyim ve atasözlerinin metne olan katkısını belirler."	Anlama
T.8.3.7.	"Metindeki söz sanatlarını tespit eder."	Analiz
T.8.3.8.	"Metindeki anlatım bozukluklarını belirler."	Analiz
T.8.3.9.	"Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar."	Anlama
T.8.3.10.	"Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir."	Değerlendirme
T.8.3.11.	"Metindeki anlatım biçimlerini belirler."	Anlama

4.3 **Dil Bilgisi Soru Analizi**

2018-2019 Eğitim ve Öğretim yılında Çankırı ilinde okutulan 5. ,6. ,7. Ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan dil bilgisi soruları YBT' ye göre basamak düzeyleri belirlenip açıklanmıştır.

4.3.1. 5. Sınıf YBT Soru Analizi

KONU	TEMA	METİN	SAYFA	SORU METNİ	Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyin Tespiti						
					HATIRLAMA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ	DEĞERLENDİRME	SENTEZ	AÇIKLAMA
Nokta	Çocuk Dünyası	Anlamak	s. 32 a)	"Numaralı yerlere noktanın kullanım alanlarını gösteren cümleler yazınız."			X				Nokta ile ilgili kavram ve ilkeleri yeni durumlara **uygulanması** istenmiş. Amaç öğrenilen bilginin yeni ve farklı bir cümlede kullanılmasını, uygulanmasını sağlamaktır.
Nokta			s. 32 b)	"Şair metinde konuşma çizgisinden başka noktalama işareti kullanmamıştır. Metinde nokta kullanılması gereken yerlere nokta (.) koyunuz."			X				Hazır verilen metin üzerinde nokta ile ilgili öğrenilen bilgileri **uygulanması** istenmiş. Öğrenci ilk defa gördüğü bir metinde öğrendiği bilginin alıştırmasını yapmaktadır.
Nokta		Tema Değ. Soruları	s. 37/6	"Noktanın kullanımı ile ilgili hata yapılan cümleleri işaretleyiniz."		X					Cümledeki hatayı görüp bunu doğrusu ile değiştirmektedir. Amaç mukayese yaparak yanlışı görmek ve bunu **düzeltilmesini** sağlamaktır.
Virgül	Millî Mücadele ve Atatürk	Bilmeyen Var Mı?	s. 47	"Aşağıda virgülün kullanıldığı yerler ve örnek cümleler verilmiştir. Virgüllerin hangi amaçla kullanıldığını örnekteki gibi eşleştiriniz."	X						Virgülün hangi amaçla kullanıldığını **hatırlayarak** örnektekine uygun eşleştirme yapılması istenmiş. Amaç bilginin hatırlanıp hatırlanmadığını ve kavram bilgisini yoklamaktır.

Virgül		Mustafa Kemal'in Kağnısı	s. 52/a	"Aşağıdaki cümlelerde uygun yerlere virgül koyunuz."			X				Hazır verilen metin üzerinde öğrenilen bilginin **uygulanması** istenmiş. Öğrenci ilk defa gördüğü bir metinde öğrendiği bilginin alıştırmasını yapmaktadır.
Virgül			s. 52/b	"Virgülün kullanımına örnek iki cümle yazınız."			X				Virgül ile ilgili öğrenilen kavram ve ilkelerin yeni durumlara **uygulanması** istenmiş. Amaç öğrenilen bilginin yeni ve farklı bir cümlede kullanılmasını, uygulanmasını sağlamaktır.
Virgül		Tema Değ. Soruları	s. 69	"Virgülün doğru kullanıldığı cümlelerin sonuna (D), yanlış kullanıldığı cümlelerin sonuna (Y) koyunuz."	X						Virgül ile ilgili kavramsal bilgileri **hatırlaması** amaçlanmış.
Soru İşareti	Erdemler	Güvercin	s. 76 a)	"Soru işaretinin (?) kullanım amaçlarını noktalı yerlere yazınız."	X						Soru işaretinin kullanım amaçlarını yazabilmesi için ilgili konuyu ve özelliklerini **hatırlaması** gerekmekte.
Soru İşareti			s. 76 b)	"Okuduğunuz metinde soru işareti (?) bulunan cümleleri bularak aşağıdaki boşluğa yazınız"	X						"Soru cümlesi nedir?" bilgisini **hatırlayıp** gördüğü yerde tanıması istenmiş. Tespit ettiği cümlelerin hangileri olduğunu sadece yazacak.
Ünlem İşareti		Karagöz İle Hacivat – İncelik	s. 86 a)	"Aşağıdaki cümleleri, ünlem işaretinin kullanıldığı yerlere dikkat ederek inceleyiniz ve soruları cevaplayınız."				X			"Ünlem cümlesi nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir, ünlem işareti nerelerde kullanılır?" bilgisini hatırlayıp cümleleri inceledikten yani **analiz** ettikten sonra yöneltilen sorulara cevaplar vermesi istenmiş.
Ünlem İşareti			s. 86 b)	"Karagöz ile Hacivat – İncelik metninde ünlem işaretinin kullanıldığı cümleleri belirleyerek altlarını çiziniz."	X						Ünlem cümlesi için ünlem işaretinin kullanılması gerektiğini **hatırlaması** ve bu şekildeki cümleleri altını çizmesi istenmiş..
Yazım ve Noktalama Genel		Adsız Çeşme (Dinleme/İzleme Metni)	s. 98	"Yazdıklarınızı yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçirerek tespit ettiğiniz			X				Yazım ve noktalama konusunda öğrendiklerini metin üzerinde uygulaması istenmiş.

				yanlışları düzeltiniz.”							
Soru İşareti		Değerlendirme Soruları 9	s. 101	“Cümlelerden hangisinin sonuna soru işareti getirilmelidir.”	X						Konunun hatırlanıp **hatırlanmadığı** ölçülmüş ve kavram bilgisi yoklanmış.
Noktalama İşaretleri-Genel	Bilim ve Teknoloji	Değerlendirme Soruları 4	s. 131	“Cümlede yay ayraçla belirtilen kısımlara sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?”	X						Konunun hatırlanıp **hatırlanmadığı** ölçülmüş ve kavram bilgisi yoklanmış.
Ek-Kök	Milli Kültürümüz	Anadolu Sevgisi	s. 135 a)	“Aşağıdaki kelimelerin anlamlı en küçük parçalarını bulunuz.”				X			Kelimeleri yapısı bakımından (Kök, ön ek, son ek, çekim ekleri vb. bakımından) analiz etmesi istenmiş. Her bir tespit ettiği parçayı anlamlı olup olmama bakımından irdelemesi istenmiş.
Ek-Kök			s. 136 b)	“Aşağıdaki kelimeleri uygun eklerle eşleştirerek tabloyu örnekteki gibi doldurunuz.”			X				Ek ve kök konusunda öğrendiği bilgileri yeni kelimelerde **uygulaması** istenmiş.
Ek-Kök			s. 136	“Kelimelerin anlamları, ek aldıktan sonra değişmiş midir?”		X					Kelimelerin değişip değişmediği konusunda bir yorum yapması istenmiş. Böylece eklerle kelimelerin değişebileceği konusunun kavranıp kavranmadığı ölçülmek istenmiş.
Büyük Harfler		Forsa	s. 145	“Büyük harflerin doğru kullanıldığı sözcük ve sözcük gruplarının numaralarını takip ederek labirentin çıkışına ulaşınız.”	X						Büyük harflerle ilgili kuralları **hatırlaması** istenmiş.
Büyük Harfler		Bir Sıcak Çorbada Anadolu	s. 161/ 5.	“ ‘Bu gelenek Edirne’de de vardır.’ cümlesinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili aşağıdaki kurallardan hangisi bulunmaktadır?”	X						Büyük harflerin kullanımıyla ilgili **kavram bilgisi** ölçülmüş.
Büyük Harfler		Tema Değ. Soruları	s. 161 /6.	“Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır.”		X					Büyük harflerin kullanımıyla ilgili kurallar doğrultusunda yanlışlık yapılanla yapılmayanı **ayırt etmesi** istenmiş.

Ek-Kök			s. 161/ 7.	"Aşağıdaki kelimelerden hangisi ek alarak yeni bir anlam kazanmıştır."				X			Kelimeleri yapısı bakımından (Kök, ön ek, son ek, çekim ekleri vb. bakımından) **analiz** etmesi istenmiş. Her bir tespit ettiği parçayı anlamlı olup olmama bakımından irdelemesi istenmiş.
Ek-Kök			s. 161 /8.	"Aşağıdaki kelimelerin köklerini bulup yanlarındaki kutulara yazınız."			X				Kökün anlamlı en küçük parça olduğu bilgisini hatırlayıp bu bilgiyi yeni kelimelerde **uygulaması** istenmiş.
Ek-Kök	Okuma Kültürü	Okuma Kitaplarım	s. 167 a)	"Aşağıdaki kök ve ekleri anlamlı kelimeler oluşturacak şekilde örnekteki gibi eşleştiriniz"			X				Ek ve kök konusunda öğrendiği bilgileri yeni kelimelerde **uygulaması** istenmiş.
Ek-Kök			s. 167 b)	"Eşleştirme sonrasında yeni anlam kazanan ve anlamları değişmeyen kelimeleri gruplandırınız."				X			Gelen ek sonrasında kelimenin anlamında bir değişiklik olup olmadığını **analiz** etmesi ve değişmeyenleri gruplaması istenmiş.
Sayıların Yazımı			s. 171 a)	"Aşağıda sayıların yazımıyla ilgili kurallar ve örnekler verilmiştir. Kuralları ve örnekleri eşleştiriniz."	X						Sayı yazımları ile ilgili kuralları **hatırlayıp eşleştirme** yapması istenmiş.
Sayıların Yazımı			s. 171 b)	"Aşağıda sayıların yazımı ile ilgili örnek cümleler verilmiştir. Yazımı yanlış olan cümleleri (X) ile işaretleyiniz"			X				Sayıların yazımı ile ilgili kuralları **hatırlayıp** bu kurallara uymayan cümleleri **belirlemesi** istenmiş.
Kısa Çizgi-Konuşma Çizgisi		Karikatür	s. 183	"Aşağıdaki cümlelerde yer alan kısa çizginin ve konuşma çizgisinin kullanım amaçlarını ilgili yerlere yazınız."	X						Kısa çizgi ve konuşma çizgisinin kullanım alanlarını ilgili metindeki cümlelerden yola çıkarak **hatırlaması** ve belirtilen yerlere yazması istenmiş.
Noktalama İşaretleri-Genel		Küçük Şeylerin Hikâyesi - Kütüphane	s. 188	"Aşağıdaki paragrafta boş bırakılan yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz"			X				Noktalama işaretleri konusunu hatırlayıp öğrendiği bu bilgileri metin üzerinde **uygulaması** istenmiş
Büyük Harfler			s. 188	"Aşağıdaki cümlelerde büyük harflerin kullanımına dikkat ediniz. Büyük harflerin doğru kullanıldığı	X						Büyük harflerle ilgili kuralları **hatırlaması** istenmiş

				cümlelerin başına gülümseyen yüz, yanlış kullanıldığı ifadelerin başına üzgün yüz çiziniz”							
Büyük Harfler		Tema Değ. Soruları	s. 191/4	“Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?”		X					Sayıların yazımıyla ilgili kurallar doğrultusunda yanlışlık yapılanla yapılmayanı **ayırt etmesi** istenmiş.
Noktalama İşaretleri-Genel			s. 191/6	“Aşağıdaki cümlelerdeki boş bırakılan yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz”			X				Noktalama işaretleri konusunu hatırlayıp öğrendiği bu bilgileri metin üzerinde **uygulaması** istenmiş
Yazım Yanlışı	Sağlık ve Spor	Anadolu’nun Cirit Oyunları	s. 198	“Cümlelerdeki yazım yanlışlarını düzelterek verilen boşluklara cümlenin doğru biçimlerini yazınız.”			X				Noktalama işaretleri konusunu hatırlayıp öğrendiği bu bilgileri metin üzerinde **uygulaması** istenmiş
Ses Olayları			s. 198	“Kutucuklarda verilen eklerden uygun olanları aşağıdaki boşluklara yazınız”			X				Ünsüz uyumu konusu ile ilgili kavramsal bilgileri hatırlayıp kelime ve ekler arasında ilişkilendirme yaparak bu kuralı **uygular**.
Ses Olayları			s. 199/a	“Altı çizili kelime ek aldığında nasıl bir ses değişikliği olmuştur.”	X						Gelen ekle birlikte kelimede nasıl bir ses değişikliği olduğunu **söylemesi** istenmiş.
Ses Olayları			s. 199/b	“ ‘Kaynak’ kelimesinde yaşanan ses değişikliğinde kelimenin aldığı ekin bir etkisi olmuş mudur?”		X					Görülen sözcükte sesle gelen ekin bir etkisi olup olmadı konusunda **yorum** yapması istenmiş. Böylece gelen eke göre kelime kökünde değişme olabileceği konusunu kavranıp kavranmadığı ölçülmek istenmiş.
Ses Olayları			s. 199/c	“Aşağıdaki cümlelerde, aldığı ekten dolayı ses değişimi olan kelimelerin altını çiziniz.”	X						Gelen ekle birlikte kelime kökünde ses değişikliği olabileceğini **hatırlayıp** buna uygun kelimeleri belirlemesi istenmiş.
Ek-Kök		Sağlıklı Yaşıyorum	s. 207/a	“Altı çizili kelimenin anlamlı en küçük parçası nedir?”			X				“Kök nedir?” sorusunu ve cevabını hatırlayıp farklı kelimeler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Ses			s. 207/b	“Ek aldıktan sonra altı çizili		X					Gelen ekle birlikte kelimede ses

Olayları				kelimede ses değişimi olmuş mudur?"							değişikliği olup olmadığını **söylemesi** istenmiş.
Ses Olayları			s. 207/c	"Aşağıdaki cümlelerde yukarıdaki ses olayının görüldüğü kelimelerin altını çiziniz."			X				Ses daralması konusunu hatırlayıp farklı kelimeler üzerinde **uygulaması** istenmiş
Ses Olayları		Cazgır	s. 211	"Metinde anlatılan ses olaylarını aşağıdaki cümlelerin içinden bularak örnekteki gibi ait olduğu kutuya yazınız."				X			Metin içerisindeki her bir kelimeyi inceleyerek **analiz ederek** anlatılan ses olaylarının bulunduğu kelimeleri tespit ermesi ve örnekteki gibi yazması istenmiş.
Ses Olayları		Bilinçsiz İlaç Kullanımı	s. 215	"Altı çizili kelimelerde görülen ses olaylarını uygun yerlere işaretleyiniz."				X			Altı çizili kelimelerde derste öğrendiği birden fazla ses olayından hangisinin olduğunu belirlemesi istenmiş. Bunu yapabilmesi için kelimeleri ve harflerini tek tek incelemel i**analiz etmelidir.**
Ses Olayları		Tema Değ. Soruları	s. 219/6	"Altı çizili kelimelerde görülen ses olayları hangileridir?"				X			Altı çizili kelimelerde derste öğrendiği birden fazla ses olayından hangisinin olduğunu belirlemesi istemiş. Bunu yapabilmesi için kelimeleri ve harflerini tek tek incelemeli **analiz etmelidir.**
Yazım Yanlışı			s. 219/7	"Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?"			X				Yazım yanlışları konusunu hatırlayıp hatalı kelimeyi **göstermesi** istenmiş.
Köşeli Ayraç	Doğa ve Evren	Yüksek Evde Oturanın Türküsü	s. 225/b	"Yukarıdaki cümlelerde köşeli ayraç hangi amaçla kullanılmıştır?"	X						"Köşeli ayraç ne için kullanılır?" sorusunun cevabını **hatırlaması** istenmiş.
Köşeli Ayraç			s. 225/c	"Köşeli ayraç kullanarak iki cümle yazınız."			X				Köşeli ayraçla ilgili bilgileri hatırlayıp örnek cümleler yazması, **hazırlaması** istenmiş.
Ses Olayları		Reçete	s. 232	"Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılan kelimelerdeki ses olaylarını ilgili yerlere yazınız."				X			Koyu yazılmış kelimelerde derste öğrendiği birden fazla ses olayından hangisinin olduğunu belirlemesi istemiş. Bunu yapabilmesi için kelimeleri ve harflerini tek tek incelemeli **analiz etmelidir.**

4.3.2. 6. Sınıf YBT Soru Analizi

KONU	TEMA	METİN	SAYFA	SORU METNİ	Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyin Tespiti						
					HATIRLAMA	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ	DEĞERLENDİRME	SENTEZ	AÇIKLAMA
Yazım	ERDEMLER	**Forsa**	s. 20	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım		**Kaynatılmış Tohum**	s. 27	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 27	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım		**Ceylana Yardım Edenler**	s. 36	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım			s. 36	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım Noktalama		**Adsız Çeşme**	s. 40	"Yazdığınız metni, dil-anlatım, **yazım-noktalama** ve içerik bakımından değerlendirerek bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız."		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş.

Yazım Noktalama		**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**	s. 46	"Yazım kuralları ve noktalama işaretlerine dikkat ederek uygun hızda okumak niçin önemlidir?"		X					Yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin önemi konusunda bir **yorum** yapması istenmiş.
Yazım	**MİLLİ KÜLTÜR ÜMÜZ**	**Nevruz**	s. 50	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 50	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa buyanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Ünlem		**Türküler Dolusu**	s. 55	"Türküler Dolusu adlı metinde kullanılan ünlemleri bulunuz ve bunları tahtaya yazınız. Öğretmeninizden, yanlış tespitlerinizi düzeltmesini isteyiniz."			X				Ünlem işaretini hatırlayıp metin içerisinde kullanıldığı yerleri **göstermesi** istenmiş.
Ünlem			s. 55	"Türküler Dolusu adlı metinde kullanılan ünlem türündeki kelimeler, metnin anlamına, anlatımına nasıl bir katkı sağlamaktadır?"		X					Ünlem türündeki kelimelerin metnin anlamına, anlatımına nasıl bir katkı sağladığı konusunda bir **yorum** yapması istenmiş.
Düzeltme			s. 58	"Yazdığınız metni grupça, dil-anlatım, **yazım-noktalama** ve içerik bakımından değerlendiriniz ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız. "		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş
Yazım		**Boş Bir Kümes, Birkaç Dolu Kalp**	s. 64	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 64	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım Noktalama		**Bayrak**	s. 67	"Yazdığınız metni, dil-anlatım, **yazım-noktalama** ve içerik bakımından değerlendirerek gereken düzeltmeleri yapınız."		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş

Yazım	**MİLLİ MÜCADELE**	**Atatürk Orman Çiftliği**	s. 83	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 83	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım		**Atatürk Geometri Kitabı Yazmış**	s. 87	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 87	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım Noktalama		**30 Ağustos**	s. 92	"Yazdığınız metni grupça, dil - anlatım, **yazım - noktalama** ve içerik bakımından değerlendiriniz ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız"		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş
Yazım Noktalama		**Ankara Türk Odası**	s. 97	"Yazdığınız metni grupça, dil-anlatım, **yazım-noktalama** ve içerik bakımından değerlendiriniz ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız."		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımlarını belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş
Yazım	**ÇOCUK DÜNYASI**	**Nasrettin Hoca Fıkraları**	s. 109	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 109	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım		**Ben Kimim?**	s. 117	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 117	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.

Yazım		**Bilmece**	s. 124	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 124	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım Noktalama		**Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster**	s. 130	"Yazdığınız metni grupça, dil-anlatım, **yazım-noktalama** ve içerik bakımından değerlendiriniz ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız."		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş
Sıfat	**BİREY VE TOPLUM**	**Birlikte**	s. 139	"a. Altı çizili her kelime, bulunduğu cümledeki hangi kelimenin anlamını etkilemektedir?"	X						Altı çizili kelimenin hangi kelimeyi anlam yönüyle etkilediğini **göstermesi** istenmiş. Öğrenci burada kendinden bir şey katmamakta dersteki bilgileri **hatırlayarak** istenileni yapmaktadır.
Sıfat			s. 139	**"b.** Altı çizili kelimeler, anlamını etkiledikleri kelimelerden önce mi yoksa sonra mı yazılmıştır?"	X						Altı çizili kelimelerin (sıfatların) anlamını etkiledikleri kelimelerden önce yazıldığını **göstermesi/hatırlaması** istenmiş.
İsim			s. 139	**"c.** Altı çizili kelimelerin anlamlarını etkiledikleri kelimelerin her birinin "isim" türünde olduğu söylenebilir mi? Açıklayınız."		X					Sıfatın anlamını etkilediği sözcüğün isim olup olmadığını **açıklaması** istenmiş. Öğrenci burada kendinden bir şey katmamakta sadece derste öğrendiği bilgileri hatırlayıp kendi cümleleri ile ifade etmektedir.
Sıfat			s. 140	"**IX.** Birlikte adlı metinde kullanılan her sıfatı, anlamını etkilediği isimle birlikte bulunuz."			**X**				Sıfat konusunda öğrendiği bilgileri hatırlayıp anlamını etkilediği isimle birlikte (sıfat tamlaması) metin üzerinde **göstermesi** istenmiş.
Sıfat			s. 140	"Metinde, sıfat türündeki kelimeler olmasaydı metnin anlamı nasıl etkilenirdi?"		X					Sıfatların metnin anlamını nasıl etkilediğine dair **yorum** yapması istenmiş
Yazım Noktala			s. 142	"Yazdığınız metni grupça, dil - anlatım, **yazım - noktalama** ve içerik		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları

ma				bakımından değerlendiriniz ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız”							**ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş
Yazım		**Geri Kazanım**	s. 148	“Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?”	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 148	“Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?”	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
İsim Tamlaması / Sıfat Tamlaması		**Ömür Törpüsü**	s. 153	“**D.** Ömür Törpüsü adlı metinde kullanılan isim ve sıfat tamlamalarını bularak bunların altlarını çiziniz.”			**X**				İsim ve sıfat tamlamaları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
İsim Tamlaması / Sıfat Tamlaması			s. 153	“Metinde, isim ve sıfat tamlamaları olmasaydı metnin anlamı nasıl etkilenirdi?”		X					İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamını nasıl etkilediğine dair **yorum** yapması istenmiş
Yazım			s. 156	“Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?”	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 156	“Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?”	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım Noktalama		**Sihirli Pasta**	s. 159	“Yazdığınız metni, dil - anlatım, **yazım - noktalama** ve içerik bakımından değerlendiriniz ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız”		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş
İsim/Sıfat/ Sıfat Tamlaması		**Değerlere Uymada Üç Hata**	s. 163	“5. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların karşısındaki boşluğa D, yanlış olanların karşısındaki boşluğa ise Y yazınız.”	X						İsim ve sıfat tamlamaları ile ilgili kavramsal bilgileri **hatırlayıp** soruları cevaplaması istenmiş.
Sıfat		**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**	s. 163	“7. Dil, çok keskin bir kılıçtır. I II III V Yukarıdaki numaralanmış kelimelerden hangisi sıfat görevindedir?”			X				Sıfat konusunda öğrendiklerini hatırlayıp verilen cümle üzerinde sıfatı **göstermesi** istenmiş.

İsim Tamlaması			s. 163	"8. I. Yemek seçmez, her yemeği afiyetle yerdi. II. Uzun yolculuğun sonuna geldik. III. Yemyeşil ormanda yeşilin her tonuna rastladık. IV. Başarı hikâyeleri dinlemek, çalışma isteğimizi artırır. Yukarıdaki cümlelerde yer alan altı çizili tamlamalardan hangisi isim tamlamasıdır?"				X			"İsim tamlaması nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp altı çizili ifadeleri inceledikten yani bu ifadeleri **analiz** ettikten sonra hangisinin isim tamlaması olduğunu belirlemesi istenmiş.
Anlatım bozuklukları	**İLETİŞİM**	**Güler Yüze ve Gülmeye Dair**	s. 173	"Yazdığınız yazıda, anlam bütünlüğünü bozan ifadeler var mı? Varsa bu ifadelerin hangileri olduğunu ve anlam bütünlüğünü nasıl bozduğunu açıklayınız."		X					Metinde anlam bütünlüğünü bozan ifadeleri bulması ve bunların anlamı nasıl bozduğunu **açıklaması/yorumlaması** istenmiş.
Yazım			s. 173	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 173	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir? "	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Anlatım bozuklukları		**Teknolojik Bayram Kutlamaları**	s. 180	"Yazdığınız yazıda, anlam bütünlüğünü bozan ifadeler var mı? Varsa bu ifadelerin hangileri olduğunu ve anlam bütünlüğünü nasıl bozduğunu açıklayınız."		X					Metinde anlam bütünlüğünü bozan ifadeleri bulması ve bunların anlamı nasıl bozduğunu **açıklaması/yorumlaması** istenmiş.
Yazım			s. 180	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 180	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir? "	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Edat		**Pulsuz Dilekçe**	s. 184	"**a.** 'A maddesindeki çizili kelimelerin tek başlarına anlamları yoktur.'diyen biri, sizce bu düşüncesinde haklı mıdır?		**X**					Edatların özelliklerinden birini ifade eden cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.

				Açıklayınız.”							
Edat			s. 184	“**b.** ‘Altı çizili kelimeler, kelimeler arasında anlam ilgisi kurmaktadır.’ diyen biri, sizce bu düşüncesinde haklı mıdır? Açıklayınız.”		**X**					Edatların temel özelliğini ifade eden cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.
Edat			s. 185	“Pulsuz Dilekçe adlı metinde kullanılan edatları bulunuz ve bunları tahtaya yazınız. Öğretmeninizden, varsa yanlış tespitlerinizi düzeltmesini isteyiniz.”			X				Edatlarla ilgili kavram bilgisini hatırlayıp bu tür kelimeleri metin üzerinde **belirlemesi** ve tahtaya yazması istenmiş.
Edat			s. 185	“Metinde, edat türündeki kelimeler olmasaydı metnin anlamı nasıl etkilenirdi.”		X					Edatların metnin anlamını nasıl etkilediği ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.
Bağlaç			s. 185	“A. Aşağıdaki altı çizili her kelimenin cümledeki görevini sözlü olarak açıklayınız.”	X						Bağlaçların görevlerini **hatırlayıp söylemesi** istenmiş.
Bağlaç			s. 186	“Pulsuz Dilekçe adlı metinde kullanılan bağlaçları bulunuz ve bunları tahtaya yazınız. Öğretmeninizden, varsa yanlış tespitlerinizi düzeltmesini isteyiniz.”			X				Bağlaçlarla ilgili kavram bilgisini hatırlayıp bu tür kelimeleri metin üzerinde **belirlemesi** ve tahtaya yazması istenmiş
Bağlaç			s. 186	“Metinde, bağlaç türündeki kelimeler olmasaydı metnin anlamı nasıl etkilenirdi? Açıklayınız”.		X					Bağlaçların metnin anlamını nasıl etkilediğine dair **yorum** yapması istenmiş.
Yazım Noktalama			s. 189	“Yazdığınız metni grupça, dil-anlatım, **yazım-noktalama** ve içerik bakımından değerlendiriniz ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız.”		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş
Yazım		**Bilgilenirken Medya**	s. 194	“Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?”	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 194	“Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.

				yanlışlıklar nelerdir?"							
Edat/Bağlaç		**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**	s. 198	"5. Aşağıdaki boşlukları uygun, doğru kelime ya da ifadelerle doldurunuz."	X						Edat ve bağlaçlarla ilgili kavram bilgisini **hatırlayıp** boşlukları doldurması istenmiş. Kısaca "Edat nedir?", "Bağlaç nedir?" bilgilerini **hatırlaması** istemiş.
Edat/Bağlaç			s. 199	"7. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların karşısındaki boşluğa D, yanlış olanların karşısındaki boşluğa ise Y yazınız."	X						Edat ve bağlaçlarla ilgili kavram bilgisini **hatırlaması** istemiş.
Edat			s. 199	"8. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde edat yoktur?"				X			"Edat nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp cümleleri inceledikten yani **analiz** ettikten sonra edatın bulunduğu cümleyi belirlemesi istenmiş.
Yazım Noktalama	**DOĞA VE EVREN**	**Uzaklar**	**s. 209**	"Yazdığınız metni grupça, dil-anlatım, **yazım-noktalama** ve içerik bakımından değerlendiriniz ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gereken düzeltmeleri yapınız."		X					Yazım ve noktalama yönüyle metindeki doğru ve yanlış kelime kullanımları belirlemesi, bunları **ayırt etmesi** ve **düzeltmesi** istenmiş
Yapım Eki/Çekim Eki		**Gezegenimiz Isınıyor**	s. 214	**"1.** Kelimenin anlamını değiştirenler (ekler hangileridir?)"	**X**						Ekler konusunu **hatırlayıp** paragraftaki yapım eklerini **belirlemesi** istenmiş.
Yapım Eki/Çekim Eki			s. 214	**"2.** Kelimenin cümledeki bir kelimeyle bağ kurmasını, cümlede bir görev kazanmasını sağlayanlar (ekler hangileridir?)"	**X**						Ekler konusunu **hatırlayıp** paragraftaki çekim eklerini **belirlemesi** istenmiş.
Çekim Eki			s. 216	"a. Aşağıdaki her bir boşluğa, çerçeve içinde verilen eklerden uygun olanı yazınız." – lar, –ler			X				Ekler konusunu hatırlayıp verilen cümleler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Çekim Eki			s. 216	"**b.** 'Çerçeve içindeki ekleri eklememiz istenen kelimelerin türü isimdir.' diyen biri, bu düşüncesinde haklı mıdır? Sözlü		**X**					İfade edilen cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.

				olarak açıklayınız.”							
Çekim Eki			s. 216	“**c.** ‘Çerçeve içindeki ekler, ağaç ve bebek isimlerine eklendiğinde, bu isimleri çoğul hâle getirmektedir.’ diyen biri, bu düşüncesinde haklı mıdır? Sözlü olarak açıklayınız.”		**X**					İfade edilen cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.
Hal Ekleri			s. 217	“a. Aşağıdaki her bir boşluğa, çerçeve içinde verilen eklerden uygun olanı yazınız.” -da, -a, -den,-de, -e, -ı, -dan, -i			X				Ekler konusunu hatırlayıp verilen cümleler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Çekim Eki			s. 217	“**b.** ‘Çerçeve içindeki ekleri eklememiz istenen kelimelerin türü isimdir.’ diyen biri, bu düşüncesinde haklı mıdır? Sözlü olarak açıklayınız.”		X					İfade edilen cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.
Hal Ekleri			s. 217	“**c.** ‘Çerçeve içindeki ekler, yukarıdaki isimlere eklendiğinde, bu isimlere belirtme, yönelme, bulunma ve ayrılma anlamlarından birini kazandırmaktadır.’ diyen biri, bu düşüncesinde haklı mıdır? Sözlü olarak açıklayınız.”		X					İfade edilen cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.
İyelik Ekleri			s. 218	“**a.** Aşağıdaki her bir boşluğa, çerçeve içinde verilen eklerden uygun olanı yazınız.” -m, -um, -n, -in, -i, -su, -umuz, -iniz, -ları			X				Ekler konusunu hatırlayıp verilen cümleler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Çekim Eki			s. 218	“**b.** ‘Çerçeve içindeki ekleri eklememiz istenen kelimelerin türü isimdir.’ diyen biri, bu düşüncesinde haklı mıdır? Aşağıya yazınız.”		X					İfade edilen cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.

İyelik Ekleri			s. 218	"**c.** 'Çerçeve içindeki ekler, yukarıdaki isimlere eklendiğinde, bu isimlerin bildirdiği varlık ya da kavramların kime veya neye ait olduğunu anlatmaktadır.' diyen biri, bu düşüncesinde haklı mıdır? Aşağıya yazınız."		X					İfade edilen cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.
Yazım			s. 221	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 221	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Zamir		**Orman**	s. 225	"2. Yukarıdaki her grubun ikinci cümlesinde yer alan altı çizili kelime, birinci cümledeki hangi kelimenin yerini tutmaktadır?"			X				Zamir nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp bu bilgileri verilen cümleler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Zamir			s. 225	"3. 'Her grubun ikinci cümlesinde yer alan altı çizili kelime, birinci cümlede bir ismin yerini tutmuş, o ismin yerine kullanılmıştır.' diyen biri bu düşüncesinde haklı mıdır?"		X					İfade edilen cümle ile ilgili **yorum** yapması istenmiş.
Zamir			s. 225	"a. 'Burada' zamiri, hangi ismin yerini tutmuş, hangi ismin yerine kullanılmıştır? Sizce metinde niçin belirlediğiniz isim değil de 'burada' zamiri kullanılmış olabilir? Belirlediğiniz ismin yerine 'burada' zamirinin kullanılmış olması metnin anlamını nasıl etkilemekte, metnin anlamına nasıl bir katkı sağlamaktadır?"		X					Zamir nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp zamirle ilgili sorulara **yorum** yapması istenmiş.

Zamir			s. 225	"b. 'Onu' zamiri, hangi ismin yerini tutmuş, hangi ismin yerine kullanılmıştır? Sizce metinde niçin belirlediğiniz isim değil de 'onu' zamiri kullanılmış olabilir? Belirlediğiniz ismin yerine 'onu' zamirinin kullanılmış olması metnin anlamını nasıl etkilemekte, metnin anlamına nasıl bir katkı sağlamaktadır?"		X					Zamir nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp zamirle ilgili sorulara **yorum** yapması istenmiş.
Yazım			s. 229	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 229	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Bağlaç			s. 232	"Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte, buna rağmen" ifadeleri sizce bir yazıda hangi amaçla kullanılır?"		X					Bağlaç nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp bağlacın cümlede hangi amaçla kullanıldığını **kendi cümleleri ile açıklaması** istenmiş.
Bağlaç		**Beyaz Diş**	s. 232	**"b.** "Ama, fakat, ancak, lakin, bununla birlikte, buna rağmen" ifadelerinden her birini birer cümlede kullanınız. Cümleleri defterinize yazınız. "			X				Verilen bağlaçların yer aldığı cümleler kurması istenmiş. Yani bağlaçlarla ilgili **uygulama** yapılmış
Yazım			s. 232	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 232	"Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Ekler		**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**	s. 234	"Yukarıdaki dizelerde numaralandırılmış isimlerden hangisi yalın hâlde değildir?"	X						Hal ekleri hangileridir ve ne gibi özelliklere sahiptir? Bilgisini hatırlayıp metinde yalın haldeki kelimeleri **göstermesi** istenmiş.

Ekler			s. 235	"6. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların karşısındaki boşluğa D, yanlış olanların karşısındaki boşluğa ise Y yazınız."		X					Yapım ekleri ve çekim ekleri ile ilgili öğrendiklerinden yola çıkarak ifadelerin doğru ve yanlışlığını **ayırt etmesi** istenmiş.
Zamir/Hal Ekleri			s. 235	"7. Aşağıdaki boşlukları uygun, doğru kelime ya da ifadelerle doldurunuz."	X						Zamir ve eklerle ilgili kavram bilgisini **hatırlayıp** boşlukları doldurması istenmiş. Kısaca "Zamir nedir?", "Hal ekleri nedir?" bilgilerini **hatırlaması** istemiş.
Yapılarına Göre Kelimeler (Basit-Türemiş-Birleşik Kelimeler)	**BİLİM VE TEKNOLOJİ**	**Uçakla Yolculuk**	s. 240	"• Herhangi bir yapım eki almamış (Çekim eki almış olabilir.) ve başka bir kelimeyle birleşme yoluyla oluşmamış, kök hâlindeki kelimeleri tablodaki 1 numaralı bölüme yazınız. • Yapım eki almış kelimeleri tablodaki 2 numaralı bölüme yazınız. • En az iki kelimenin, aralarına ek girmeyecek biçimde anlam ve yapı yönüyle birleşip kaynaşmasıyla oluşan ve tek bir varlık ya da kavramı karşılayan kelimeleri tablodaki 3 numaralı bölüme yazınız. "			X				Yapılarına göre kelimeler konusunu hatırlaması ve verilenler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Yapılarına Göre Kelimeler (Basit-Türemiş-Birleşik Kelimeler)			s. 240	"4. etkinlikte yaptığınız çalışmadan hareketle aşağıdaki boşlukları doğru şekilde doldurunuz. "	X						Yapılarına göre kelimeler konusu ilgili kavram bilgisini **hatırlayıp** boşlukları doldurması istenmiş. Kısaca "Basit kelime nedir?", "Türemiş kelime nedir?" "Birleşik kelime nedir?" bilgilerini **hatırlaması** istemiş.
Yazım			s. 242	"Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?"	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktala			s.	"Yazdığınız yazıda, noktalama	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp

ma			242	yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir? “							metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Yazım		**Newton’un (Nivtın’ın) Elması**	s. 263	“Yazdığınız yazıda, yazım yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir?”	X						Yazım yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.
Noktalama			s. 263	“Yazdığınız yazıda, noktalama yanlışlıkları var mı? Varsa bu yanlışlıklar nelerdir? “	X						Noktalama yanlışlıkları konusunu hatırlayıp metinde bu tür hatalar varsa **göstermesi** istenmiş.

4.3.3. 7. Sınıf YBT Soru Analizi

Konu	**TEMA**	**METİN**	**SAYFA**	**SORU METNİ**	**Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyin Tespiti**						
					HATIRLAMA	**ANLAMA**	**UYGULAMA**	**ANALİZ**	**DEĞERLENDİRME**	**SENTEZ**	AÇIKLAMA
Anlamına Göre Fiiller	**ERDEMLER**	**Mor Salkımlı Ev**	s. 16	“Aşağıda verilen cümlelerdeki fiilleri anlam özelliklerine göre gruplayarak ilgili kutucuklara yazınız.”			X				Anlamına göre fiiller konusunu hatırlaması ve verilen cümleler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Anlamına Göre Fiiller		**İki Anı**	s.40	“6. Aşağıdaki ifadeler doğruysa ifadelerin başındaki kutucuğa D, yanlışsa Y yazınız.”		X					Anlamına göre fiiller konusunda öğrendiklerinden yola çıkarak cümlelerin doğru ve yanlışlığını **ayırt etmesi** istenmiş.
Anlatım Bozukluğu	**MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ**	**Ülkem’in Renkli Haritası**	s. 82	“Aşağıda anlama dayalı anlatım bozukluğu bulunan cümleler verilmiştir. Bu cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenleri ile cümleleri eşleştiriniz.”				X			Anlama dayalı anlatım bozukluğu bulunan cümleleri inceleyip/**analiz** edip hangi anlatım bozukluğu olduğunun belirlenmesi istenmiş.

Bağlaç			s. 83	"Cümlelerdeki altı çizili kelimelerin cümleye olan katkısını değerlendiriniz. Bu geçiş ve bağlantı ifadelerini anlamına uygun birer cümlede kullanınız."			X				Verilen cümlelerdeki bağlaçların bu cümlelere nasıl bir anlam kattığını belirlemesi ve bu anlama yönelik **yeni cümleler** kurması istenmiş.
Fiil Çekimi		**Bilmece**	s. 103	"Aşağıdaki cümlelerde kullanılan çekimli fiillerin cümleye nasıl bir anlam kattığını fiillerin altındaki noktalı yere yazınız."		X					Kip ekleri konusunu hatırlaması ve bu eklerin cümleye nasıl bir anlam kattığı **kendi cümleleri ile** belirtmesi istenmiş.
Fiil Çekimi			s. 103	"Verilen cümlelerde cümleye zaman anlamı katan filleri A kutusuna, zaman anlamı katmayan fiilleri B kutusuna yazınız."			X				"Haber ve dilek kipleri nelerdir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlaması ve verilen cümleler üzerinde bunu **uygulaması** istenmiş.
Fiil Çekimi			s. 104	"Aşağıdaki cümlelerde koyu renkli yazılan eklerin cümlede hangi kişiyi karşıladığını örnekteki gibi işaretleyiniz."			X				"Şahıs ekleri nelerdir?" bilgisini hatırlayıp verilen kelimeler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Fiil Çekimi			s. 104	"Dinlediğiniz metinden alınan aşağıdaki bölümde kip ve kişi eki alan fiillerin altını çiziniz. Fiillerin hangi kip ve kişi ekini aldığını noktalı alana yazınız."			X				"kip ve kişi ekleri hangileridir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp metin üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Fiil Çekimi		**Tema Değerlendirme Soruları**	s. 108	"7. Metinde altı çizili kelimelerle ilgili verilen ifadeler doğruysa ifadelerin başındaki kutucuğa D, yanlışsa Y yazınız."		X					Kip ekleri ilgili öğrendiklerinden yola çıkarak ifadelerin doğru ve yanlışlığını **ayırt etmesi** istenmiş.
Fiil Çekimi			s. 108	"Ananın dediği doğruymuş Kar yağdı mı Koşsam dağılıyor sıcaklığın Koşmasam büyüyor daha Fazıl Hüsnün Dağlarca 9-Yukarıdaki şiirin kaçıncı dizesinde çekimli bir fiil yoktur? "				X			"Çekimli fiil nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp cümleleri inceledikten yani **analiz** ettikten sonra bu tarz bir fiilin olmadığı cümleyi belirlemesi istenmiş.

Fiil Çekimi			s. 108	"10. oku- fiilinin geniş zaman 2. tekil şahısla çekimi aşağıdakilerden hangisidir ?"			X				Şahıs ekleri konusunu hatırlaması ve verilen yönerge doğrultusunda oku- fiili üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Zarflar	**MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK**		s. 118	"Aşağıdaki renkli yazılan sözcüklerin hangi tür sözcüklerden önce geldiğini söyleyiniz."	X						"Zarf nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir. Hangi tür kelimeleri niteler?" bilgisini hatırlar ve verilen cümlelerde hangi tür kelimelerden önce geldiğini belirtir.
Zarflar			s. 118	"Aşağıdaki soruların cevaplarını verilen cümlelerde arayınız. Bulduğunuz cevapları renkli kalemle işaretleyiniz. İşaretlediğiniz sözcüklerin cümleye hangi anlamları kattığını örnekteki gibi yazınız."				X			"Zarf nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp cümleleri inceledikten yani **analiz** ettikten sonra zarfların cümleye kattıkları anlamları yazması istenmiş.
Zarflar			s. 118	"Aşağıda okuduğunuz metinden alınan cümlelerdeki altı çizili zarfların cümleye kattığı anlamları yazınız."				X			"Zarf nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp cümleleri inceledikten yani **analiz** ettikten sonra zarfların cümleye kattıkları anlamları yazması istenmiş.
Zarflar		**Atatürk'ün Kişiliği Ve Özellikleri**	s. 134	"Aşağıdaki cümlelerde verilen zarfların altını çizerek zarfların cümleye kattığı anlamları yazınız."				X			"Zarf nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp cümleleri inceledikten yani **analiz** ettikten sonra zarfların cümleye kattıkları anlamları yazması istenmiş
Zarflar		**Samsun Yolculuğuna Hazırlık**	s. 146	"Bu parçada geçen zarfları belirleyerek altını çiziniz. Tespit ettiğiniz zarflardan birini anlamına uygun bir cümlede kullanınız"			X				Zarflarla ilgili kavram bilgisini hatırlayıp verilen zarflardan birini cümlede kullanması istenmiş.
Fiil Çekimi	**VATANDAŞLIK**	**Para Sesi Olarak Öder**	s. 160	"Aşağıdaki cümlelerde fiillerin hangi haber kipinde çekimlendiğini söyleyiniz. Bu kipin cümlelere kattığı anlamı noktalı yerlere yazınız."				X			Fiillerde hangi kiplerin kullandığını belirlemesi ve bunların cümleye kattığı anlamı yazması istenmiş. Bunu yapabilmek için "Haber kipleri hangileridir. Ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlar ve bu bilgilerden yola çıkarak cümledeki fiilleri **analiz** eder.

Fiil Çekimi			s. 160	"Siz de aşağıda verilen cümlelerdeki zaman eklerini ve bu eklerin hangi zamanı (anlamı) karşıladığını noktalı yerlere yazınız."			X				Kiplerle ilgili kavram bilgisini hatırlayıp verilen zaman eklerini ve bunların hangi zamanı karşıladığını bulması istenmiş. Konu ile ilgili öğrendiklerini metin üzerinde **uygulamakta.**
Zarflar		**Sorumlulu klarımız**	s. 167	"Aşağıda verilen cümlelerdeki zarfları belirleyerek zarfların altını çiziniz. Zarfların cümleye kattığı anlamı yazınız."				X			"Zarf nedir ve ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayıp cümleleri inceledikten yani **analiz** ettikten sonra zarfların cümleye kattıkları anlamları yazması istenmiş
Yapılarına Göre Fiiller		**Harman Yerinde**	s. 176	"Aşağıdaki cümlelerde aynı renkle yazılmış fiillerin ortak özellikleri ne olabilir? Söyleyiniz"				X			"Yapısına göre fiiller" bilgisini hatırlayıp kelimeleri inceledikten yani **analiz** ettikten sonra aynı özellikte olanları gruplandırması istenmiş.
Yapılarına Göre Fiiller			s. 176	"Ortak özelliklerini belirlediğiniz fiilleri ilgili kutucuklara yazınız."	X						"Yapısına göre fiiller" bilgisini **hatırlaması** ve aynı özelliktekileri aynı yere yazması istenmiş.
Yapılarına Göre Fiiller			s. 176	""Harman Yerinde" şiirinden basit, türemiş, birleşik fiillerin her birine birer örnek bulunuz."			X				"Yapısına göre fiiller" bilgisini hatırlaması metin üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Filler		**Tema Değerlendi rme Soruları**	s. 180	"Bu şiirdeki fiillerle ilgili aşağıdaki hangisi söylenemez? "			X				Fiillerle ilgili verilen bilgileri hatırlaması ve bu bilgileri cümleler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Fiillerde Anlam Kayması			s. 180	"10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlam kayması yoktur?"			X				"Fiillerde anlam kayması nasıl olur?" bilgisini hatırlaması ve verilen cümleler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Anlatım Bozukluğu	**SAĞLI K VE SPOR**	**Goool!**	s. 186	"Aşağıda anlama dayalı anlatım bozukluğu yapılan cümleler verilmiştir. Bu cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenleri ile cümleleri eşleştiriniz"				X			Anlama dayalı anlatım bozukluğu bulunan cümleleri inceleyip/**analiz** edip hangi anlatım bozukluğu olduğunun belirlenmesi istenmiş.
Bağlaçlar			s. 187	"Aşağıdaki cümleleri, verilen ifadelerden uygun olanıyla tamamlayınız."			X				"bağlaç nedir, ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlaması ve verilen cümleler üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Yazım Kuralları		**Hastahane**	s. 208	"Âşık Veysel şiirinde "hastahane" yazımını kullanmıştır. Bu kelimenin günümüzdeki yazımı nasıldır?"	X						Yazım kuralları bilgisini **hatırlaması** istenmiş.

Yazım Kuralları			s. 208	"Şairin "Bu fâni dünyaya gelelden beri," dizesindeki altı çizili ifadenin günümüzdeki kullanımı nasıldır"	X						Yazım kuralları bilgisini **hatırlaması** istenmiş.
Anlatım Bozukluğu		**İyi Uykular... Tatlı Rüyalar...**	s. 214	"8. Aşağıdakilerin hangisinde deyimin yanlış anlamda kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?"				X			Deyimin yanlış kullanılması şeklinde gerçekleşen anlatım bozukluğu bilgisini hatırlayıp bu bilgi doğrultusunda verilen cümleleri **analiz** etmesi ve deyimin yanlış kullanıldığı cümleyi belirlemesi istenmiş.
Yapılarına Göre Fiiller	**BİLİM VE TEKNOLOJİ**	**Buluşa Doğru**	s. 251	"Aşağıda okuduğunuz metinde geçen cümleler verilmiştir. Cümlelerdeki altı çizili fiillerin basit mi, türemiş mi, birleşik mi olduğunu belirleyerek altlarına yazınız."			X				"Yapısına göre fiiller" bilgisini hatırlaması metin üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Bağlaçlar			s. 253	"Aşağıdaki cümlelerde kullanılan geçiş ve bağlantı ifadelerinin altını çiziniz. Bu ifadelerin cümlenin anlamına katkısını yazınız."			X				Verilen cümlelerdeki bağlaçları belirlemesi ve bu cümlelere nasıl bir anlam kattığını yazması istenmiş. Konu ile ilgili öğrendiklerini metin üzerinde **uygulamakta**.
Fiil		**Tema Değerlendirme Soruları**	s. 280	"8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiil hem birleşik yapılı hem de birleşik zamanlıdır? "				X			Birleşik yapılı fiil ve birleşik zamanlı fiil bilgisini hatırlaması, ilgili kelimeleri **analiz** ederek iki özelliği birlikte taşıyan kelimeyi belirlemesi istenmiş.

4.3.4. 8. Sınıf YBT Soru Analizi

KONU	TEMA	METİN	SAYF	SORU METNİ	Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyin Tespiti

			A		HATIRLAM	ANLAMA	UYGULAMA	ANALİZ	DEĞERLENDİRME	SENTEZ	AÇIKLAMA
İsim / Fiil Çekimi	**KİŞİSEL GELİŞİM**	**Benlik Üzerine**	s. 13	"Yukarıdaki parçada altı çizili sözcüklerden isim ve çekimli fiil olanları uygun buluta yerleştiriniz."			X				İsim ve fiil çekimi bilgisini hatırlaması ve bu bilgileri metin üzerinde **uygulaması** istenmiş.
Fiilimsiler			s. 13	"Yukarıdaki metinde 'sürdüreceği, tanıyan' sözcüklerinde olduğu gibi kökü fiil olduğu hâlde zaman ve kişi eki almayan sözcükler vardır. Metindeki bu sözcükleri belirleyerek aşağıya yazınız."				X			"Fiilimsi nedir, ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayarak metindeki kelimeleri **analiz** edip bu özellikleri taşıyan kelimeleri belirlemesi istenmiş.
İsim Fiil		**Martı**	s. 21	"Aşağıdaki sözcükleri örneklerdeki gibi birer cümlede kullanınız."	"		X				Fiilimsi ile ilgili bilgilerini hatırlayıp örnek cümleler **üretmesi** istenmiş.
Sıfat Fiil / Fiil Çekimi			s. 22	"Aşağıdaki sözcükleri çekimli fiil ve sıfat-fiil olacak şekilde cümlede kullanarak uygun boşluklara yazınız."			X				Çekimlenmiş fiil ve sıfat-fiil ile ilgili bilgilerini hatırlayıp örnek cümleler **üretmesi** istenmiş.
Zarf Fiil		**Acele Karar Vermeyin**	s. 27	"Aşağıdaki cümlelerde geçen zarf-fiillerin altını çizip cümleye kattığı anlamı yay ayraç içine yazınız."				X			"Fiilimsi nedir, ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayarak metindeki kelimeleri **analiz** edip zarf fiil olanları belirlemesi ve cümleye kattığı anlamı yazması istenmiş.
Zarf Fiil			s. 28	"Zarf-fiilleri kullanarak kısa bir paragraf yazınız. Kullandığınız zarf-fiillerin altını çiziniz."						X	Zarf fiille ilgili kavramsal bilgilerinden yola çıkarak bu türde kelimelerin geçtiği bir metin yazması/**yaratması** istenmiş.
Bağlaç		**Güler Yüz**	s. 31	"Aşağıdaki paragraflarda boş bırakılan yerlere uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini (ama, lakin, özellikle, hâlbuki...) yazınız."		X					Bağlaçlarla ilgili kavramsal bilgileri **hatırlaması** istenmiş.

Adlaşmış (Sıfat) Fiil			s. 32	"Aşağıdaki cümlelerde bulunan adlaşmış sıfat-fiilleri örneklerdeki gibi gösteriniz."			X				Adlaşmış sıfat ile ilgili kavramsal bilgileri hatırlayıp metindeki bu tür kelimeleri **göstermesi** istenmiş.
Fiilimsiler			s. 32	"Aşağıdaki paragrafta geçen fiilimsileri bularak uygun bölümlere yerleştiriniz."			X				Paragraftaki kelimeleri **analiz** ederek fiilimsileri belirlemesi ve çeşidine göre ilgili bölüme yazması istenmiş
Fiilimsiler		**Bir Adım Atın**	s. 37	"Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına D, yanlış olanların başına Y yazınız."		X					Fiilimsilerle ilgili öğrendiklerinden yola çıkarak ifadelerin doğru ve yanlışlığını **ayırt etmesi** istenmiş.
Fiilimsiler			s. 37	" 'Parkta oynayan çocuklara baktıkça kendi çocukluğunu özleyen yaşlı amcanın içini çeke çeke ağlaması beni derinden etkilemişti.' cümlesinde kaç fiilimsi vardır?"				X			"Fiilimsi nedir, ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayarak cümledeki kelimeleri **analiz** edip kaç tane fiilimsi olduğunu belirlemesi istenmiş.
Fiilimsiler	**TEMA MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK**	**Vatan yahut Silistre**	s. 49	"Aşağıdaki bölümlere örneklerdeki gibi "Vatan yahut Silistre" metninden içinde fiilimsi bulunan cümleler yazınız."		X					"Fiilimsi nedir, ne gibi özelliklere sahiptir?" bilgisini hatırlayarak metinden içinde fiilimsi bulunan cümle **örnekleri** bulması istenmiş.
Fiilimsiler			s. 49	"Aşağıda verilen cümleleri örnekteki gibi uygun fiilimsilerle birleştiriniz."			X				Fiilimsilerle ilgili bilgilerinden yola çıkarak örnektekine benzer **uygulamalar** yapması istenmiş.
Fiil-Fiilimsi		**O Geliyor**	s. 54	"Aşağıdaki cümlelerde geçen fiil ve fiilimsileri bularak tabloda ilgili yere yazınız"				X			Verilen cümlelerdeki kelimeleri **analiz** ederek fiilimsileri belirlemesi çeşidine göre ilgili tabloya yazması istenmiş.
Cümlenin Ögeleri/Yüklem		**İstiklal Madalyası**	s. 59	"Aşağıdaki paragraflarda yüklem görevindeki sözcüklerin altını çiziniz."				X			"Yüklem nedir, ne gibi özellikleri vardır?" bilgisini hatırlayıp yüklem özelliği gösteren kısımları göstermesi istenmiş. Yüklemi belirleyebilmesi için metin üzerinde cümlenin ögeleri yönüyle bir **analiz** yapması gerekmekte.
Cümlenin Ögeleri/Özne-			s. 60	"Aşağıdaki cümlelerde özne ve yüklem olan ögelerin altını çiziniz."				X			"Özne nedir, yüklem nedir, ne gibi özellikleri vardır?" bilgisini hatırlayıp metin üzerinde bu özellikteki kısımları göstermesi istenmiş. Özne

Yüklem											ile yüklemi belirleyebilmesi için metin üzerinde cümlenin ögeleri yönüyle bir **analiz** yapması gerekmekte.
Cümlenin Ögeleri/Özne-Yüklem		**Kahramanların Dilinden 15 Temmuz**	s. 63	"Aşağıdaki karikatür ve örnekten hareketle cümlelerin özne ve yüklemini bulunuz."				X			"Özne nedir, yüklem nedir, ne gibi özellikleri vardır?" bilgisini hatırlayıp metin üzerinde bu özellikteki kısımları göstermesi istenmiş. Özne ile yüklemi belirleyebilmesi için metin üzerinde cümlenin ögeleri yönüyle bir **analiz** yapması gerekmekte.
Fiilimsiler		**Atatürk'e Mektup**	s. 68	"Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına D, yanlış olanların başına Y yazınız ."		X					Fiilimsilerle ilgili kavram bilgisini **hatırlaması** ve buna göre ifadelerin doğru ve yanlışlığını **ayırt etmesi** istenmiş.
Fiilimsiler			s. 69	"Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde fiilimsi vardır?"			X				Fiilimsilerle ilgili kavramsal bilgileri hatırlayıp hangi cümlede fiilimsi olduğunu **göstermesi** istenmiş.
Cümlenin Ögeleri/Özne			s. 69	"Aşağıdaki cümlelerin hangisinin öznesinde deyim vardır?"				X			"Özne nedir, nedir, ne gibi özellikleri vardır?" bilgisini hatırlayıp metin üzerinde öncelikle özne olan kısımları belirlemesi ardından içerisinde deyim bulunan özneyi tespit etmesi istenmiş. Bunu yapabilmesi için cümleler üzerinde öge ve deyim yönüyle bir **analiz** yapması gerekmekte.
Cümlenin Ögeleri / Yüklem			s. 69	"Aşağıdaki cümlelerin hangisi sadece yüklemden oluşmuştur? "				X			"Yüklem nedir, ne gibi özellikleri vardır?" bilgisini hatırlayıp tamamı yüklem olan cümlenin belirlenmesi istenmiş. Bunun için her cümlenin ögeler yönüyle ayrı ayrı **analiz** edilmesi gerekmekte.
Cümlenin Ögeleri / Nesne		**Faydalı Bir İş Görmek Zevki**	s. 75	"Aşağıdaki cümlelerde 'ne, neyi, kimi?' sorularına cevap veren sözcük ya da sözcük gruplarının altını örnekteki gibi çiziniz."			X				"ne, neyi, kimi?" sorularına yanıt arayan kelime veya kelime gruplarını belirlemesi ve altını çizmesi istenmiş.
Cümlenin Ögeleri /			s. 76	"Aşağıdaki cümlelerde geçen belirtili ve belirtisiz nesneleri bularak uygun		X					"B.li-B.siz Nesne nasıl olur nedir, ne gibi özellikleri vardır?" bilgisini hatırlayıp tamamı

Belirtili-Belirtisiz Nesne				kutucuğa X işareti koyunuz.”							yüklem olan cümlenin belirlenmesi istenmiş. Bunun için her cümlenin ögeler yönüyle ayrı ayrı **analiz** edilmesi gerekmekte.
Cümlenin Ögeleri / Dolaylı Tümleç		**Gurbet**	s. 81	“Aşağıdaki cümlelerde yer tamlayıcısını bulmak için yükleme hangi soruları sorduğunuzu işaretleyiniz.”	X						Yer tamlayıcısı ile ilgili kavramsal bilgiyi **hatırlaması** ve bu ögeyi bulmak için kullanılan soruları göstermesi istenmiş.
Cümlenin Ögeleri / Zarf Tümleci		**Türkçenin Güzelliği**	s. 85	“Aşağıdaki cümlelerde zarf tamlayıcılarının altlarını çizip bu ögeyi bulmak için yükleme hangi soruları sorduğunuzu yazınız. “				X			“Zarf tamlayıcısı nedir, ne gibi özellikleri vardır?” bilgisini hatırlayıp verilen cümlelerdeki zarf tamlayıcılarını belirlemesi ve bunları bulmak için hangi soruları kullandığını yazması istenmiş. Bunu yapabilmesi için cümleler üzerinde öge yönüyle bir **analiz** yapması gerekmekte.
Cümlenin Ögeleri / Zarf Tümleci			s. 86	“Aşağıda verilen cümlelere zarf tamlayıcısı ekleyerek cümleleri tekrar yazınız.”			X				“zarf tamlayıcısı nedir? bilgisini hatırlayarak verilen cümleler üzerinde bu ögeyi ekleyerek **uygulamasını** istemiş.
Cümlenin Ögeleri	**BİREY VE TOPLUM**	**Çocuk ve Ekmek**	s. 90	“Aşağıdaki cümleleri ögelerine ayırınız.”				X			“Cümlenin ögeleri” bilgisini hatırlayıp verilen cümleyi ögelerine ayırması istenmiş. Bunun için her cümle üzerinde **analiz** yapması ve **parçalara ayırması** gerekmekte.
Cümlenin Ögeleri			s. 90	“Örnekte verilen yüklem / özne-yüklem / özne-nesne-yüklem / özne-nesne-yer tamlayıcısı-yüklem / özne-nesne-yer tamlayıcısı-zarf tamlayıcısı-yüklem piramidine benzer bir piramit oluşturunuz.”						X	Cümlenin ögeleri ilgili kavramsal bilgilerinden yola çıkarak örnekteki gibi bir piramit oluşturması istenmiş. Her bir ögenin ayrı ayrı vurgulandığı cümleler yazması/**yaratması** istenmiş.
Cümlenin Ögeleri		**Yirmi Beş Kuruş**	s. 97	“Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ögelere ayırmada bir yanlışlık yapılmıştır?”				X			Ögelerine ayrılmış olarak verilen cümleler içerisinde yanlış ayrım yapılanı tespit etmesi istenmiş. Bunu yapabilmesi için her cümleyi ayrı ayrı **analiz** etmeli ve ayırmada yapılan yanlışlığı belirlemelidir.

Cümlenin Ögeleri			s. 97	"İnsanların çoğu, yaptıkları şeyden vazgeçme noktasına geldiklerinde hedeflerine oldukça yaklaşmışlardır." "cümlesinin ögelerine ayrılmış şekli aşağıdakilerden hangisidir? "				X			"Cümlenin ögeleri" bilgisini hatırlayıp verilen cümleyi ögelerine ayırması ve buna göre doğru ayrım yapılan şıkkı belirlemesi istenmiş. Bunun için cümle üzerinde **analiz** yapması ve **parçalara ayırması** gerekmekte.
Cümlede Vurgu	**SANAT**	**Sanat**	s. 103	"Verilen ifadelerle cümleleri eşleştiriniz."				X			"Cümlenin ögeleri" bilgisini hatırlayıp hangi cümlede hangi ögenin vurgulandığını belirlemesi istenmiş. Bunun için verilen cümleler üzerinde **analiz** yapması, ögelerini tespit etmesi ve vurgulanan ögeyi netleştirmesi gerekmekte.
Cümlenin ögeleri/Vurgu			s. 103	"Aşağıdaki paragraflarda verilen cümlelerde vurgulanan ögenin altını çizip hangi öge olduğunu altlarına yazınız."			X				Cümlede vurgu konusunu hatırlayıp verilen cümle üzerinde **göstermesi** istenmiş.
Cümlenin Ögeleri		**Mikro Minyatür**	s. 107	"Aşağıdaki cümlelerde verilmeyen ögeleri bulup hangi öge olduğunu yazınız."				X			Verilen cümleleri tek teke **inceleyip/analiz** edip verilmeyen ögeyi belirlemesi ve yazması istenmiş
Cümlenin Ögeleri			s. 107	"Aşağıdaki paragrafta verilen cümleleri ögelerine ayırınız."				X			"Cümlenin ögeleri" bilgisini hatırlayıp verilen cümleyi ögelerine ayırması istenmiş. Bunun için her cümle üzerinde **analiz** yapması ve **parçalara ayırması** gerekmekte.
Fiilde Çatı		**Selimiye Camii**	s. 114	"Aşağıdaki cümlelerin çatı özelliğine uygun kutucuğu işaretleyiniz."				X			"Etken ve edilgen fiil nedir?" bilgisini hatırlayıp verilen cümlelerdeki fiillerin etken mi edilgen mi olduğunu belirlemesi istenmiş. Bunu yapabilmesi için her cümleyi çatı yönüyle ayrı **incelemeli/analiz** etmelidir.
Fiilde Çatı			s. 114	"Aşağıdaki cümlelerden çatı özelliği aranmayanların başına X işareti koyunuz."			X				"Yüklemi isim olan cümlelerde çatı aranmaz." bilgisini hatırlayıp verilen cümlelerde uygulaması istenmiş.
Fiilde Çatı		**Bir Kış Öyküsü**	s. 120	"Aşağıdaki cümlelerin öznesine göre çatı özelliklerini örnekteki gibi X ile işaretleyiniz."				X			Etken ve edilgen çatılı fiil bilgisinden hareketle verilen cümleleri **incelemesi/analiz** etmesi ve çatı yönünden ne tür fiil olduğunu belirlemesi

											istenmiş.
Fiilde Çatı			s. 120	"Cümlelerde yer alan etken fiilleri, edilgen; edilgen fiilleri, etken fiil yapınız."		X					Fiilde çatı bilgisinden hareketle fiillerin çatı özelliklerini değiştirmesi, fiilleri **dönüştürmesi** istenmiş.
Fiilde Çatı		**Bir Baba / Bir Zihniyet**	s. 125	"Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem edilgen çatılı bir eylem değildir?"		X					Verilen cümlelerde etken fiil ile edilgen çatılı fiilleri **ayırt etmesi** istenmiş.
Fiilde Çatı			s. 125	"Aşağıdaki cümlelerden hangisi özne-yüklem ilişkisi bakımından diğerlerinden farklıdır" ?		X					Verilen cümlelerde etken fiil ile edilgen çatılı fiilleri **ayırt etmesi**, farklı olanı belirlemesi istenmiş.
Cümlede Vurgu			s. 125	"Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir öge vurgulanmıştır?"				X			"Cümlede vurgulanan öge" bilgisini hatırlayıp farklı ögenin vurgulandığı şıkkı belirlemesi istenmiş. Bunun için her cümleyi öge yönüyle incelemesi/a**naliz** etmesi gerekmekte**.**
Cümlenin Ögeleri			s. 125	"Aşağıda öge dizilişi yanlış verilen cümlelerin başındaki kutucuğu X ile işaretleyiniz."		X					"Cümlenin ögeleri" bilgisini hatırlayıp verilen cümleyi ögelerine ayırması istenmiş. Bunun için her cümle üzerinde **analiz** yapması ve **parçalara ayırması** gerekmekte**.**
Fiilde Çatı	**MİLLÎ KÜLTÜ RÜMÜZ**	**Anadolu Uygarlıkları**	s. 131	"Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerin geçişli mi, geçişsiz mi olduğunu cümlelerin yanına yazınız."			X				Nesnesine göre fiiller" bilgisinden hareketle verilen cümlelerdeki fiillerin geçişli mi geçişsiz mi olduğunu **belirlemesi** ve ilgili yere yazması istenmiş.
Fiilde Çatı		**Burada Dur**	s. 137	"Aşağıdaki cümlelerin nesnesine göre çatı özelliklerini örnekteki gibi işaretleyiniz."				X			Nesnesine göre fiiller bilgisinden hareketle verilen cümleleri **incelemesi/analiz** etmesi ve nesnesine göre ne tür fiil olduğunu belirlemesi istenmiş.
Cümle Çeşitleri / Yüklemin Türüne Göre Cümleler		**Ergenekon Destanı**	s. 143	"Metinden isim ve fiil cümleleri yazınız."		X					"İsim cümlesi nedir?" "Fiil cümlesi nedir?" bilgisini hatırlayıp metinden **örnekler** bulması istenmiş.

Cümle Çeşitleri / Yüklemin Türüne Göre Cümleler			s. 143	"Aşağıdaki tabloda uygun seçenekleri X ile işaretleyiniz."	X						"İsim cümlesi nedir?" "Fiil cümlesi nedir?" bilgisini hatırlayıp verilen cümlelerin ne tür cümle olduğunu **belirlemesi** istenmiş.
Cümle Çeşitleri / Yüklemin Yerine Göre Cümleler		**Türklerde Toylar, Merasimler, Festivaller ve Şenlikler**	s. 149	"Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri kurallı cümle oluşturacak şekilde yazınız."		X					"Kurallı cümle nedir? bilgisini hatırlayıp karışık olarak verilen kelimeleri anlamlı cümleye **dönüştürmesi** istenmiş.
Cümle Çeşitleri / Yüklemin Yerine Göre Cümleler			s. 149	"Aşağıda verilen devrik cümleleri kurallı hâle getiriniz."		X					"Kurallı cümle nedir?" "Devrik cümle nedir?" bilgisini hatırlayıp devrik olarak verilen cümleleri kurallı cümleye **dönüştürmesi** istenmiş.
Fiilde Çatı		**Anadolu Davulu**	s. 155	"Millî kültürümüzü, çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkaracağız." (Mustafa Kemal ATATÜRK) cümlesinde çatı özelliği arayınız.				X			"Fiilde çatı" bilgisini hatırlayıp verilen cümleyi **incelemesi/analiz** etmesi ve özne ve nesnesine göre ne tür cümle olduğunu belirlemesi istenmiş.
Cümle Çeşitleri			s. 155	"Aşağıdaki cümleleri yükleminin türüne ve yerine göre inceleyip uygun kutuları işaretleyiniz. "				X			"Yükleminin türüne ve yerine göre cümleler" bilgisini hatırlayıp verilen cümleyi **incelemesi/analiz** etmesi ne tür cümle olduğunu belirlemesi istenmiş.
Cümle Çeşitleri / Yüklemin Türüne Göre Cümleler			s. 155	"Aşağıdaki cümlelerden hangisi yükleminin türüne göre diğerlerinden farklıdır? "		X					"Yükleminin türüne göre cümleler" bilgisini hatırlayıp verilen cümlelerden farklı olanı **ayırt etmesi** istenmiş.

Cümle Çeşitleri / Anlamına Göre Cümleler		**Kalbin Sesi**	s. 162	"Aşağıdaki cümleleri anlamı bakımından inceleyiniz. Anlamı Bakımından Cümleler: "				X			"Anlamına göre cümleler" bilgisini hatırlayıp verilen cümleleri **incelemesi/analiz** etmesi anlamına göre ne tür cümle olduğunu belirlemesi istenmiş.
Cümle Çeşitleri / Anlamına Göre Cümleler			s. 163	"Verilen cümleleri başlıklara uygun olacak şekilde yazınız."		X					Verilen cümleleri olumlu, olumsuz, soru ve ünlem cümlesine **dönüştürmesi** istenmiş.
Cümle Çeşitleri / Yapısına Göre Cümleler		**Geçen Zaman**	s. 167	"Okuduğunuz şiirdeki olumlu cümleleri olumsuz, olumsuz cümleleri olumlu cümle yapınız."		X					Olumlu cümle olumsuz cümle Verilen cümleleri olumlu, olumsuz, soru ve ünlem cümlesine **dönüştürmesi** istenmiş
Cümle Çeşitleri / Yapısına Göre Cümleler	**ZAMAN VE MEKÂN**		s. 175	"Metinden yukarıdaki örnekler gibi tek yüklemli cümleler bularak aşağıya yazınız."			X				"Basit cümle nedir" bilgisini hatırlaması ve metindeki tek yüklemli cümleleri belirlemesi istenmiş.
Cümle Çeşitleri/ Yapısına Göre Cümleler		**Değirmende Döner Taşım**	s. 175	"Aşağıdaki cümlelerde fiilimsi bulunup bulunmadığını tespit ederek fiilimsileri yazınız."				X			"Fiilimsi nedir?" bilgisini hatırlayıp metindeki fiilimsi olup olmadığını belirlemesi varsa bulduklarını yazması istenmiş. Bunu yapabilmesi için cümlelerdeki fiilleri tek tek **incelemeli/analiz** etmelidir.
Cümle Çeşitleri / Yapısına Göre Cümleler			s. 176	"Siz de okuduğunuz metinden tek yüklemli, içinde fiilimsi olan cümleler yazınız."				X			Yapısına göre cümleler ve fiilimsiler bilgisini hatırlayarak okunan metindeki tek yüklemli, içinde fiilimsi olan cümlelerin belirlenmesi ve ilgili yere yazılması istenmiş. Bunun yapılabilmesi için cümlelerin ayrı ayrı yüklem ve fiilimsi yönüyle **incelenmesi/analiz** edilmesi gerekmekte.
Cümle		**Satılık Ev**	s. 179	"Örnekteki gibi birden fazla yüklemi						X	Yapısına göre cümleler bilgisini hatırlayarak

Çeşitleri / Yapısına Göre Cümleler				olan cümleler yazınız.”							birden fazla yüklemi olan cümleler yazması/**yaratması** istenmiş.
Cümle Çeşitleri / Yapısına Göre Cümleler			s. 179	“Örnekteki gibi içerisinde bağlaç olan cümleler yazınız. “						X	“Bağlaç nedir, ne gibi özelliklere sahiptir?” bilgisini hatırlayarak içerisinde bağlaç olan cümleler yazması/**yaratması** istenmiş.
Cümle Çeşitleri / Yapısına Göre Cümleler		**Bursa’da Zaman**	s. 185	“Aşağıdaki cümlelerden hangisi bağlacı olan cümledir?”	X						“Bağlaç nedir, ne gibi özelliklere sahiptir?” bilgisini **hatırlayarak** bağlacı olan cümleleri göstermesi istenmiş.
Cümle Çeşitleri/ Yapısına Göre Cümleler			s. 185	“Aşağıdaki cümlelerden hangisi tek yüklemli, içerisinde fiilimsi olmayan cümledir?”				X			Yapısına göre cümleler ve fiilimsiler bilgisini hatırlayarak okunan metindeki tek yüklemli, içinde fiilimsi olmayan cümlelerin belirlenmesi ve ilgili yere yazılması istenmiş. Bunun yapılabilmesi için cümlelerin ayrı ayrı yüklem ve fiilimsi yönüyle **incelenmesi/analiz** edilmesi gerekmekte.
Cümle Çeşitleri / Anlamına Göre Cümleler			s. 185	“Zamanın kıymetini bilmeyenler, zaman deryasında boğulur giderler.” cümlesinde anlatılmak istenen düşünce çerçevesinde inceleme yapınız.				X			Anlamına göre cümleler bilgisini hatırlayarak verilen cümlenin ne tür cümle olduğunun belirlenmesi istenmiş. Bunun yapılabilmesi için cümlenin incelenmesi yani **analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları	**ERDEMLER**	**Yûnus Emre’nin Mezarları**	s. 193	“Aşağıdaki cümlelerde yüklemle ilgili anlatım bozukluklarını (yüklemin çatı, kişi, zaman, ek fiil, yardımcı fiil vb. bakımlardan cümleye uygunluk göstermemesi açısından) düzelterek cümlelerin doğrusunu yazınız.”				X			Yüklemle ilgili anlatım bozukluğu bulunan cümlelerin düzeltilmesi istenmiş. Bunu yapılabilmesi için cümlelerin yapısal bozukluk yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukl			s. 194	“Cümlelerdeki anlatım bozukluklarını düzeltip cümlelerin doğrusunu yazınız.”				X			Anlatım bozukluğu bulunan cümlelerin düzeltilmesi istenmiş. Bunu yapılabilmesi için

arı											cümlelerin hm anlam hem de yapı yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları		**Gülü İncitme Gönül**	s. 198	"Aşağıdaki cümlelerde nesne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluklarını düzeltip cümlelerin doğrusunu boşluklara yazınız."				X			Nesne eksikliği nedeniyle anlatım bozukluğu bulunan cümlelerin düzeltilmesi istenmiş. Bunu yapılabilmesi için cümlelerin yapısal bozukluk yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları		**Emine Teyze'nin Çilek Reçeli**	s. 206	"Aşağıdaki cümlelerde nesne ve zarf tamlayıcısı eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluklarını düzelterek cümlelerdeki eksik ögeyi ilgili boşluklara yazınız. "				X			Nesne ve zarf tamlayıcısı eksikliği nedeniyle anlatım bozukluğu bulunan cümlelerin düzeltilmesi ve eksik ögenin yazılması istenmiş. Bunu yapılabilmesi için cümlelerin yapısal bozukluk yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları		**Yürekdede ile Padişah**	s. 2010	"Aşağıdaki cümlelerde yer tamlayıcısı eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğunu düzelterek cümlelerin doğrusunu yazınız."				X			Yer tamlayıcısı eksikliği nedeniyle anlatım bozukluğu bulunan cümlelerin düzeltilmesi ve eksik ögenin yazılması istenmiş. Bunu yapılabilmesi için cümlelerin yapısal bozukluk yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları		**Eşekle Tilki**	s. 217	"Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını düzelterek cümlelerin doğrusunu yazınız."				X			Anlatım bozukluğu bulunan cümlelerin düzeltilmesi istenmiş. Bunu yapılabilmesi için cümlelerin hem anlam hem de yapı yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları			s. 217	"Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?"				X			Nesne eksikliği nedeniyle anlatım bozukluğu bulunan cümlenin belirlenmesi istenmiş. Bunun yapılabilmesi için cümlelerin yapısal bozukluk yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları			s. 217	"Her davranış toplumdan çıkar ve yine döner." "Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?"				X			Cümledeki anlatım bozukluğunun tespit edilebilmesi için cümlenin hem anlam hem de yapı yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukl	**HAK VE ÖZGÜR**	**Bilge Adamın**	s. 224	"Aşağıdaki cümlelerde anlam belirsizliğinden kaynaklanan anlatım				X			Anlam belirsizliğinden nedeniyle anlatım bozukluğu bulunan cümlenin belirlenmesi

arı	**LÜKLER**	**Yolu**		bozukluklarını düzelterek cümlelerin doğrusunu yazınız.”							istenmiş. Bunun yapılabilmesi için cümlelerin anlamsal bozukluk yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları		**Aliya İzzetbegoviç ve Özgürlük Mücadelesi**	s. 229	“Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını gidererek cümleleri tekrar yazınız.”.				X			Cümlelerdeki anlatım bozukluklarının tespit edilebilmesi için cümlelerin hem anlam hem de yapı yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları		**Özgürlük**	s. 233	“Cümlelerdeki anlatım bozukluklarını düzelterek cümlelerin doğrusunu yazınız.”				X			Cümlelerdeki anlatım bozukluklarının tespit edilebilmesi için cümlelerin hem anlam hem de yapı yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları			s. 233	“Tamlama yanlışlığından kaynaklanan anlatım bozukluğunu örnekleyen iki cümle yazınız.”						X	Yapısal anlatım bozuklukları bilgisini hatırlayarak tamlama yanlışlığından kaynaklanan anlatım bozukluğu olan örnekler yazması/**yaratması** istenmiş.
Anlatım Bozuklukları		**Burada Bülbül Ağlamış**	s. 238	“Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını düzelterek cümlelerin doğrusunu yazınız.”				X			Cümlelerdeki anlatım bozukluklarının tespit edilebilmesi için cümlelerin hem anlam hem de yapı yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları		**Haritada Bir Nokta**	s. 244	“Cümlelerdeki anlatım bozukluklarını sebepleriyle eşleştiriniz.”				X			Anlatım bozukluğu bulunan cümleleri inceleyip/**analiz** edip hangi anlatım bozukluğu olduğunun belirlenmesi istenmiş.
Anlatım Bozuklukları			s. 244	“Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.”				X			Anlatım bozuklukları ile ilgili bilgi ve cümlelerin verildiği ifadelerin D doğru mu yanlış mı olduğunun belirlenmesi istenmiş. Bunun yapılabilmesi için cümlelerin hem anlam hem de yapı yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.
Anlatım Bozuklukları			s. 244	“Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını düzelterek cümlelerin doğrusunu yazınız.”				X			Cümlelerdeki anlatım bozukluklarının tespit edilebilmesi için cümlelerin hem anlam hem de yapı yönüyle incelenip/**analiz** edilmesi gerekmekte.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

2018 Türkçe dersi öğretim programında yer alan becerileri kapsayan kazanımlar doğrultusunda hazırlanan 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki dil bilgisi soruları bilişsel süreç boyutu bakımından incelendiğinde, önemli bir bölümünün (%76,85); hatırlama (% 29,75) anlama (%23,96) ve uygulama (% 23,14) basamağında olduğu tespit edilmiştir. Üst bilişsel beceriler yani üst düzeyde düşünme becerisi gerektiren analiz, değerlendirme ve sentez/yaratma basamağındaki kazanımların oranı toplamda (%23,15) olarak belirlenmiştir.

Sorular sınıflara göre incelendiğinde sekizinci sınıfta göreli olarak, analiz, değerlendirme ve sentez basamaklarının diğer sınıflardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Sentez/yaratma basamağıyla ilgili olarak sadece sekizinci sınıfta soru tespit edilmiştir ve oranı %6,41'dir. Diğer sınıflarda üst bilişsel beceriler 7. sınıfta %34,38, 6. sınıfta % 2,33 ve 5. sınıfta %17,39 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç altıncı sınıfta üst bilişsel beceriler gerektiren sorulara daha fazla yer verilmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca sentez basamağını ölçen sorular tüm sınıflar için artırılmalıdır. 6. sınıfta daha çok hatırlama basamağına (%58) yönelik sorular olduğu görülmektedir.

5.1 SONUÇ

Öğrencilerin bireysel yorum yapabilme yeteneklerinin geliştirilmesini, düşüncelerini ifade edebilmesini, aldığı bilgiyi eleştirip özümseyebilmesini, başkalarının önerilerini ve değerlendirmelerini dikkate alarak çıkarımlarda bulunabilmesini sağlamak amacıyla kullanılan soru-cevap yöntemi, eğitim ve öğretimin hedeflerinin gerçekleştirilmesi için en etkili yöntemlerden biridir. Bu tekniğin işlevine uygun kullanılması durumunda öğretimdeki amaç ve kazanımların gerçekleştirilme oranı artmaktadır.

Soru cevap tekniğinin öğrenciye sağladığı kazanımların çokluğu doğrultusunda bu yöntemin daha da işlevsel hale getirilmesi adına çeşitli çalışmalar yapılmış, buna göre kapsamı ve ölçtüğü alanlar yenilenmiştir. Yeni geliştirilen soru-cevap yönteminin amaç ve işlevleri arasında birçok beceri vardır. Bunlar; yapıcı ve üretken odaklı düşündürmek, derse ilgi uyandırmak, bilgilerin zihinde belli bir sisteme dâhil edilerek analitik düşündürmeyi özendirmek, sorunlara çözüm odaklı yaklaşılmasını öğretmek, nesnel değerlendirebilme becerisini geliştirmek, iş birliği kurabilme yeteneğini ortaya çıkarmak, öğrendiklerini günlük yaşamda uygulamasını teşvik etmek gibi üst düzey düşünme becerileri yer almaktadır.

Tüm bu beceriler, Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin işlevine uygun olarak öğretilmesi ve yaptırılmasıyla kazanılmaktadır. Bu bağlamda yapılandırmacı çağdaş sisteme uygun olarak hazırlanan etkinliklerde öğrenciler, özerk bir şekilde anlam odaklı hareket ederek dilin kullanımıyla birlikte bilişsel süreçleri de harekete geçirebilmelidir. Ancak bu şekilde etkin bir dil kullanımı söz konusu olacaktır. Etkinliklerde amaçlanan bilişsel düzeylerin farkında olarak bu etkinlikleri uygulamak ya da etkinliği desteklemek ve geliştirmek edindirilmek istenen dil becerilerinde kalıcılık sağlamaktadır. Dolayısıyla sınıftaki öğretmenin(öğretici/eğitmen/lider) başka bir ifadeyle öğrencilerin amaca ilerlemesini destekleyen liderin farkındalık düzeyi önemlidir.

Her derste olduğu gibi Türkçe dersinde de öğrencilere yöneltilen soruların yukarıda belirtilen becerileri ölçer mahiyette olması gerekmektedir. Bu soruların ne ölçüde amaçlanan kazanımlara uygun olduğunun belirlenmesinde de YBT önemli bir işlev

görmektedir. Günümüzde ders kitaplarında yer alan soruların YBT doğrultusunda değerlendirmesini merkeze alan birçok çalışma yapılmıştır ve yapılmaktadır.

Bu çalışmada benzer düşüncelerle gerçekleştirilmiş ve Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi sorularının amaçlanan kazanımlara uygun olup olmadığının belirlenmesi adına YBT' in bilişsel düzeyine göre değerlendirmesi yapılmıştır.

Araştırma kapsamında Çankırı ilinde 5. , 6. , 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinde hangi alana yönelik soruların oluşturulduğu tespit edilmiştir. YBT' ye göre düzeyler belirlenmiş ve belirlenen düzeylerin oranları ortaya konmuştur. Bu çalışma 5. , 6. , 7. ve 8. sınıf 2018 yılı MEB'in uygun gördüğü Türkçe ders kitaplarındaki dilbilgisi etkinliklerinde yer alan toplam 242dilbilgisi kazanım sorusunun gruplandırılmasıyla bu soruların hangi düzeye yönelik olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Buna göre yapılan değerlendirmede şu sonuçlara ulaşılmıştır;

2018-2019 eğitim yılında Çankırı ilinde okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerde dil bilgisine yönelik kazanım sorularının toplamda 46 adet olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen 46 soru, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi' ne göre gruplandığında 46 soru içerisinden %32,61'inin hatırlama, %13,04'ünün anlama, %36,96'sının uygulama, %17,39 analiz düzeyine uygun olarak hazırlandığı belirlenirken sentez ve değerlendirme düzeyleriyle ilgili soruların bulunmadığı anlaşılmıştır. Buna göre 5. sınıf düzeyindeki dilbilgisi sorularının %17,39'unun üst bilişsel becerileri, %82,61'nin alt bilişsel becerilerin ölçülmesine ve geliştirilmesine yönelik olduğu tespit edilmiştir.

6. sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitabında tespit edilen 96 dil bilgisi sorusuyla edindirilecek kazanımlar Yenilenmiş Bloom Taksonomisi' ne göre gruplandığında %58,14'ünün hatırlama, %37,20'nin anlama, %13,95'inin uygulama, %2,33'ünün analiz düzeyine yönelik olduğu belirlenmiş olup değerlendirme ve sentez düzeyindeki kazanımlarla ilgili soru oluşturulmadığı görülmüştür. Genel olarak bakıldığında üst bilişsel alanlara yönelik kazanımların oranı %2,33 olarak hesaplanırken alt bilişsel becerilere yönelik kazanım oranı %97,67 olarak belirlenmiştir.

7. sınıf Türkçe ders kitabında ise 32 adet dil bilgisi sorusuna yer verilmiştir. Bu sorular elde edilmek istenen kazanımlar doğrultusunda Yenilenmiş Bloom Taksonomisi' ne göre gruplandığında %12,50'sinin hatırlama, %9,38'inin anlama, %43,75'inin uygulama, %34,38'inin analiz basamağına uygun olduğu görülmüştür. 7. sınıf seviyesinde oluşturulan dil bilgisi sorularında değerlendirme ve sentez basamaklarında soru düzeyinin olmadığı anlaşılmıştır. Genel olarak basamakların %34,38'inin üst bilişsel becerileri ölçmeye ve geliştirmeye yönelik olduğu, %65,63'ünün alt bilişsel becerileri ölçmeye ve geliştirmeye yönelik olduğu belirlenmiştir.

Son olarak 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerde 78 adet dilbilgisi sorusu kullanılmıştır. Bu sorular, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi' nde belirtilen basamaklara uygun olarak gruplandığında soruların %3,85'inin hatırlama, %19,23'ünün anlama, %16,67'sinin uygulama, %53,85'inin analiz, %6,41'inin sentez düzeyinde becerilerin belirlenmesine ve geliştirilmesine yönelik hazırlandığı tespit edilmiştir. Değerlendirme basamağıyla ilgili sorulara rastlanmamıştır. Genel olarak bakıldığında 78 dilbilgisi sorusunda üst bilişsel beceri oranının %60,26 olduğu görülürken alt bilişsel beceriler 39,74 olarak belirlenmiştir.

Bulgular bölümünde verilen 3, 4. ve 5. tablolar dikkate alınarak yukarıda yapmış olduğumuz değerlendirmelerde, YBT' de belirtilen 6 basamak doğrultusunda yapılan gruplandırmalar 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda toplam 242 dil bilgisi sorusuna genel olarak bakıldığında bunların; %29, 75'inin hatırlama, %23,96'nın anlama, %23,14'ünün uygulama, %26,03'ünün analiz, %2,07'sinin sentez basamağında olduğu görülmektedir. Tüm sınıflarda değerlendirme basamağına uygun soruya rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda %76,85 oranında alt bilişsel becerilerin, %23,15 oranında da üst bilişsel becerilerin ölçülmesine ve geliştirilmesine yönelik soruların oluşturulduğu anlaşılmıştır.

Araştırma sonucuna göre, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar Türkçe ders kitabındaki dilbilgisi etkinlikleriyle öğrencilere edindirilmek istenen becerilerin tekrar etme sayısının her sınıf seviyesinde farklı olduğu dikkat çekmektedir. Türkçe kitabında toplamda 242 olan dil bilgisi sorusuna genel olarak bakıldığında, YBT' ye göre hatırlama basamağında yer alan kazanım sorularına tüm sınıf seviyeleriyle kıyaslandığında en

çok 6. sınıf seviyesinde yer verildiği belirlenmiştir. Dil bilgisi etkinliklerinde 6. sınıf seviyesine uygun hatırlama becerisinin ölçülmesi ve geliştirilmesine yönelik toplam 50 soru hazırlandığı görülmüştür. Tüm sınıf seviyelerinde hatırlama basamağına uygun olarak en az 8. sınıf düzeyinde soru oluşturulduğu tespit edilmiştir. Anlama basamağında en fazla soru 32 soruyla 6. sınıf seviyesinde oluşturulurken 3 adet soruyla en az 7. sınıf seviyesinde oluşturulduğu görülmüştür. Uygulama basamağında kazandırılmak istenen hedefe yönelik en fazla sorunun 17 adet soru ile5. sınıf seviyesinde en az sorunun ise toplamda 12 adet soru ile 6. sınıf seviyesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Analiz basamağında en fazla sorunun 8. sınıf seviyesinde 42 soruyla oluşturulduğu belirlenirken en az sorunun 2 adet soru ile 6. sınıf seviyesinde olduğu görülmüştür. Tüm sınıflarda dil bilgisi yönüyle değerlendirme basamağını ölçmeye ve geliştirmeye yönelik soruların hazırlanmadığı tespit edilmiştir. Sentez basamağında yalnızca 8. sınıf seviyesinde 5 soru oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Amaçların sınıflandırılması olarak açıklanan YBT' de eğitimin amaçlarının duyuşsal, devinimsel, bilişsel alan olarak sınıflandırıldığı bilinmektedir. Araştırmacılar ve öğretmenler, bu üç sınıflandırma içerisinde dilbilgisi öğretiminde hazırlanan etkinliklerin bilişsel alan sınıflandırmasına göre ele alınarak soruların; hatırlama, anlama, uygulama, analiz, değerlendirme, sentez basamaklarını hangi ölçüde karşılayıp karşılamadığının belirlenmesi ile amaca daha etkin ulaşılacağını bildirmektedirler. Taksonomideki her bir düzey, bireylerde farklı düşünme tarzı gerektirdiği için bireyler, günlük yaşantısında da bu becerileri rahatlıkla kullanabilme olanağı elde etmektedirler.

Dil bilgisi konularının öğretiminde sıkça karşılaşılan problemlere bakıldığında genellikle öğrencilere konunun kavratılmadan ve konu üzerinde uygulama imkânı tanınmadan öğretilmeye çalışılması ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Oysa dilbilgisi konularında kalıcılığın sağlanması için uygulama düzeyinde etkinliklere daha çok yer verilmesi gerektiği açıktır. Çalışma kapsamında incelenen 5, 6, 7 ve 8. sınıflara okutulan Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi soruları içerisinde uygulama basamağına dönük toplam 56 sorunun olduğu görülmektedir. Çalışmada tespit edilen sorularda, kazanım olarak bilgiyi uygulayabilme becerisini ölçen ya da geliştiren

etkinliklerin diğer sınıflarla kıyaslandığında 5. sınıfta toplam 17 soru ile daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Uygulama basamağına yönelik etkinlikler, tablo 3'te verilen rakamlara bakıldığında en az 8. sınıf seviyesinde oluşturulduğu görülmektedir. Dil bilgisi öğretiminde uygulama düzeyindeki etkinliklerin önemi tartışmasız olduğu halde 5, 6, 7 ve 8. sınıf seviyesindeki öğrencilere okutulan Türkçe ders kitabında yer alan dil bilgisi sorularında uygulama düzeyi etkinliklerinin yapılan araştırmanın sonuçlarına göre yeteri kadar yer verilmediği düşünülmektedir. Dil bilgisi öğretiminde analiz boyutuna yönelik soru oluşturarak öğrencilerin konuyu derinlemesine düşünmeleri ve eleştirel bakabilmelerinin sağlanması hedeflenmektedir. Öğrenciler analiz basamağında bilgiyi uygun bilgilerle değerlendirerek bu bilgiyle bağlantılı bir sonuca ulaşmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla analiz basamağı dilbilgisi etkinliklerindeki sorularla öğrencilere edindirilmesi gereken bir boyuttur.

Analiz basamağıyla ilgili araştırmanın sonuçlarına bakıldığında 5, 6 ve 7. sınıflardaki dilbilgisi sorularında analiz basamağını ön plana çıkaran soru sayılarıyla 8. sınıfta yer verilen soru sayısının arasındaki uçurum dikkat çekmektedir. 5. sınıfta 8 soru, 6. sınıfta 2 soru, 7. sınıfta 11 sorunun analiz basamağı ile ilgili olduğu belirlenmiş ve 8. sınıfta bu basamakla ilgili soru sayısının 42'ye ulaştığı tespit edilmiştir. 8. sınıfta analiz basamağıyla ilgili bu kadar çok soruya yer verilmesinin temelinde öğrencilerin diğer sınıflara göre gelişimlerinin ve becerilerinin daha iyi olması, dil bilgisi konularının değişmesi gibi tahmini gerekçeler ifade edilebilse de diğer sınıflarda bu basamağa yönelik soru sayısının yetersiz olduğu da belirtilebilir.

Araştırma sonuçlarında dikkat çeken başka bir husus da sentez basamağının yalnızca 8. sınıf seviyesindeki dil bilgisi etkinliklerinde verilmiş olmasıdır. Sentez düzeyi sorularının öğrencilerin özgün ve yaratıcı düşünmelerini sağlayacak üst düzey bir beceri olduğu bilinmektedir. Öğrenciler bu basamaktaki sorularla özgün iletişim geliştirebilme, yordama yapabilme, problem çözme becerisi kazanma gibi üst düzey bilişsel kazanımlar elde etmektedirler. Öğrencilerin özellikle gerçek yaşantılarında ihtiyaç duyacakları sentez becerisini kazanmalarının ne derece önemli olduğu düşünülürse bu basamağa yer verilen soruların dil bilgisi etkinliklerinde mutlaka yer alması gerektiği ifade edilebilir.

Araştırma sonuçlarında 5, 6, 7 ve 8. sınıflara okutulan Türkçe ders kitabında dil bilgisi soruları içerisinde değerlendirme basamağına uygun soruların hiçbir sınıf seviyesinde oluşturulmadığı görülmüştür. Dil bilgisi konularının öğretilmesine yönelik oluşturulan etkinliklerde yer alan soruların yapısal özelliği itibariyle değerlendirme basamağını ön plana çıkaracak kazanım hedefi oluşturulamayacağı için bu basamağa yönelik soru hazırlanmamıştır denilebilir.

Araştırma sonuçlarına dayanılarak eğitim amaçlarının sınıflandırılmasını esas alan Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde yer alan hatırlama, anlama, uygulama, analiz etmek, değerlendirmek ve sentez etmek olarak belirtilen 6 basamağın bilişsel becerileri geliştirmek amacıyla her sınıf seviyesinde yeteri kadar verilmesi gerektiği ifade edilebilir. Ayrıca belirtilen 6 basamağın her sınıf seviyesine dengeli bir şekilde dağıtılmasının daha etkin bir öğretim için katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.2 ÖNERİLER

Araştırma kapsamında incelenen 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin eğitimin amaçlarına göre sınıflandırılabilmesi için kullanılan Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki altı basamağa ne ölçüde yer verildiğinin belirlenerek öğrenmelerde hangi bilişsel düzeye yönelik öğretim yapıldığıyla ilgili farkındalık oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen dilbilgisi sorularının her bir sınıf seviyesinde hangi basamakta kaçar defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapılan tespitler sonucunda her bir sınıf düzeyinde yer verilen basamakların işlenme sıklığıyla ilgili elde edilen sonuçlara göre şu önerilerde bulunulabilir:

- Türkçe ders kitabında yer verilen dilbilgisi etkinlikleriyle ilgili sorular oluşturulurken işlenen metinle ilgili bağlantı sağlanarak öğrencinin metinden kopmaması sağlanmalıdır. Metin içerisinde dil bilgisi sorularının cevaplarıyla ilgili ipuçlarına yer verilmesi ve metin yardımıyla kazanımlar hissettirilmelidir.

- Üst bilişsel düzeyde becerilerin kazandırılması için uygulama basamağında yer alan soru şekillerinin fazla sayıda kullanılmasına dikkat edilerek yapılandırmacı sistemin amacına uygun olarak yaparak yaşayarak edinilen bilginin kalıcılığı bu şekilde sağlanmış olur.

- Uygulama basamağında hazırlanan soru sayılarının artırılmasının yanı sıra bu soruların uygulama etkinliğinde farklı tekniklerle edindirilmesi önemsenmelidir.

- Analiz etmeye yönelik kazanım amacı olan soruların her sınıf seviyesinde dilbilgisi etkinliklerinde yeteri kadar verilmesi gerekmektedir. Analiz basamağıyla öğrenci gerçek hayattaki problemleri çözme becerisi de edinmektedir, bu durumun gözden kaçırılmaması gerekir.

- Öğrencilerin dil bilgisi öğrenmeleri sırasında en fazla zorluk yaşadıkları dilbilgisi konuları belirlenerek bu soruların analiz, sentez

ve uygulama basamaklarına yönelik etkinliklerle desteklenmesi sağlanmalıdır.

- Dil bilgisi öğretiminde yer alan konuların soyut özellik taşıdığı düşünüldüğünde bu konuların amaçlanan etkin öğretiminin sağlanması için öğretmen tarafından ders kitabında yer alan etkinliklerle sınırlandırılmayarak ek etkinliklerin hazırlanması önerilmektedir.

- Öğretmen, dil bilgisi öğretimini farklı bir ders olarak algılamamalı, diğer beceri alanları olan okuma, dinleme, konuşma, yazma alanlarıyla bir bütün olarak değerlendirmeli ve öğretimi yaparken beceri alanlarıyla dilbilgisi etkinliğini ilişkilendirerek vermelidir.

- İncelemeye konu olan Türkçe ders kitabında belirtilen dil bilgisi soruları ile Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre yapılan bilişsel beceri basamaklarının uyumlu olduğu görülmesine rağmen bilişsel becerilerde belirtilen basamaklara yönelik soru sayısının yeterli olmadığı tespit edildiğinden etkinliklerdeki sorularının artırılması sağlanmalıdır.

- Öğretmenlerin sınıf ortamındaki öğretimi yönlendiren lider olmaları dolayısıyla etkinliklerdeki üst bilişsel becerilerin neler olduğunun farkında olması önemlidir. Bundan dolayı hem öğrencinin hem de öğretmenin farkındalık kazanması için üst düzey bilişsel becerilere dönük eğitim amaçlarının sınıflandırılmasıyla ilgili altı boyut etkinliğin başında belirtilmelidir.

KAYNAKÇA

Akçay, B., Akçay, H., & Kahramanoğlu, E. (2017, Aralık). Ortaokul Fen Bilimleri Ders Kitaplarının Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 30(2), 521-549.

Aköz, Y.,& Bulut, P. (2010, Ekim). İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Dil Bilgisi Etkinliklerinin İncelenmesi. Education Sciences, 5(4), 1897-1908.

Aktan, O. (2019, Haziran). İlkokul Matematik Öğretim Programı Dersi Kazanımlarının Yenilenen Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-22.

Akyol, H.(2014).*Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*.Ankara:Pegem Akademi.

Arı, T. (2018). 2015 ve 2017 Ortaokul Türkçe Öğretim Programlarındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine ve Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Arseven, A., Şimşek, U., & Güden, M. (2016, Haziran). Coğrafya Dersi Yazılı Sınav Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Analizi. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 40(1), 243-258.

Aydemir, Y.,& Çiftçi, Ö. (2008, Haziran). Edebiyat Öğretmeni Adaylarının Soru Sorma Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 103-1115.

Aydın, Ö. (1999). Ortaokullarda Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri. *Dil Dergisi*(81), 23-29.

Ayvacı, H. Ş. & Türkdoğan, A. (2010, Mart). Yeniden Yapılandıran Bloom Taksonomisine Göre Fen ve Teknoloji Dersi Yazılı Sorularının İncelenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 7(1), 13-25.

Baysen, E. (2006). Öğretmenlerin Sınıfta Sordukları Sorular ile Öğrencilerin Bu Sorulara Verdikleri Cevapların Düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 21-28.

Bekdemir, M. & Selim, Y. (2008, Ocak). Revize Edilmiş Bloom Taksonomisi ve Cebir Öğrenme alanı Örneğinde Uygulaması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 185-196.

Biber, A. Ç. & Tuna, A. (2017). Ortaokul Matematik Kitaplarındaki Öğrenme Alanları ve Bloom Taksonomisine Göre Karşılaştırmalı Analizi. *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 161-174.

Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives, the classification of educationalgoals, handbook I Cognitive Domain. New York: David McKayCompany.

Bloom, B. S. Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., &Krathwol, D. R. (1956). Taxonomy of EducationalObjectivesBook 1 Cognitive Domain (2. b.). (B. S. Bloom, Dü.) AddisonWesley Publishing Company.

Candeğer, Ü. (2016). Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Ders Kitabı Ölçme ve Değerlendirme Sorularının İncelenmesi. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 5(15), 391-405.

Çelik, S., Kul, Ü., & Uzun, S. Ç. (2018, Mayıs). Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 775-795.

Çepni, S. (Ed.), 2010. *Fen ve Teknoloji Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Çerçi, A. (2018) 2018 Türkçe Öğretim Programı Kazanımlarının (5, 6, 7, 8. Sınıf) Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 70-81.

Çolak, K. & Demircioğlu, İ. H. (2010). Tarih Dersi Sınav Sorularının Bloom Taksonomisi'nin Bilişsel Alan Düzeyi Açısından Sınıflandırılması. Milli Eğitim(171), 160-171.

Demir, M. (2011). 5. ve 6. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Sınav Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. Milli Eğitim(189), 131-143.

Demir, N.,& Yılmaz, E. (2009). Türk Dili: Temel Kavramlar. N. Demir, E. Yılmaz, N. Demir, & E. Yılmaz (Dü) içinde, *Türk Dili Yazılı Anlatım-Sözlü Anlatım* (s. 3-11). Ankara, Nobel Yayınları.

Demirkol, S. (2007). İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Terimleri Üzerine Bir İnceleme. Fırat Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.

Derman, S. (2008). Dil Bilgisi Öğretiminde Metinlerin Seçimi Üzerine Bir Araştırma (7. Sınıf). Selçuk Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dursun, A. &Parim, G. A. (2014, Nisan). YGS 2013 Matematik Soruları İle Ortaöğretim 9. Sınıf Matematik Sınav Sorularının Bloom Taksonomisine ve Öğretim Programına Göre Karşılaştırılması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 17-37.

Eke, C. (2018, Ağustos). Ortaöğretim Fizik Dersi Öğretim Programındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Analizi. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4(6), 69-84.

Ekinci, O. & Bal, A. P. (2019, Haziran). 2018 Yılı Liseye Geçiş Sınavı (LGS) Matematik Sorularının Öğrenme Alanları ve Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 9-18.

Erdoğan, T. (2017). TheView of Primary School Fourth Grade StudentsandTeachers' QuestionsaboutTurkish Language Lessons in theTerms of theRevisedBloomTaxonomy. EducationandScience, 42(192), 173-191.

Eroğlu, D. (2013). 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Dilbilgisi Soruları ve Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Başkent Üniversitesi. Ankara: Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Eroğlu, D. & Kuzu, T. S. (2014, Ocak). Türkçe Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Kazanımlarının ve Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. Başkent University Journal of Education, 1(1), 72-80.

Eyüp, B. (2012, Eylül). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Hazırladığı Soruların Yeniden Yapılandırılan Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 965-982.

Filiz, S. B. & Turan, S. D. (2018, Eylül). 4. Sınıf Öğretmenlerinin Temel Derslerde Sordukları Yazılı Sınav Sorularının Bloom Taksonomisi Açısından İncelenmesi. Akademik Sosyal Araştırmalar(5), 11-20.

Güven, A. Z. (2011). İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 121-133.

Güler, G., Özek, N., ve Yaprak, G., 2004. 1999-2001 ÖSS Fizik Sorularının Bilişsel Gelişim Seviyelerinin İncelenmesi, Dershane ve Liselerde Sorulan Soruların Bilişsel Gelişim Seviyelerinin Karşılaştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2, 63-66.

İlhan, A. &Gülersoy, A. E. (2018). 10. Sınıf Coğrafya Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. International Journal of Geographyand Geography Education(39), 10-28.

Keleş, T. & Karadeniz, M. H. (2015, Aralık). 2006-2012 Yılları Arasında Yapılan ÖSS, YGS ve LYS Matematik ve Geometri Sorularının Bloom Taksonomisinin Bilişsel Süreç Boyutuna Göre İncelenmesi. Turkish Journal of Computerand Mathematics Education, 6(3), 532-552.

Kızılkaya, A. (2016). Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Bloom Taksonomisi'nin Bilişsel Alan Alt ve Üst Düzey Akademik Başarılarına Etkise *Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 34-46.

Kocaarslan, M.& Yamaç, A. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Dersi Sınavlarında Sordukları Metne Dayalı Anlama Sorularının İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 431-448.

Krathwohl, D. R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: an Overview. Theory İnto Practice, 41(4), 212-218.

Kurtuluş, K. (2010). Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Kuzu, T. S. (2013, Haziran). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metin Altı Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Hatırlama ve Anlama Bilişsel Düzeyleri Açısından İncelenmesi. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 37(1), 58-76.

Küçük, E. E. (2008). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabındaki Soruların Eleştirel Düşünme Açısından İncelenmesi. e-Journal of New World Sciences Academy, 3(3), 492-504.

MEB. (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar). Ankara: Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü.

MEB. (2017). Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar).MEB Yayınları, Ankara.

MEB. (2018). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8). MEB Yayınları, Ankara.

Mutlu, H. H. &Süğümlü. Ü.&Çinpolat. E. (2019, Temmuz). Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018) Temelinde Hazırlanan Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Araştırma Makalesi, 48(224), 101-121.

Mutlu, H. H. & Yurt, E. E. (2019, Kasım).6. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerin Öğrenme Alanlarına Dağılımının İncelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(3), 469-474.

Oktay, M. R. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metin Altı Sorularının Bloom Taksonomisi'ndeki Bilişsel Düzeyler Açısından İncelenmesi. Başkent Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Ana Bilim Dalı. Ankara: Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe Ders Kitabı 5, Hülya Ağın Haykır, Hüseyin Kaplan, Ali Kıryar, Rasim Tarakcı ve Ercan Üstün, **MEB Yayınları**, Ankara, 2018.

Ortaokul Türkçe Ders Kitabı 6, Yasemin Şekerci, **Eksen Yayıncılık**, İstanbul, 2018.

Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 7, Ders Kitabı, Burçak Kaya, **Ders Destek**, Ankara, 2018.

Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8, Gülşah Mete, Mahmut Karaaslan, Yeşim Kaya, Şahin Ozan, Derya Özdemir, **MEB Yayınları,** Ankara, 2018.

Özdemir, S., Yalın, H. İ., & Sezgin, F. (2012). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara, Nobel Yayınevi.

Türkçe ÖABT Konu Anlatımı 2020. (2019, Kasım). Pegem Akademi Yayınları. Ankara.

Rousseau, J. J. (2015). *Melodi ve Müziksel Taklit ile İlişki İçinde Dillerin Kökeni Üstüne Deneme* (5. b.). (Ö. Albayrak, Çev.) Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları İstanbul.

Sallabaş, M. E. (2008). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları ve Okuduğunu Anlama Becerileri Arasındaki İlişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 141-155.

Sönmez, H. (2017). Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Tasarlanan Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (Model Önerisi). Marmara Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı . (2006). İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı. Ankara: MEB Yayınları.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2015). Türkçe Dersi (1- 8. sınıflar) Öğretim Programı. Ankara: MEB Yayınları.

TDK(2005). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Topçu, E. (2017). TEOG Tarih Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Analizi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 321-335.

Tosunoğlu, M. & Demir, E. (2014). MEB Yayınları 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabındaki Etkinliklerin Dil Öğrenme Alanlarına ve Taksonomiye Göre Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 74-83.

Tüm, G., "5. ve 6. Sinif İlköğretİm Türkçe Ders Kitaplarinda Yer Alan Metin Önü ve Sonu Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi". *Electronic Turkish Studies,* 11, (Eylül 2016), 731-748.

Uğraş, S. & Aral, H. (2018). Ortaokul Beden Eğitimi Ders Programındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. Journal of Global SportandEducationResearch, 1(1), 33-46.

Ulum, H. &Taşkaya, S. M. (2019). İlkokul 2, 3 ve 4. Sınıf Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında Yer Alan Etkinliklerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 107-118.

Yılmaz, A. & Gazel, A. A. (2017). 4. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Sorulan Öğretmen Sorularının Bloom Taksonomisinin Bilişsel Alanına Göre İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 173-186.

Yılmaz, E., Keray, B., "Söyleşi Metinleri Yoluyla Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Soru Sorma Becerilerinin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi". *SAÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*(Ocak 2013),20-31.

EKLER

20018 MEB Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan temalar ile dil bilgisi soruları bilişsel düzeylere göre sınıflandırılmaktadır.

EK-1.1: 5. Sınıf Belitke Tablosu

Bilişsel Düzey / Temalar	H	A	U	A	D	S	T(%)
"ÇOCUK DÜNYASI"	0	1	2	0	0	0	**3(%6,52)**
"MİLLİ MÜCAELE VE ATATÜRK"	2	0	2	0	0	0	**4(%8,69)**
"ERDEMLER"	4	0	1	1	0	0	**6(13,04)**
"BİLİM VE TEKNOLOJİ"	1	0	0	0	0	0	**1(2,17)**
"MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ"	2	2	2	2	0	0	**8(%17,39)**
"OKUMA KÜLTÜRÜ"	3	1	4	1	0	0	**9(%19,56)**
"SAĞLIK VE SPOR"	2	2	5	3	0	0	**12(%26,08)**
"DOĞA VE EVREN"	1	0	1	1	0	0	**3(6,52)**
TOPLAM (%)	**15(%32,61)**	**6(%13,04)**	**17(%36,96)**	**8(%17,39)**	**0(%0,00)**	**0(%0,00)**	**46(%100)**

EK-1.2: 6. Sınıf Belitke Tablosu

Bilişsel Düzey / Temalar	H	A	U	A	D	S	T(%)
"ERDEMLER"	5	2	0	0	0	0	**7(%7,29)**
"MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ"	4	3	1	0	0	0	**8(%8,33)**
"MİLLİ MÜCADELE VE ATATÜRK"	4	2	0	0	0	0	**6(%6,25)**
"ÇOCUK DÜNYASI"	6	1	0	0	0	0	**7(%7,29)**
"BİREY VE TOPLUM"	7	5	3	1	0	0	**16(%16,66)**
"İLETİŞİM"	9	7	2	1	0	0	**19(%19,79)**
"DOĞA VE EVREN"	10	12	5	0	0	0	**27(%28,12)**
"BİLİM VE TEKNOLOJİ"	5	0	1	0	0	0	**6(%6,25)**
TOPLAM (%)	**50(%52,08)**	**32(%33,33)**	**12(%12,05)**	**2(2,08)**	**0(0,00)**	**0(0,00)**	**96(%100)**

EK-1.3: 7. Sınıf Belirtke Tablosu

Bilişsel Düzey / Temalar	**H**	**A**	**U**	**A**	**D**	**S**	**T(%)**
"ERDEMLER"	0	1	1	0	0	0	**2(%6,25)**
"DOĞA VE EVREN"	0	0	0	0	0	0	**0(%0,00)**
MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ	0	2	5	2	0	0	**9(%28,12)**
"MİLLİ MÜCADELE VE ATATÜRK"	1	0	1	3	0	0	**5(%15,62)**
"VATANDAŞLIK"	1	0	4	3	0	0	**8(%25)**
"SAĞLIK VE SPOR"	2	0	1	2	0	0	**5(%15,62)**
"SANAT"	0	0	0	0	0	0	**0(%0,00)**
"BİLİM VE TEKNOLOJİ"	0	0	2	1	0	0	**3(%9,37)**
TOPLAM (%)	**4(%12,50)**	**3(%9,38)**	**14(43,75)**	**11(%34,38)**	**0(%0,00)**	**0(%0,00)**	**32(%100)**

EK-1.4: 8. Sınıf Belitke Tablosu

Bilişsel Düzey / Temalar	H	A	U	A	D	S	T(%)
"KİŞİSEL GELİŞİM"	0	2	5	3	0	1	**11(%14,10)**
"MİLLİ MÜCAELE VE ATATÜRK"	1	3	4	7	0	0	**15(%19,23)**
"BİREY VE TOPLUM"	0	0	0	3	0	1	**4(%5,12)**
"SANAT"	0	4	2	6	0	0	**12(%15,38)**
"MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ"	1	4	1	3	0	0	**9(%11,53)**
"ZAMAN VE MEKÂN"	1	2	1	5	0	2	**9(%11,53)**
"ERDEMLER"	0	0	0	8	0	0	**8(%10,25)**
"HAK VE ÖZGÜRLÜKLER"	0	0	0	7	0	1	**8(%10,25)**
TOPLAM (%)	**3(%3,35)**	**15(%19,23)**	**13(%16,67)**	**42(%53,85)**	**0(%0,00)**	**5(%6,41)**	**78(%100)**

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Selime Dilan Özkaya
Doğum Yeri	Şanlıurfa
Doğum Tarihi	21.07.1993

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Kastamonu Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölüm	Türkçe Öğretmenliği

YÜKSEKLİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Ankara-Ahmet Yesevi Üniversitesi
Fakülte	TÜRTEP
Bölüm	Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	Çankırı Ünür Şehit İlyas Aldağ Ortaokulu
Görevi/Pozisyonu	Öğretmen
Tecrübe Süresi	Kasım 2018-Haziran 2019

İLETİŞİM

Adres	Bahçelievler Mah. İşletmecilik Cad. Demir Apt. 45/7 Balıkesir/Altıeylül
E-mail	dilanozkaya10@gmail.com